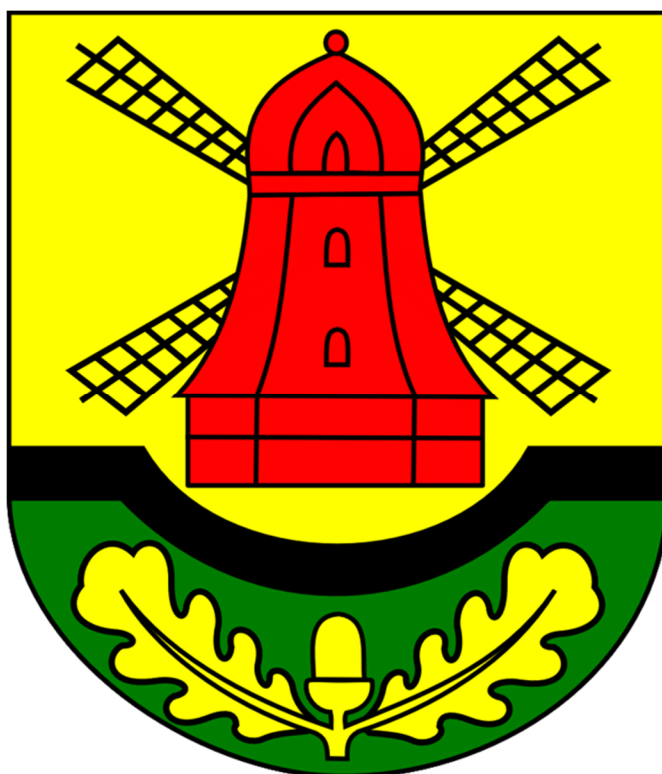

RADA GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE

Strategia Rozwoju Gminy Gronowo Elbląskie na lata 2017-2025

Gronowo Elbląskie, 2017

UCHWAŁA NR
RADY GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE
Z

Strategia Rozwoju Gminy Gronowo Elbląskie na lata 2017-2025

WYDANIE PIERWSZE

Opracowanie:

Stowarzyszenie Łączy Nas Kanał Elbląski Lokalna Grupa Działania

Urząd Gminy Gronowo Elbląskie

Maszynopis - 20 egz., płyty CD - 20 szt.

Gronowo Elbląskie, grudzień 2017 roku

SPIS TREŚCI	3
WSTĘP I METODOLOGIA	4
CZĘŚĆ I. DIAGNOZA STANU GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE	5
I. CHARAKTERYSTYKA GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE	6
I.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	6
I.2. ŚRODOWISKO NATURALNE, OBSZARY CHRONIONE	9
I.3. WALORY HISTORYCZNO-KULTUROWE	11
I.4. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	12
II. SFERA SPOŁECZNA	13
II.1. DEMOGRAFIA	13
II.2. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE	16
II.3. AKTYWNOŚĆ LOKALNA (SPOŁECZNA), DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	20
II.4. OŚWIATA, KULTURA I SPORT	21
II.5. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	24
II.6. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	25
III. GOSPODARKA	27
III.1. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	27
III.2. ROLNICTWO	29
III.3. MELIORACJE I ZABEZPIECZENIE PRZECIWPOWODZIOWE	35
III.4. TURYSTYKA	37
IV. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	38
IV.1. SIEĆ KOMUNIKACYJNA	38
IV.2. SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA	40
IV.3. GOSPODARKA ODPADAMI	41
IV.4. GOSPODARKA MIESZKANIOWA	42
V. INWESTYCJE	43
VI. BUDŻET GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE	45
VII. PODSUMOWANIE ANALIZ STATYSTYCZNYCH	48
VIII. WYNIKI BADANIA UCZNIÓW GIMNAZJUM W GRONOWIE ELBLĄSKIM	49
IX. WYNIKI ANALIZY SWOT/TOWS	51
CZĘŚĆ II. PLAN STRATEGICZNY GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE	53
I. WIZJA I MISJA, ANALIZA PROBLEMÓW I CELÓW	54
II. MATRYCA STRATEGII	57
III. HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY	64
IV. MONITORING I EWALUACJA	72
V. UCZESTNICY WARSZTATÓW STRATEGICZNYCH	73
VI. BIBLIOGRAFIA	74
CZĘŚĆ III. WYBRANE INFORMACJE STATYSTYCZNE	75
CZĘŚĆ IV. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROJEKTU „STRATEGII ROZWOJU GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE NA LATA 2017-2025”	97

WSTĘP I METODOLOGIA

Strategia Rozwoju Gminy Gronowo Elbląskie została wypracowana metodą partnersko-ekspercką podczas czterech warsztatów strategicznych: analizy SWOT/TOWS, misji i wizji, analizy problemów i celów oraz zadań do realizacji. Moderatorami warsztatów byli pracownicy Stowarzyszenia Łączy Nas Kanał Elbląski Lokalna Grupa Działania oraz niezależne ekspertki: Iwona Królik i Zofia Romanowska. Badanie ankietowe młodzieży gimnazjalnej przeprowadzili nauczyciele. Pracownicy Gminy byli aktywnymi uczestnikami warsztatów oraz organizatorami spotkań warsztatowych. W opracowaniu strategii uczestniczyło 37 osób.

Dokument końcowy Strategii Rozwoju Gminy Gronowo Elbląskie na lata 2017-2025 składa się z trzech części: diagnozy stanu, planu strategicznego z harmonogramem rzeczowo-finansowym wdrażania, monitoringiem i ewaluacją oraz z wybranych informacji statystycznych.

Diagnoza stanowi analizę stanu obecnego z uwzględnieniem najważniejszych dziedzin mających wpływ na jakość życia mieszkańców. Dotyczy ona procesów i zjawisk, jakie miały miejsce w Gminie Gronowo Elbląskie do 2015 roku. Do analizy przyjęto minimum pięcioletni przedział czasowy. Wybrane okresy badawcze wiążą się z dostępnością danych na czas pracy nad dokumentem, jak również w niektórych przypadkach okresami (wybranymi latami) dokonywania badań statystycznych przez Główny Urząd Statystyczny. Przedstawione wyniki diagnozy w wyodrębnionych tematycznie rozdziałach wyrażają stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy, trendy rozwojowe, a także wskazują obszary, w których istnieje konieczność wprowadzenia działań mających na celu ich poprawę. Diagnoza stanu gminy została przygotowana w oparciu o dane statystyczne pozyskane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, pracowników oraz partnerów Gminy Gronowo Elbląskie. Za opracowanie diagnozy odpowiedzialni byli eksperci strategii. Bazą był dotychczasowy dokument Strategii Gminy Gronowo Elbląskie z 2004 roku. Korzystano również z opublikowanych badań, analiz i raportów sytuacji społeczno-gospodarczej dla województwa i kraju, takich jak:

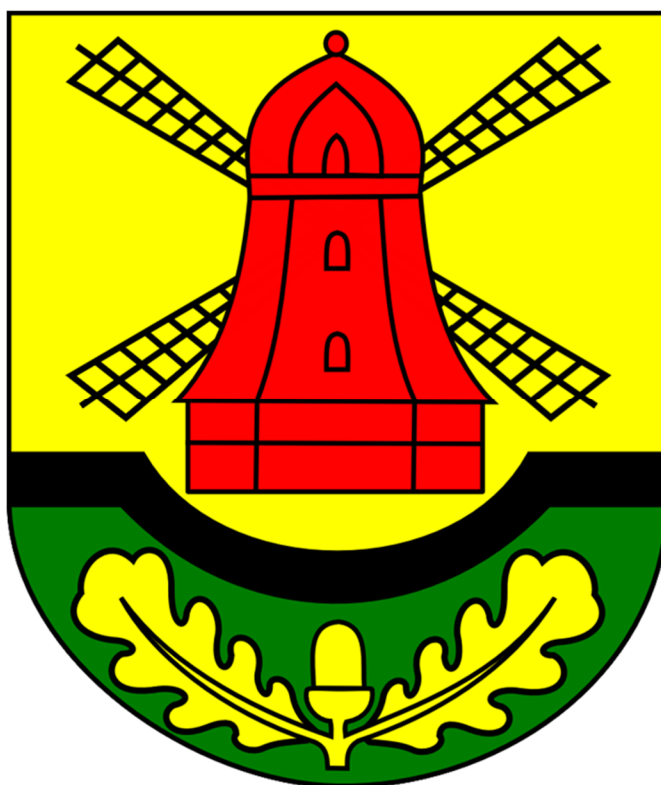
- Strategia rozwoju gminy Gronowo Elbląskie 2004-2013, Gronowo Elbląskie 2004;
- Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu elbląskiego;
- „Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego” do roku 2025, Olsztyn 2013;
- Strategia Elbląskiego Obszaru Funkcjonalnego/Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, Elbląg, czerwiec 2015 r.;
- Statystyczne vademecum samorządowca 2015, <http://olsztyn.stat.gov.pl/statystyczne-vademecum-samorzadowca>;
- Lokalna Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Kanału Elbląskiego na lata 2016-2023, Elbląg 2016.

Plan strategiczny został wypracowany głównie na warsztatach strategicznych i składa się z wizji i misji, analizy problemów i celów oraz zadań do realizacji.

Druga część została poświęcona wdrażaniu strategii, zakresom odpowiedzialności oraz źródłom finansowania, a także monitoringowi i ewaluacji strategii.

W trzeciej części zawarte zostały wybrane informacje statystyczne jako podstawa do diagnozowania, ale także jako materiał porównawczy do monitoringu i ewaluacji strategii.

CZĘŚĆ I. DIAGNOZA STANU GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE

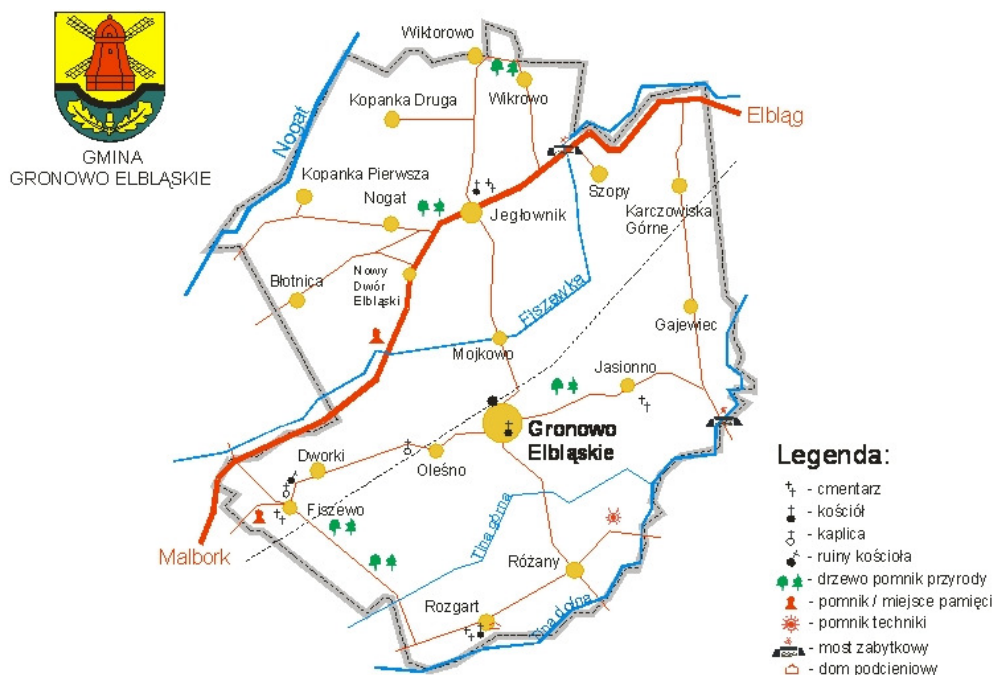
Gronowo Elbląskie, grudzień 2017

I. CHARAKTERYSTYKA GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE

I.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

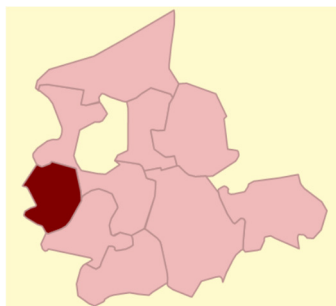
Gmina Gronowo Elbląskie jest gminą wiejską. Leży w powiecie elbląskim, podregionie elbląskim, województwie warmińsko-mazurskim, w jego zachodniej części i graniczy od południa i południowego wschodu z gminą Markusy; od północy i północnego wschodu z gminą Elbląg, od zachodu z gminami Nowy Dwór Gdański i Stare Pole - z województwa pomorskiego.

Rysunek 1. Gmina Gronowo Elbląskie - mapa gminy

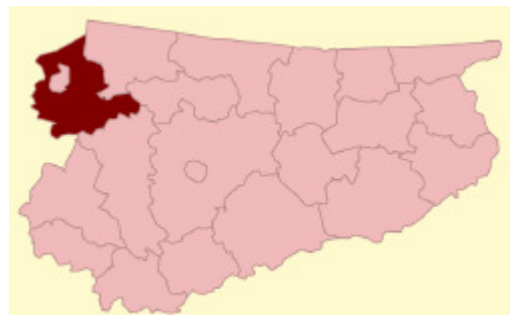

Źródło: <http://www.gminagronowo.pl/pl/mapy>

Rysunek 2. Gmina Gronowo Elbląskie - na tle powiatu i województwa

Gmina Gronowo Elbląskie na tle powiatu elbląskiego

Powiat elbląski na tle województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło: Źródło: http://olsztyn.stat.gov.pl/vademecum/vademecum_warminsko-mazurskie/portrety_gmin/elblaski/gronowo_elblaskie.pdf

Granice gminy przebiegają wzdłuż głównych elementów osłony przeciwpowodziowej i systemu melioracji (wałów) rzeki:

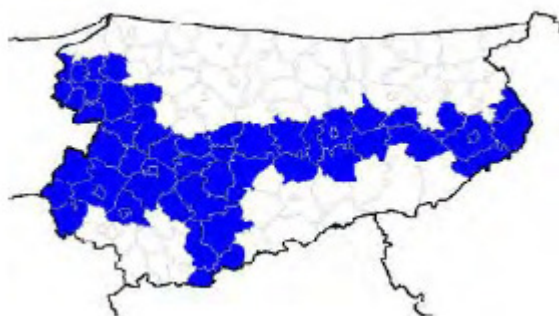
- Tiny Dolnej na wschodzie,
- Nogatu na północy,
- Fiszewki na zachodzie i częściowo na północy.

Pozostałe granice gminy nie są tak wyraźnie widoczne w sensie fizycznym i tak istotne w sensie hydrograficznym, gdyż przebiegają na płaskim terenie - od południa, przez niewielkie pasmowe wzniesienia terenowe - od północy.

Geograficznie w całości gmina Gronowo Elbląskie znajduje się na Żuławach Elbląskich, położonych na wschód od rzeki Nogat, które wchodzi w skład Żuław Wiślanych.

Gmina położona jest w granicach jednego z kluczowych obszarów strategicznej interwencji województwa warmińsko-mazurskiego - tzw. „Tygrysa Warmińsko-Mazurskiego”. Obszar ten wyznaczony został wzdłuż dróg krajowych nr 7 i nr 16. Uzasadnieniem strategicznej interwencji wskazanym w „Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego” do roku 2025, Olsztyn 2013” jest: konieczność dynamizacji procesów rozwojowych oraz wzmocnienie konkurencyjności krajowej i międzynarodowej regionu.

Rysunek 3. Gminy z obszaru województwa w „Tygrysie Warmińsko-Mazurskim”

Źródło: „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025, s. 60

Przynależność do „tygrysa warmińsko-mazurskiego” jak również do Elbląskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz szlaku kulturowo-turystycznego Kanału Elbląskiego to ważne atuty obszaru, które mogą zostać przez gminę wykorzystane w procesie pozyskiwania inwestycji.

Gmina Gronowo Elbląskie obejmuje **16** sołectw, w tym **19** miejscowości wiejskich.

Sołectwa:

Błotnica, Fiszewo, Gajewiec, Gronowo Elbląskie, Jasionno, Jegłownik, Karczowiska Górne, Mojkowo, Nogat, Oleśno, Rozgart, Różany, Szopy, Wikrowo, Kopanka Pierwsza, Kopanka Druga.

Miejscowości:

Błotnica, Fiszewo, Gajewiec, Gronowo Elbląskie, Jasionno, Jegłownik, Karczowiska Górne, Mojkowo, Nogat, Oleśno, Rozgart, Różany, Szopy, Wikrowo, Kopanka Pierwsza, Kopanka Druga, Nowy Dwór Elbląski (sołectwo Jegłownik), Wiktorowo (sołectwo Wikrowo), Dworki (sołectwo Oleśno).

W gminie znajduje się 6 miejscowości popegeerowskich: Dworki, Nowy Dwór Elbląski, Wiktorowo, Jasionno, Fiszewo, Karczowska Górne, Kopanka Pierwsza i Kopanka Druga.

- Na terenie gminy znajdują się dwa ośrodki obsługi ludności i rolnictwa, a mianowicie: Gronowo Elbląskie z siedzibą władz samorządowych, liczące **1 577** mieszkańców i Jegłownik, leżący przy drodze krajowej nr 22, gdzie zamieszkuje **1 287** osób.

Położenie geograficzno-przestrzenne gminy Gronowo Elbląskie cechuje:

- bliskie sąsiedztwo z dużymi ośrodkami miejskimi, tj. Elblągiem **2** km i Malborkiem **12** km od granicy gminy,
- bliskość dużych miast, tj. Gdańska **70** km, Sopotu **80** km i Gdyni **90** km od granicy gminy,
- bardzo korzystne powiązanie gminy drogą krajową nr 22 z drogą ekspresową S 7 oraz z autostradą A1,
- korzystne położenie komunikacyjne przy zmodernizowanej zelektryfikowanej linii kolejowej, zapewniającej wygodną łączność z krajem,
- szczególnie duży udział terenów położonych poniżej poziomu morza (ok. **80%** powierzchni gminy stanowi depresja bezwzględna, przy czym średnio na Żuławach depresja stanowi **27%** powierzchni),
- występowanie zagrożenia powodziowego bezpośredniego jak i pośredniego.

Zagrożenie bezpośrednie pochodzi od aktywnych cieków wodnych obwałowanych. Są to: Nogat, Tina i Tina Górna znajdujące się na zewnątrz gminy oraz Fiszewka i Tina Dolna wewnątrz gminy.

Zagrożenie pośrednie występuje od Jeziora Druzno, z którym gmina Gronowo Elbląskie nie graniczy, lecz jest powiązana poprzez sąsiedni polder Raczki Elbląskie w gminie Elbląg, graniczący bezpośrednio z wałem jeziora.

Zagrożenie powodziowe jest zależne od stopnia aktywności obwałowanych cieków, na co składają się dynamika wezbrań powodziowych i kondycja wałów oraz zjawiska tzw. cofki.

Aktywnymi ciekami są rzeki: Fiszewka, Tina Górna, Tina Dolna, Tina, Nogat oraz jezioro Druzno.

Gmina Gronowo Elbląskie obejmuje w ujęciu terytorialnym przestrzeń zamieszkałą i użytkowaną z której wody powierzchniowe, glebowe oraz gruntowe wydobyte na powierzchnię są w całości odprowadzane na zewnątrz mechanicznie przez pompownie odwadniające, w skład której wchodzi:

- depresje terenowe,
- teren przydepresyjny,
- wyspa deluwialna Jegłownika, otoczona depresją terenową.

Około połowy terenu gminy 700 lat temu stanowiło basen jeziora Druzno, **45%** jej obszaru powstało wcześniej w wyniku tworzenia się delty rzeki Nogat, a najwyżej położony Jegłownik i Nowy Dwór Elbląski (10-11 m n.p.m.) leżą na piaszczystym wzgórzu z epoki plejstocenijskiej zwanym „Żuławska Góra”. W obrębie wsi Wikrowo znajduje się jedna z największych w kraju depresji - **2,34** m p.p.m. powstałej nienaturalnie, poprzez wydobywanie torfu.

Na tereny depresyjne gminy woda w okresie suszy doprowadzana jest z zewnątrz śluzami wałowymi.

Aby przestrzeń tej specyficznej gminy mogła funkcjonować, niezbędne są pełne regulacje wodne oraz zabezpieczenie części depresyjnej. Jest to naczelna, fundamentalna i strategiczna zasada.

Na terenie gminy Gronowo Elbląskie znajdują się obwałowane rzeki, kanały, rowy, stacje pomp i inne budowle oraz urządzenia wodne, zorganizowane w układy nazywane przeciwpowodziowymi i melioracyjnymi w zależności od ich funkcji. Te obiekty wodne są w różnym wieku i liczą od kilku do kilkuset lat. Pod względem technicznym i technologicznym ulegają one stałym zmianom.

Układy te mają dużą wartość i znaczenie w zagospodarowaniu przestrzennym terenu. Kształtują krajobraz żuławski, w tym również żuławskiej gminy Gronowo Elbląskie, o uporządkowanym rolniczym krajobrazie z rozległymi przestrzeniami i zielenią.

Powierzchnia gminy Gronowo Elbląskie wynosi **8 915** ha, co stanowi **6,3%** obszaru powiatu elbląskiego. Struktura wykorzystania gruntów na tle powiatu elbląskiego, podregionu elbląskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i kraju przedstawia się odpowiednio:

Tabela 1. Struktura wykorzystania gruntów (wg powierzchni geodezyjnej)

Wyszczególnienie	Gmina Gronowo Elbląskie	Powiat elbląski	Podregion elbląski	Województwo Warmińsko-Mazurskie	Polska
Powierzchnia ogółem w ha	8 915	141 558	749 642	2 417 347	31 267 967
struktura %					
Użytki rolne	90,98%	63,15%	59,53%	54,18%	59,86%
w tym;					
• użytki rolne - grunty pod rowami	5,27%	1,58%	0,60%	0,44%	0,42%
Lasy i grunty leśne	0,34%	20,41%	27,30%	32,85%	30,89%
Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	1,04%	1,72%	3,29%	4,89%	1,63%
Pozostałe grunty	7,64%	14,73%	9,88%	8,07%	7,62%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL PSR 2010

Cechą charakterystyczną dla gminy jest wysoki odsetek użytków rolnych **90,98%**, w powiecie elbląskim **63,15%** i w kraju - **59,86%** oraz wysoki udział gruntów pod rowami - **5,27%**, w powiecie elbląskim **1,58%**, województwie **0,44%**.

I.2. ŚRODOWISKO NATURALNE, OBSZARY CHRONIONE

Cały obszar gminy Gronowo Elbląskie wchodzi w skład obszaru funkcjonalnego „Zielonych płuc Polski”.

Według stanu na dzień 31.12.2015 roku obszary chronionego krajobrazu na terenie gminy Gronowo Elbląskie obejmowały powierzchnię **291** ha, tj. **3,26%** terenu gminy.

Do szczególnie ważnych zasobów dla funkcjonowania środowiska przyrodniczego na terenie gminy Gronowo Elbląskie należą: wody powierzchniowe - rzeka Nogat, Tina Dolna i Tina Górna, Fiszewka, starorzeczka, stawy, mokradła i tereny podmokłe, szuwały, zarośla i łąki cenne przyrodniczo oraz obszary utworów torfowych będące w przeszłości terenami wzmożonej akumulacji materii ograniczonej w basenie jeziora Druzno, a także roślinność parków i cmentarzy, lasy i zadrzewienia.

Znajdujące się na terenie gminy obszary i twory przyrody podlegające ochronie bądź wskazane do objęcia ochroną to:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat będący częścią Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych oraz korytarzem ekologicznym o znaczeniu międzynarodowym w sieci ekologicznej ECONET - POLSKA (w zachodniej części gminy),
- Obszar Chronionego Krajobrazu Jeziora Drużno o najwyższej randze w hierarchii sieci ekologicznej ECONET - POLSKA (przy wschodniej granicy gminy),
- projektowany obszar chronionego krajobrazu torfowisk,
- projektowany rezerwat przyrody „Torfowisko Jegłownik”,
- projektowane użytki ekologiczne - „Torfowisko Jegłownik”, „Stawy koło Nogatu”, „Stawy koło Rozgartu” i „Mokradła Tiny”,
- korytarze ekologiczne - łączące obszary chronionego krajobrazu ustanowione i projektowane oraz przebiegające wzdłuż Tiny, Tiny Górnej, Tiny Dolnej, części Fiszewki, a także starorzeczy, w tym wzdłuż Starego Nogatu w północnej części gminy,
- proponowane pomniki przyrody - 10 dębów o obwodzie około 3,5 m,
- Główne Zbiorniki Wód Podziemnych Nr 203 „Dolina Letniki” i Nr 204 „Żuławy Elbląskie”,
- grunty rolne szczególnie chronione - dotyczy gruntów z glebami I i II klasy bonitacyjnej oraz gruntów o glebach torfowych i mułowo-torfowych.

Ingerencja człowieka w kształtowanie krajobrazu żuławskiego zapoczątkowana na przełomie XIII i XIV wieku trwa do dzisiaj.

Najważniejszymi komponentami krajobrazu żuławskiego jest sieć rzeczna z wałami i stacje pomp, a także sieć kanałów i rowów oraz dróg. Pod wpływem tych urządzeń następowało przekształcanie środowiska przyrodniczego wodnego w środowisko przyrodnicze techniczno-ładowe (z krajobrazu naturalnego w kulturowo-użytkowy). Przy zaniechaniu działań technicznych polderowej gospodarki następuje nawrót do krajobrazu naturalnego.

Stare układy rowów można dzisiaj uznać jako anachroniczne stanowiące relikty przeszłości, za wyjątkiem tych układów, które mogą być żywymi zabytkami kulturowymi lub pożądane ze względów ekologicznych i rezerwatowych, np. układy sieciowe rowów w układzie polderowym rzek: Tiny Górnej i Tiny Dolnej.

Połączenie wysiłków mających na celu regenerację i zachowanie unikalnego w skali kraju tworzonego przez wieki krajobrazu kulturowego Żuław z dbałością o środowisko przyrodnicze jest podstawą wzrostu walorów gminy i jej szans rozwojowych.

Zasoby surowców mineralnych

Oprócz dobrych gleb i istniejących pokładów torfu, które nie są eksploatowane gmina nie ma innych zasobów mineralnych. Rekultywacji podlegają wyrobiska piasku w obrębie Jegłownika oraz dawne tereny eksploatacji torfu koło miejscowości Nogat i Rozgart.

Ochrona powietrza

Na terenie gminy Gronowo Elbląskie nie ma dużych zakładów przemysłowych, co oznacza, że nie ma większych potencjalnych źródeł emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Na niekontrolowaną emisję z samochodów głównie tlenków azotu i metali ciężkich narażone są tereny gminy przylegające do drogi krajowej nr 22.

I.3. WALORY HISTORYCZNO-KULTUROWE

Na terenie gminy są obiekty kultury mennonickiej i harmonijny krajobraz Żuław całkowicie pochodzenia antropogenicznego. Zabytki związane z osadnictwem mennonitów to: zabytkowy cmentarz i zespół sakralny w Rozgarcie, zagrody holenderskie znajdujące się prawie w każdej wsi oraz unikalny system melioracyjny.

Drugą co do wielkości wsi w gminie jest **Jegłownik**, położony przy drodze krajowej nr 22. Wzmiankowano o nim już w XII wieku. W okolicach odkryto ślady osadnictwa pochodzące z okresu epoki kamiennej, brązu i żelaza. Przed XII wiekiem teren ten był zamieszkały przez słowiańskich Pomorzan, a w późniejszym czasie przez Prusów. Ówczesny gród znajdował się prawdopodobnie na wzniesieniu przy drodze Elbląg-Malbork. W 1613 roku podczas okupacji szwedzkiej powstał tu silny szaniec, nieco później znacznie rozbudowany.

Fiszewo leży niemal dokładnie w połowie drogi pomiędzy Elblągiem i Malborkiem. Ta niewielka wieś ma bogatą historię; już w połowie XIII wieku powstała tu osada krzyżacka, która dała początek przysłemu komturstwu.

W **Rozgarcie** jest dom z wystawką podcieniową. Znajduje się on na końcu wsi, przy wyjeździe w kierunku Szaleńca. Wybudowano go w 1749 roku. Data roczna budowy domu została zawarta na niezwykle ozdobnie kutej z żelaza chorągiewce wiatrowej. Powstały budynek reprezentuje typ dużych wiejskich budynków mieszkalnych z charakterystycznym podcieniem, które pojawiły się na Żuławach Wiślanych i ziemiach polskich wraz z falą osadnictwa mennonickiego i olęderskiego z XVI i XVII wieku.

W **Różanach** znajduje się jedyna zachowana pompa parowa na Żuławach Wiślanych, z wnętrzem, wyposażonym w urządzenia pochodzące z elbląskich zakładów - Franza Komnicka oraz Ferdinanda Schichau. Budynek wykonany został w 1951 roku, przy czym wykorzystano ceglane fundamenty pompy poniemieckiej.

Tabela 2. Obiekty w rejestrze zabytków na terenie gminy Gronowo Elbląskie

Lp.	ID rejestru	Miejscowość	Obiekt	Nr Rejestru	Data Wpisu	DECYZJE/UWAGI
1	235	FISZEWO	DWÓR	A-1216	20 maja 1976	
2	236	FISZEWO	CMENTARZ EWANGELICKI	A-2437	22 sierpnia 1988	
3	237	FISZEWO	KOŚCIÓŁ - RUINA WRAZ Z CMENTARZEM	A-3687	27 kwietnia 1994	
4	238	GRONOWO	BUDYNEK DWORCA PKP W OBRĘBIE MURÓW	A-3819	21 kwietnia 1995	
5	239	JASIONNO	DOM PODCIENIOWY ORAZ BRAMA WJAZDOWA	A-559	1 grudnia 1961	NIE ISTNIEJE
6	240	JEGŁOWNIK	WIATRAK HOLENDERSKI	A-134	17 lutego 1956	KL.V/KZ/69/2/56 NIE ISTNIEJE
7	241	JEGŁOWNIK	KOŚCIÓŁ P.W. MATKI BOŻEJ NIEUSTAJĄCEJ POMOCY	A-1207	21 grudnia 1973	
8	242	JEGŁOWNIK ul. MALBORSKA 59	BUDYNEK MIESZKALNY - DREWNIANY	A-3222	18 listopada 1991	

9	243	NOWY DWÓR ELBLĄSKI	DOM (BUDYNEK MIESZKALNY)	A-556	29 listopada 1961	
10	244	ROZGART	DOM PODCIENIOWY	A-563	15 grudnia 1961	
11	245	ROZGART 24	DOM PODCIENIOWY	A-1208	21 grudnia 1973	
12	246	ROZGART	KOŚCIÓŁ FILIALNY I DZWONNICA	A-3539	17 czerwca 1993	L.DZ.PSOZ/VIII/101/1/93
13	5531	ROZGART	CMENTARZ MENNONICKI	A-4552	16 sierpnia 2010	IZAR(DM)-4101-25/10
14	247	RÓŻANY 28	BUDYNEK MIESZKALNY - PODCIENIOWY	A-138	29 sierpnia 1956	KL.V/KZ/2/11/56
15	248	RÓŻANY 27	ZABUDOWANIA ZAGRODY (STODOŁA Z PODCIENIEM I BUDYNEK MIESZKALNY)	A-139	3 września 1956	KL.V/KZ/2/12/56
16	249	RÓŻANY	BUDYNEK PRZEPOMPOWNI ODWADNIAJĄCEJ	A-1392	3 maja 1982	
17	250	SZOPY	MOST DROGOWY ZWODZONY W CIĄGU DROGI PAŃSTWOWEJ NR 50	A-3802	2 marca 1995	
18	251	WIKROWO	WIATRAK HOLENDERSKI	A-135	17 lutego 1956	NR.KL.V/KZ/69/3/56 (w 2002 r. spalił się) NIE ISTNIEJE

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wojewódzkiego Rejestru Zabytków

Miejsca kultu religijnego

Kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Gronowie Elbląskim

Kościół pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Jegłowniku

Kościół pw. św. Piotra i Pawła w Rozgarcie

Ruiny Kościoła w Fiszewie

Kaplica w Fiszewie przynależna do parafii Gronowo Elbląskie

Cmentarze

Na terenie gminy funkcjonują dwa czynne cmentarze (rzymsko-katolickie): parafialny w Jegłowniku oraz komunalny w Gronowie Elbląskim. Nieczynne cmentarze znajdują się w miejscowościach: Jasionno (cmentarz z XVIII wieku), Fiszewo (ewangelicki) i Rozgart (mennonicki).

I.4. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Planowanie przestrzenne jest narzędziem służącym do racjonalnego i zrównoważonego przekształcania przestrzeni. Opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego jest przedsięwzięciem bardzo kosztownym, dlatego tworzy się miejscowe plany zagospodarowania dla obszarów o szczególnie ważnym znaczeniu w gminie. Gmina Gronowo Elbląskie nie odbiega w tej tendencji od pozostałych gmin w Polsce.

Powierzchnia gminy jest w 100% objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Obszar gminy Gronowo Elbląskie objęty jest Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gronowo Elbląskie, przyjętym Uchwałą nr XXIII/200/01 Rady Gminy Gronowo Elbląskie z dnia 24.08.2001 roku. Dnia 29 listopada 2017 r. podjęto uchwałę o zmianie

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Gronowo Elbląskie.

Ład przestrzenny w gminie zapewni Kodeks urbanistyczno-budowlany, który w sposób kompleksowy ma uregulować proces inwestycyjny, począwszy od kreacji polityki przestrzennej gminy, poprzez uzyskanie zgody inwestycyjnej na realizację do finalnej budowy inwestycji. Dodatkowo, stwarza również odpowiednie narzędzia koordynujące realizację inwestycji celu publicznego z planowaniem przestrzennym.

II. SFERA SPOŁECZNA

II.1. DEMOGRAFIA

Liczba ludności w gminie Gronowo Elbląskie, wg stanu na 31 grudnia 2015 roku wynosiła **5 167** osób, co stanowiło **8,9%** powiatu **0,4%** województwa. Gmina Gronowo Elbląskie wbrew ogólnopolskiej tendencji prezentuje pozytywne, wzrostowe wskaźniki demograficzne.

W okresie od 2005 roku do 2015 roku przyrost liczby mieszkańców wyniósł **269** osób. Zmiany liczby ludności i ruch naturalny w badanym okresie prezentuje Tabela 3.

Tabela 3. Ludność i ruch naturalny w gminie Gronowo Elbląskie

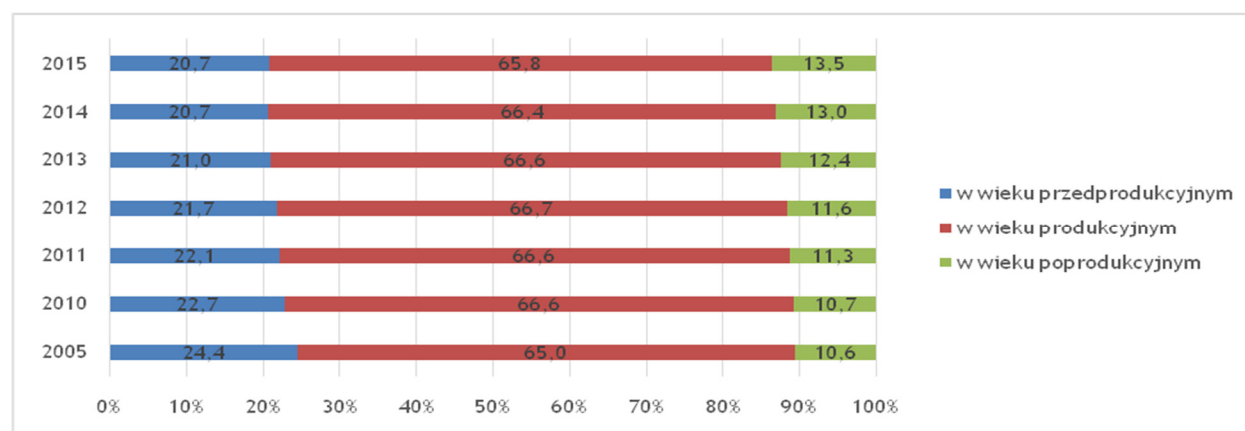
Wyszczególnienie	ogółem [osoby]						
	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	4 898	5 173	5 170	5 178	5 181	5 180	5 167
Mężczyźni	2 419	2 567	2 573	2 585	2 585	2 596	2 595
Kobiety	2 479	2 606	2 597	2 593	2 596	2 584	2 572
% udział kobiet	50,61	50,38	50,23	50,08	50,11	49,88	49,78
Grupy wiekowe							
0-4	273	352	332	320	302	278	271
5-9	325	280	294	293	307	326	336
10-14	353	325	308	308	279	285	276
15-19	422	356	362	348	346	321	321
20-24	459	421	384	383	367	364	345
25-29	424	472	472	457	437	408	400
30-34	343	469	455	462	464	474	443
35-39	302	353	396	416	422	444	465
40-44	330	303	317	323	346	343	355
45-49	440	338	305	307	298	294	303
50-54	400	426	410	397	375	358	331
55-59	260	406	417	409	422	423	413
60-64	119	246	284	307	336	354	377
65-69	142	109	111	127	151	186	216
70 i więcej	306	317	323	321	329	322	315
70-74	130	118	127	125	111	106	97
75-79	87	96	89	82	89	96	93
80-84	57	60	65	65	72	66	66

80 i więcej	32	43	42	49	57	54	59
ludność na 1 km ²	55	58	58	58	58	58	58
W % ogółem ludność w wieku:							
w wieku przedprodukcyjnym	24,4	22,7	22,1	21,7	21,0	20,7	20,7
w wieku produkcyjnym	65,0	66,6	66,6	66,7	66,6	66,4	65,8
w wieku poprodukcyjnym	10,6	10,7	11,3	11,6	12,4	13,0	13,5
Wskaźniki obciążenia demograficznego							
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	53,8	50,1	50,1	49,9	50,1	50,7	52,1
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	43,3	47,1	50,9	53,3	58,8	62,6	65,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	16,3	16,0	16,9	17,3	18,5	19,5	20,6
Kobiety na 100 mężczyzn	102	102	101	100	100	100	99,1
Na 1000 ludności:							
Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,5	12,0	9,8	10,4	8,5	10,8	12,2
Zgony na 1000 ludności	7,28	7,96	7,90	8,47	6,36	8,49	7,34
Przyrost naturalny na 1000 ludności	3,0	4,1	1,9	1,9	2,1	2,3	4,8
Małżeństwa zawarte w ciągu roku (na 1000 ludności)	5,9	3,9	4,6	3,1	3,7	5,2	5,0
Saldo migracji na pobyt stały:							
Saldo migracji gminnych wewnętrznych	-1,6	2,1	-2,5	3,8	-0,6	-4,1	
Saldo migracji zagranicznych	0,00	2,14	0,39	0,38	-0,19	0,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

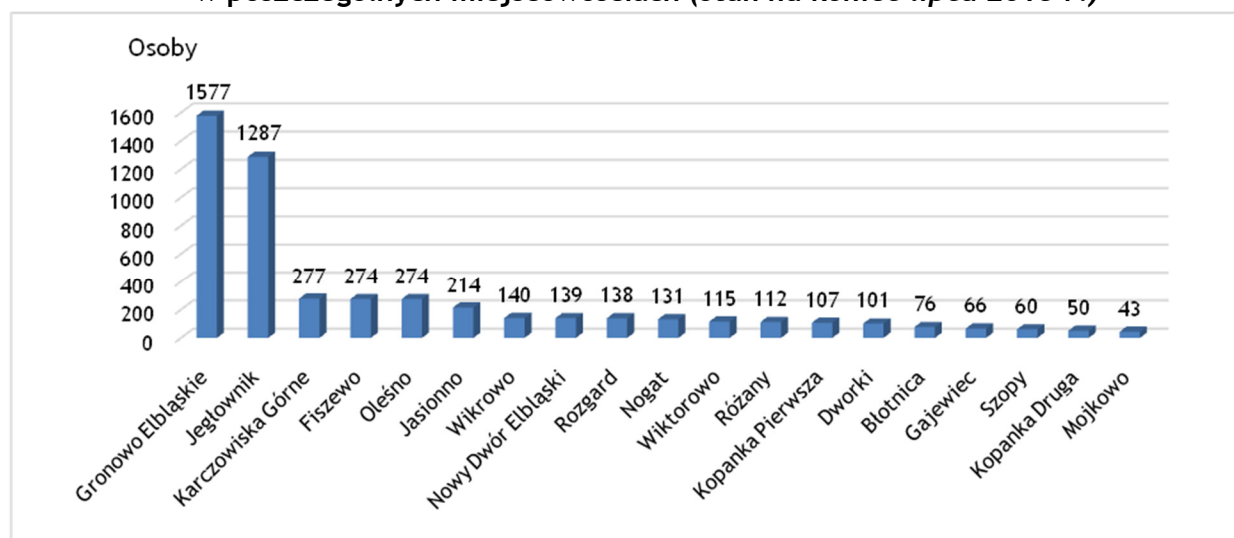
Struktura ludności według płci w gminie od kilku lat nie ulega większym zmianom. W populacji mieszkańców do 2013 roku nieznacznie przeważały kobiety (50,61% populacji w 2005 roku, 50,11% populacji w 2013 roku). Przewaga kobiet w populacji od 2014 roku uległa obniżeniu. Współczynnik feminizacji dla gminy wynosił 99 kobiet na 100 mężczyzn w 2015 roku, w ujęciu powiatu współczynnik ten przyjął w tym okresie wartość 100, a województwa 104. Prezentowane dane dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej w gminie, tj. liczby ludności zameldowanej na pobyt stały skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące. W gminie następuje stały niewielki wzrost liczby mieszkańców.

Wykres 1. Ludność w gminie według ekonomicznych grup wieku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 3

Wykres 2. Rozmieszczenie ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania w gminie - w poszczególnych miejscowościach (stan na koniec lipca 2015 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gronowo Elbląskie

Największe pod względem liczby mieszkańców są miejscowości: Gronowo Elbląskie (1 577 osób) i Jegłownik (1 287 osób). Powyższe miejscowości są w dużej mierze obiektem zainteresowania osób na co dzień pracujących w Elblągu i Malborku, ale szukających miejsca zamieszkania poza miastem.

Należy zwrócić szczególną uwagę na dostosowanie niezbędnej infrastruktury w miejscowościach o znacznym przyroście liczby mieszkańców. Z uwagi na to, iż jest to czynnik prorozwojowy całej gminy oraz determinuje poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej w ujęciu wieloaspektowym.

Najmniej zaludnione miejscowości to Mojkowo (43 osoby) i Kopanka Druga (50 osób).

Wzajemne relacje między poszczególnymi grupami ludności według wieku opisuje wskaźnik obciążenia demograficznego, który stanowi stosunek liczby mieszkańców w wieku pozaprodukcyjnym do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 roku stanowiła 52,1 osób. Oznacza to, iż na 2 osoby w wieku produkcyjnym przypada więcej niż 1 osoba w wieku nieprodukcyjnym - młodsza albo starsza. Analizując dane statystyczne w ramach tego kryterium zauważalnym jest fakt, iż liczba ludności w gminie w wieku pozaprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym przyjmuje tendencję wzrostową, co ocenia się jako wartość negatywną. Wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym na przestrzeni lat 2005-2015 zawiera się w granicach 16,3 do 20,6. Wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przyjął najwyższą wartość w 2015 roku - 65,3 osób.

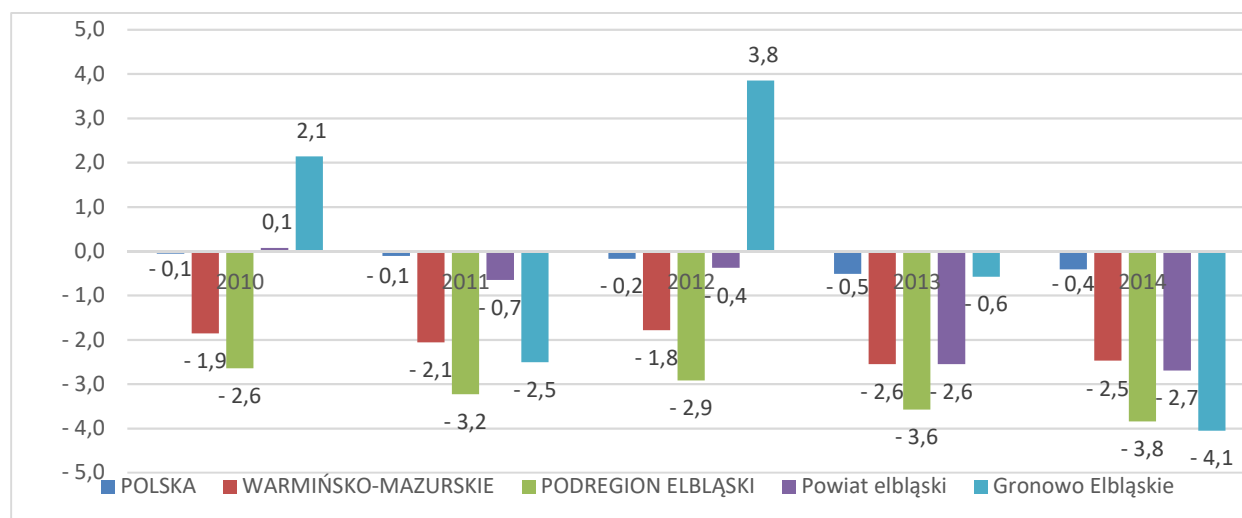
Liczba urodzeń w gminie jest wyższa niż liczba zgonów. W 2015 roku zarejestrowano 12,2 urodzeń żywych na 1000 mieszkańców. W 2015 roku zarejestrowano 7,5 zgonów na 1000 mieszkańców i była to wartość niższa niż w 2014 roku (8,49).

Gmina Gronowo Elbląskie charakteryzowała się dodatnim poziomem przyrostu naturalnego na 1000 ludności. Współczynnik przyrostu naturalnego w gminie w 2015 roku wynosił 4,8 na 1000 mieszkańców, natomiast w l. 2011-2012 był najniższy i wynosił 1,9 na 1000 mieszkańców.

Liczba małżeństw zawartych w 2015 roku wyniosła **5,0** na 1000 mieszkańców i była niższa niż w 2014 roku (**5,2**). W pozostałych latach liczba zawartych małżeństw wahała się w granicach od **3,9** do **3,1** (2010 i 2013 rok) na 1000 mieszkańców. Liczba zawartych małżeństw w 2015 roku w województwie warmińsko-mazurskim wyniosła **4,8** na 1000 ludności.

Ważnym elementem zmian demograficznych w społeczeństwie są migracje, które oprócz przyrostu naturalnego są czynnikiem kształtującym stan społeczeństwa. Migracje ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) połączone z przekroczeniem granicy jednostki administracyjnej podziału terytorialnego kraju (migracje wewnętrzne) lub granicy państwa (migracje zagraniczne).

Wykres 3. Saldo migracji ogółem w gminie Gronowo Elbląskim w przekroju lat 2010-2014

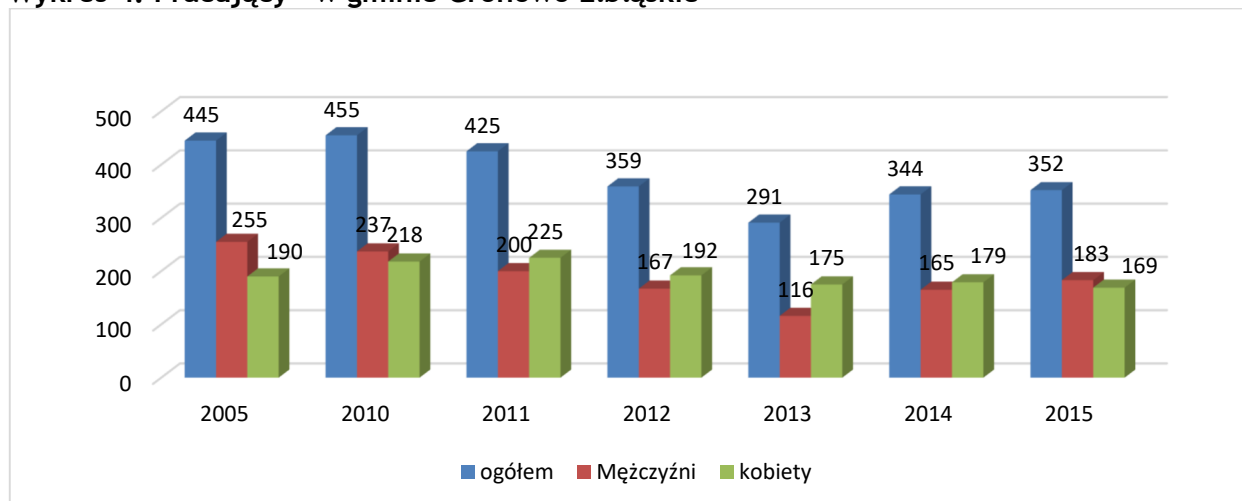
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych tabeli 3

Wg długoterminowej prognozy liczby ludności do 2050 roku opublikowanej przez Główny Urząd Statystyczny w 2015 r. liczba mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego w 2050 r. zmniejszy się o **228,6** tysięcy, tj. **15,9%**. Prognoza liczby mieszkańców dla powiatu elbląskiego jest też niepomyślna, ponieważ przewiduje, iż w roku 2050 liczba mieszkańców wyniesie **53 228** osób, co stanowi ubytek w stosunku do roku 2015 o **8,7%**. Ubytki liczby ludności na terenie kraju, wg wspomnianej prognozy będą miały różny przebieg. Przebieg zmian stanu i dynamiki ludności na obszarach miejskich i wiejskich będzie wynikał w dużej mierze ze zróżnicowania zachowań demograficznych mieszkańców miast i wsi. Obserwowane od kilku lat przemieszczenia ludności z miast na obszary podmiejskie są dodatkowym czynnikiem, który będzie miał wpływ na przebieg procesów demograficznych w miastach i na wsi.

II.2. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE

Sytuacja na rynku pracy (struktura zatrudnienia i bezrobocia) ma daleko idące konsekwencje nie tylko gospodarcze, ale też społeczne dla gminy i jej mieszkańców.

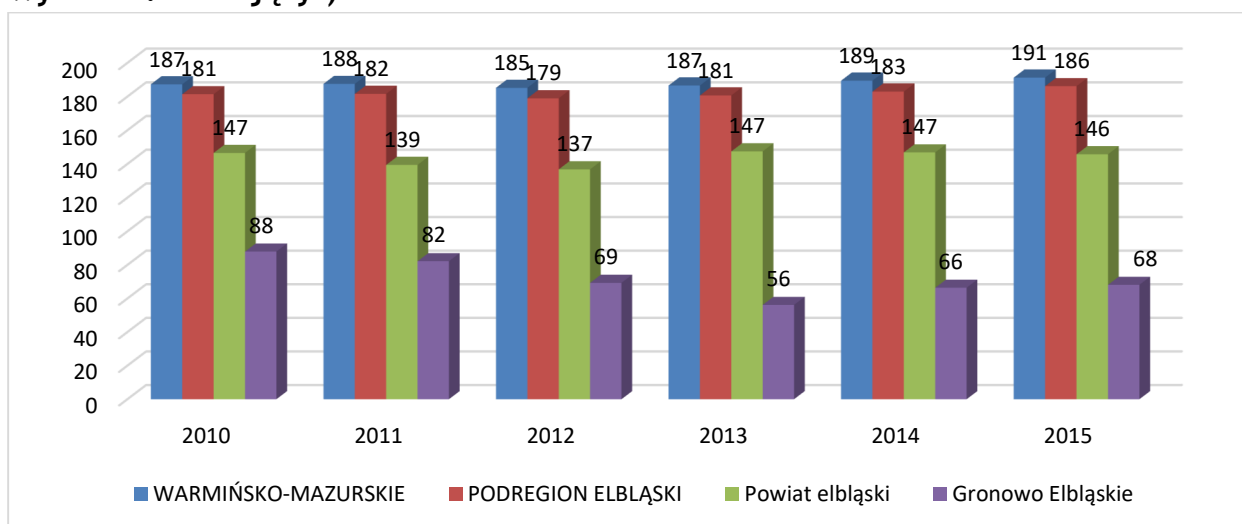
Lokalny rynek pracy odzwierciedla strukturę gospodarczą gminy: mieszkańcy pracujący na terenie gminy zajmują się przede wszystkim rolnictwem i usługami.

Wykres 4. Pracujący¹⁾ w gminie Gronowo Elbląskie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

1) Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych

W gminie Gronowo Elbląskie na 1000 mieszkańców w 2015 roku pracowało **68** osób, powiecie elbląskim **146**, podregionie elbląskim **186**, województwie **191**. Kobiety stanowią **48,01%** pracujących ogółem, a mężczyźni **51,98%**.

Wykres 5. Pracujący¹⁾ na 1000 ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

1) Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych.

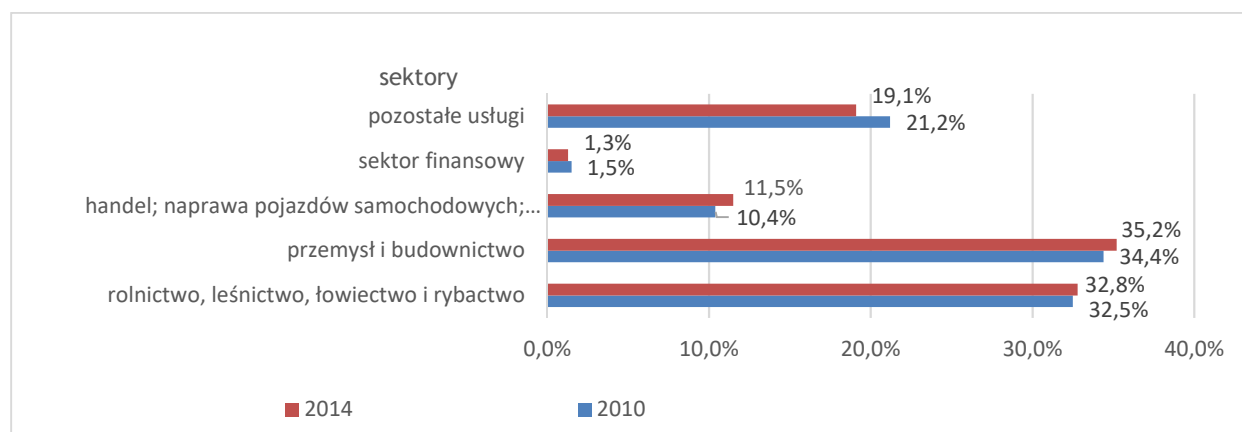
Ze względu na niewielką odległość gminy do Elbląga i Malborka, duża część mieszkańców dojeżdża do pracy.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie **356** osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a **55** pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi **301** osób.

Dane dotyczące struktury lokalnego rynku pracy pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego i dostępne są dla powiatów. Dominującą rolę w powiecie elbląskim pełni sektor „przemysł i budownictwo”. Rozwinięta jest branża meblarska, produkcja okien.

Dużą też rolę pełni rolnictwo (przede wszystkim ze względu na liczne indywidualne gospodarstwa rolne). Praca w rolnictwie w dużej mierze ma charakter sezonowy, niestety często nie jest rejestrowana (tzw. praca na czarno). Zjawisko to prezentuje wykres 6. Struktura % pracujących wg sektorów w powiecie elbląskim.

Wykres 6. Struktura % pracujących wg sektorów w powiecie elbląskim w 2010 i 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2014 roku **32,8%** aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu elbląskiego pracowało w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), **35,2%** w przemyśle i budownictwie, **11,5%** w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz **1,3%** pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). W pozostałych usługach pracowało **19,1%**.

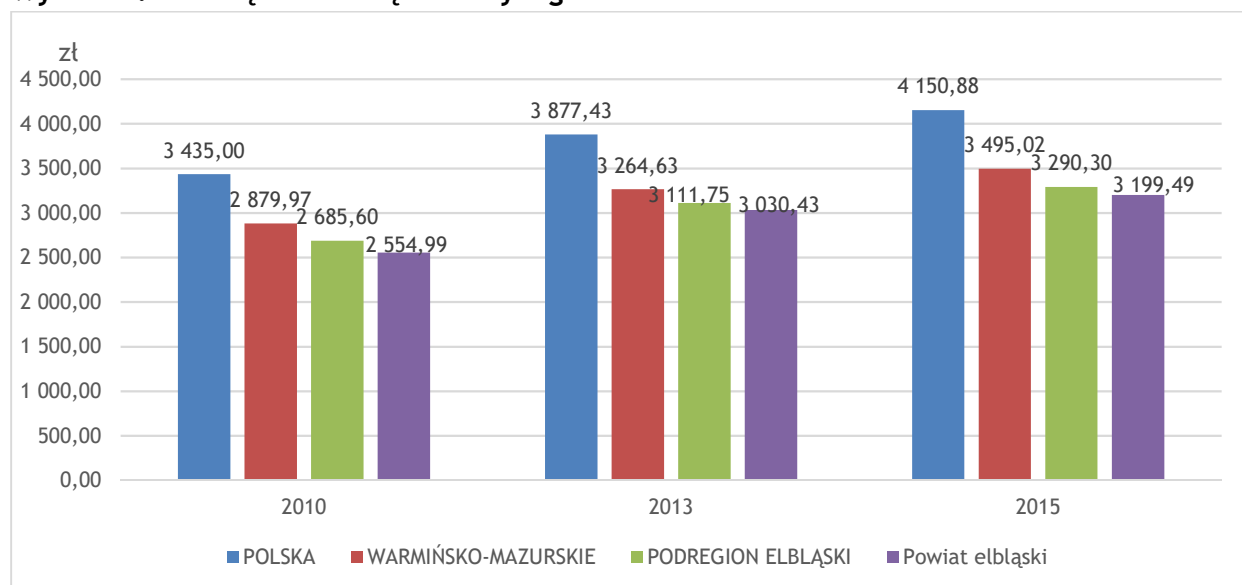
Tabela 4. Przeciętne^{x)} miesięczne wynagrodzenia brutto

wyszczególnienie	ogółem w zł						
	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	2 506,93	3 435,00	3 625,21	3 744,38	3 877,43	4 003,99	4 150,88
Warmińsko-mazurskie	2 103,99	2 879,97	3 019,37	3 150,27	3 264,63	3 386,96	3 495,02
Podregion elbląski	1 930,48	2 685,60	2 827,54	3 005,10	3 111,75	3 216,30	3 290,30
Powiat elbląski	1 847,48	2 554,99	2 781,25	2 917,00	3 030,43	3 113,02	3 199,49
przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)							
Polska	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Warmińsko-mazurskie	83,9	83,8	83,3	84,1	84,2	84,6	84,2
Podregion elbląski	77,0	78,2	78,0	80,3	80,3	80,3	79,3
Powiat elbląski	73,7	74,4	76,7	77,9	78,2	77,7	77,1

^{x)} Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie elbląskim w 2015 roku wynosiło **3199,49 zł**, co odpowiadało **84,2%** przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie, **79,3%** w podregionie elbląskim i **77,1%** w Polsce.

Wykres 7. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto

Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 4

Bezrobocie

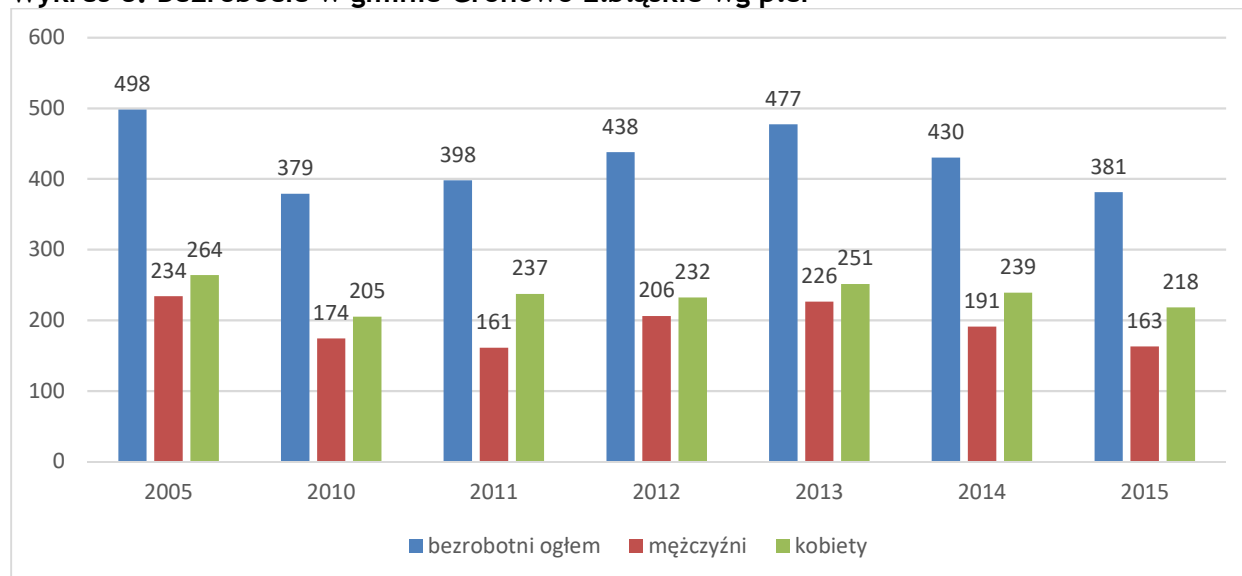
Na koniec grudnia 2015 roku liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa warmińsko-mazurskiego wyniosła **83,51** tys. osób i miała tendencję malejącą od 2010 roku (spadek o **22,1%** w stosunku do 2010 r.). Podobne trendy były w powiecie elbląskim, natomiast w gminie Gronowo Elbląskie wielkość bezrobocia w latach 2011-2013 rosła, a od 2014 ulegała zmniejszeniu i w 2015 roku wyniosła **381** osób (tabela 5). 57,21% bezrobotnych to kobiety.

Brak obowiązku publikowania danych dotyczących stopy bezrobocia na poziomie gmin skutkuje utrudnionym, a w niektórych przypadkach niemożliwym do nich dostępem. Za wskaźnik zastępczy można uznać odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 5. Bezrobocie rejestrowane w gminie Gronowo Elbląskie

Nazwa	ogółem [osoba]							2015/2010
	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika
Ogółem	498	379	398	438	477	430	381	100,5
Mężczyźni	234	174	161	206	226	191	163	93,7
Kobiety	264	205	237	232	251	239	218	106,3
Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci								+Wzrost, - spadek pkt %
Ogółem	15,6	11,0	11,6	12,7	13,8	12,5	11,2	0,2
Mężczyźni	14,1	9,5	8,8	11,2	12,3	10,4	8,9	-0,6
Kobiety	17,3	12,7	14,7	14,3	15,6	15,0	14,0	1,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wykres 8. Bezrobocie w gminie Gronowo Elbląskie wg płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych tabeli 5

II.3. AKTYWNOŚĆ LOKALNA (SPOŁECZNA), DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Za jeden z mierników poziomu rozwoju społeczeństwa danej jednostki uważana jest liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących na jej terenie. Obserwuje się nieznaczny wzrost liczby organizacji trzeciego sektora.

Ważnym elementem kierowania gminą jest rozwój współpracy z sektorem pozarządowym, który przyczynia się do budowy lokalnego systemu demokracji. Organizacje pozarządowe podnoszą jakość życia mieszkańców gminy poprzez realizowanie ważnych społecznie zadań. Podmioty niezaliczane do sektora finansów publicznych i nie działające w celu osiągnięcia zysku mogą otrzymywać z budżetu jednostki samorządu terytorialnego dotacje na cele publiczne związane z realizacją zadań tej jednostki (art. 176 ust. 1 ustawy o finansach publicznych).

W gminie funkcjonują ochotnicze straże pożarne, kluby sportowe, organizacje zrzeszające i działające na rzecz seniorów, dzieci i młodzieży. Współpraca organizacji pozarządowych z gminą Gronowo Elbląskie, koncentruje się wokół zadań związanych z rozwojem oraz bezpiecznym i prawidłowym jej funkcjonowaniem. Współpraca ta wychodzi również poza obszar gminy. Realizowanie wspólnych zadań ma na celu promocję gminy i poprawę jakości życia jej mieszkańców. Gmina opracowuje roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Funkcjonujące organizacje pozarządowe;

- Stowarzyszenie Aktywności Społecznej im. Tadeusza Reytana w Wikrowie,
- Gminno-Ludowy Klub Sportowy „POMOWIEC” w Gronowie Elbląskim,
- Stowarzyszenie na Rzecz Szkoły Podstawowej w Gronowie Elbląskim im. Jana Pawła II „Nasza Szkoła” w Gronowie Elbląskim,
- Stowarzyszenie „PRZYJAZNA GMINA” w Gronowie Elbląskim,
- Elbląskie Stowarzyszenie Organizatorów Pomocy Społecznej w Elblągu, Środowiskowy Dom Samopomocy w Jegłowniku,

- Gminny Związek Ochotniczych Straży Pożarnych - Straż Pożarna w Gronowie Elbląskim, Fiszewie, Rozgarcie, Jegłowniku,
- Ludowy Klub Sportowy „Agat Jegłownik” w Jegłowniku,
- Stowarzyszenie Mieszkańców Wsi "Oleśno - wieś z pomysłem" w Oleśnie.

Wszystkie wymienione wyżej organizacje pełnią istotną rolę w integracji lokalnej społeczności i przyczyniają się do budowy kapitału społecznego.

Gmina Gronowo Elbląskie jest członkiem Stowarzyszenia Łączy Nas Kanał Elbląski Lokalna Grupa Działania z siedzibą w Elblągu, które powstało w 2006 roku w wyniku budowania partnerstwa publiczno-prywatnego. Partnerami i członkami Lokalnej Grupy Działania są podmioty sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. Celem Stowarzyszenia jest działanie na rzecz wszechstronnego rozwoju obszarów wiejskich, w szczególności realizowanie Lokalnej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Kanału Elbląskiego na lata 2016-2023 dla obszaru gmin położonych na obszarze wokół Kanału Elbląskiego. Stowarzyszenie działając na rzecz obszarów wiejskich uwzględnia potrzeby związane z ochroną oraz promocją środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych, odpowiada na potrzeby związane z rozwojem turystyki oraz popularyzuje i rozwija produkty turystyczne. Lokalna Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Kanału Elbląskiego na lata 2016-2023 ma na celu aktywizację obszarów wiejskich i uruchomienie potencjału ludzkiego do wspólnego przeprowadzenia zmian prorozwojowych w niej zaproponowanych. Cele strategii odnoszą się do poprawy jakości życia, poprzez rozwój turystyki, przedsiębiorczości pozarolniczej, zapewniając poczucie więzi społecznych i wysoki standard życia w zgodzie z ideą zrównoważonego rozwoju. Dzięki członkostwu w Stowarzyszeniu gmina ma możliwość pozyskania środków finansowych na realizację przedsięwzięć zarówno nie inwestycyjnych jak i inwestycyjnych. W latach 2010-2015 gmina Gronowo Elbląskie realizując 8 projektów za pośrednictwem Stowarzyszenia pozyskała z Osi 4 Leader PROW 2007-2013 łącznie 530 313 zł.

Znaczącą rolę w aktywizacji rozwoju gminy, a przede wszystkim produkcji rolnej, odgrywa Regionalne Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w Starym Polu.

Gmina Gronowo Elbląskie nawiązała współpracę partnerską z niemiecką gminą Uplengen w celu wymiany doświadczeń w prowadzeniu oraz zarządzaniu samorządem terytorialnym.

II.4. OŚWIATA, KULTURA I SPORT

OŚWIATA

Gmina Gronowo Elbląskie zapewnia dostęp do usług w zakresie edukacji na poziomie przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjum.

Gminny system edukacji tworzą:

1. Zespół Szkół w Gronowie Elbląskim, w skład którego wchodzi:
 - Przedszkole w Gronowie Elbląskim,
 - Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Gronowie Elbląskim.
2. Zespół Szkół w Jegłowniku, w skład którego wchodzi:
 - Przedszkole w Jegłowniku,
 - Szkoła Podstawowa im. Obrońców Westerplatte w Jegłowniku.

Tabela 6. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym - wskaźniki

Wyszczególnienie	jedn. miary	2010	2014	2015	Dynamika 2015/2010
Liczba placówek przedszkolnych	szt.	1	1	1	100,0
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat	dziecko	246	422	532	216,3
Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego	dziecko	3,82	3,98	2,31	60,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tempo wzrostu liczby dzieci w przedszkolu w Gronowie Elbląskim jest wyższe (w 2015 roku wzrost o **126,1%**) niż w powiecie (wzrost o **105,8%**), czy w województwie (wzrost o **43,8%**). Na jedno miejsce w przedszkolu w Gronowie Elbląskim przypada dwoje dzieci. Do przedszkola uczęszcza **120** dzieci, co nie zabezpiecza potrzeb mieszkańców gminy.

Na terenie gminy nie funkcjonują żłobki i kluby dziecięce. Potrzebę, w zakresie utworzenia żłobków, można założyć na podstawie potrzeb rodziców zapewnienie opieki nad dziećmi. Do żłobka przyjmowane są przede wszystkim dzieci rodziców pracujących. Do dzieci do 3 lat rodzice wynajmują prywatnie opiekunki lub powierzają opiekę nad dziećmi członkom rodziny.

Szkoły podstawowe i gimnazjalne

Tabela 7. Szkoły podstawowe

Wyszczególnienie	jedn. miary	2000	2005	2010	2015	dynamika 2015/2005
Liczba szkół	szkoła	2	2	2	2	100
Oddziały w szkołach	oddział szkolny	24	22	18	16	72,7
Uczniowie ogółem	uczeń	459	411	307	304	74,0
Absolwenci ogółem	absolwent	93	72	55	46	63,9
Współczynnik skolaryzacji brutto (%) w szkołach podstawowych	%	97,16	86,97	73,08	71,19	81,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

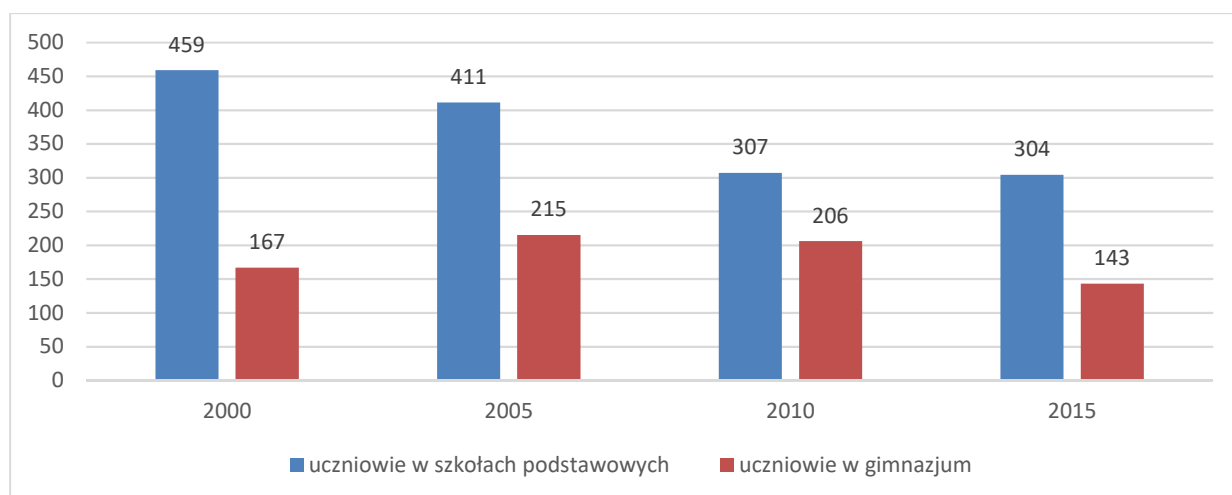
Tabela 8. Gimnazja

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2000	2005	2010	2015	dynamika 2015/2005
Szkoła	obiekt	2	1	1	1	100
Oddziały w szkołach	oddział szkolny	8	10	9	7	70,0
Uczniowie ogółem	uczeń	167	215	206	143	66,5
Absolwenci ogółem	absolwent	-	72	63	50	69,4
Współczynnik skolaryzacji brutto (%) w gimnazjach	%	94,30	99,52	82,46	77,30	77,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Od 2005 r. systematycznie zmniejsza się liczba oddziałów, dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych i gimnazjach.

Wykres 9. Uczniowie w szkołach podstawowych i gimnazjum

Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli nr 7 i 8

Ubytek liczby uczniów dotyczy wszystkich placówek oświatowych. Najbardziej wyraźny ubytek obserwuje się wśród młodzieży uczęszczającej do Gimnazjum.

KULTURA

Najbardziej powszechną formą uczestnictwa w kulturze jest czytelnictwo. Na terenie gminy funkcjonuje Biblioteka Gminna zlokalizowana w miejscowości Gronowo Elbląskie oraz filia biblioteki, znajdująca się w miejscowości Jegłownik. Biblioteka Publiczna Gminy Gronowo Elbląskie uzupełnia ofertę kulturalną dotyczącą czytelnictwa poprzez organizację cyklicznych spotkań z twórcami, wieczornic, zajęć dla dzieci i młodzieży w ferie i wakacje. Dane statystyczne placówek bibliotecznych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Biblioteki - wskaźniki

Wyszczególnienie	2005	2010	2015	dynamika 2015/2010
Liczba bibliotek z filiami	2	2	2	100,0
Ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	2 449	2 587	2 584	99,9
Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	5 950,0	6 118,5	5 599,8	91,5
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	188	161	174	107,7
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	21,2	17,2	23,4	136,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Ponadto na terenie gminy działalność kulturalna popularyzowana jest przez:

- Kółko Recytatorskie i Teatralne „Bajduś” przy Szkole Podstawowej w Jegłowniku.

Integracji mieszkańców sprzyja osiem świetlic wiejskich w miejscowościach: Jegłownik, Oleśno, Rozgart, Wikrowo, Fiszewo i Gronowo Elbląskie, Jasionno i Karczowska Górne. Stan techniczny świetlic jest dobry.

SPORT

Na bazę sportowo-rekreacyjną w gminie Gronowo Elbląskie składają się następujące obiekty:

- stadion sportowy w Gronowie Elbląskim,
- kompleks boisk sportowych Orlik 2012 w Jegłowniku,
- sala gimnastyczna w Gronowie Elbląskim,
- sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej w Jegłowniku,
- hala sportowa w Gronowie Elbląskim,
- boiska sportowe w Jegłowniku, Jasionnej, Fiszewie, Karczewiskach.

Wiodącą rolę w krzewieniu kultury fizycznej spełniają:

- Gminny Ludowy Klub Sportowy „Pomowiec” Gronowo Elbląskie (klasa „A” seniorów),
- Ludowy Zespół Sportowy „Agat” w Jegłowniku (klasa „B” seniorów),
- Polski Związek Wędkarski, Koło Wędkarskie w Gronowie Elbląskim,
- Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых Oddział w Malborku, Sekcja Gronowo Elbląskie.

Łącznie w klubach sportowych zrzeszonych jest 153 zawodników ćwiczących, z tego 107 zawodników stanowi młodzież do lat 18-tu. Podstawowymi uprawianymi dyscyplinami są: piłka nożna (91 zawodników), unihokej (18 zawodników) i tenis (10 zawodników).

II.5. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

OCHRONA ZDROWIA

Obowiązki podstawowej opieki zdrowotnej spełnia Zakład Lekarza Rodzinnego w Gronowie Elbląskim, posiadający filię w Jegłowniku i zatrudniający dwóch lekarzy rodzinnych oraz gabinet stomatologiczny, posiadający kontrakt z NFZ.

Funkcjonuje jedna apteka - w Gronowie Elbląskim. Ze specjalistycznej opieki zdrowotnej i leczenia szpitalnego mieszkańcy korzystają głównie w położonym niedaleko Elblągu.

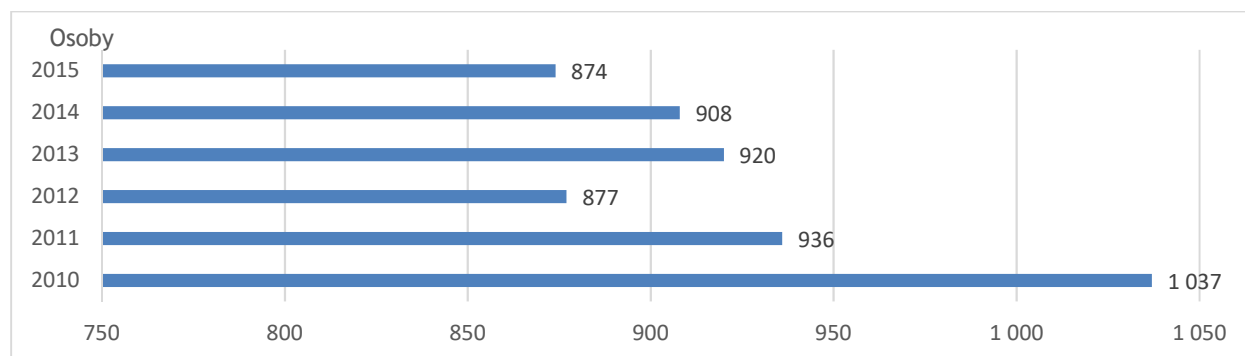
POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna w gminie realizowana jest w ramach zadań zleconych (finansowane z budżetu Wojewody) i w ramach zadań własnych (finansowane ze środków gminnych). Zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gronowie Elbląskim. W 2015 r pomocą społeczną zostały objęte łącznie 874 rodziny tj. o 15,7% mniej niż w 2010 roku. W 2015 roku 232 rodziny otrzymały zasiłki rodzinne mające na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dzieci. Łączna kwota wypłaconego wsparcia w ramach świadczeń rodzinnych w 2015 roku wyniosła 1 655 tys. zł.

Tabela 10. Środowiskowa pomoc społeczna w gminie Gronowo Elbląskie

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika 2015/2010
Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej	osoba	1 037	936	877	920	908	874	84,3
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	rodzina	329	317	287	252	242	232	70,5
Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w roku - ogółem	tys. zł	1 783	1 900	1 840	1 662	1 533	1 655	70,5
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych	tys. zł	373	396	422	402	375	344	70,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wykres 10. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli nr 10

Tabela 11. Ilość gospodarstw domowych i osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw domowych	Liczba osób w gospodarstwach domowych	% ogółu mieszkańców	Liczba gospodarstw domowych	Liczba osób w gospodarstwach domowych	% ogółu mieszkańców
	2004 rok			2015 rok		
Ubóstwo	306	1315	6,12	340	991	6,67
Sieroctwo	1	5	0,02	0	0	0
Ochrona macierzyństwa	14	49	0,28	18	96	0,35
Bezdomność	3	3	0,06	10	12	0,19
Niepełnosprawność	86	283	1,72	108	135	2,12
Bezradność	41	110	0,82	8	41	0,16
Długotrwała choroba	93	218	1,86	83	177	1,63
Alkoholizm	15	69	0,30	9	53	0,18
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	9	0,04	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Gminy Gronowo Elbląskie

Mieszkańcy najczęściej za powód trudnej sytuacji wskazywali ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwałą chorobę, bezdomność. W okresie 2004-2015 wzrosła liczba gospodarstw domowych, w których niezbędna jest pomoc z powodu ubóstwa i niepełnosprawności, spadła liczba rodzin gdzie powodem korzystania z pomocy społecznej była bezradność, alkoholizm.

II.6. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz niski stopień przestępczości są jednym z czynników świadczących o jej rozwoju i atrakcyjności. Aspekty te wpływają również na atrakcyjność inwestycyjną gminy.

Za bezpieczeństwo mieszkańców odpowiada III Rewir Dzielnicowych zlokalizowany w miejscowości Gronowo Elbląskie.

Tabela 12. Liczba przestępstw stwierdzonych i wykrytych w 2015 roku

Wyszczególnienie	Przestępstwa stwierdzone	Przestępstwa wykryte	%
Ogółem przestępczość	97	73	75,3
z tego:			
- kradzieże	25	11	44,0
- kradzież z włamaniem	10	4	40,0
- uszkodzenia ciała	4	4	100,0
- uszkodzenie mienia	6	4	66,7
- przestępstwo narkotykowe	1	1	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji III Rewiru Dzielnicowych w Gronowie Elbląskim

Najczęściej popełnianym przestępstwem na terenie gminy Gronowo Elbląskie w 2015 roku były kradzieże.

Policjanci III Rewiru Gronowo Elbląskie realizowali programy prewencyjne:

- Bezpieczne Ferie,
- Bezpieczne Wakacje,
- Bezpieczna droga do szkoły (projekt realizowanych w ramach strategii rozwiązywania problemów społecznych).

Ochronę przeciwpożarową zapewniają cztery jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP): OSP Gronowo Elbląskie, OSP Jegłownik, OSP Fiszewo, OSP Rozgart. Na terenie gminy nie występują nadzwyczajne zagrożenia pożarowe. Potencjalnymi zagrożeniami, jakie mogą wystąpić na terenie gminy są ewentualne powodzie, gradobicia, awarie urządzeń infrastruktury technicznej oraz katastrofy komunikacyjne drogowe i kolejowe, w tym katastrofy związane z transportem materiałów niebezpiecznych.

Jednostki OSP dysponują:

- czterema remizami,
- dziewięcioma motopompami (PO5 - 4 szt., Tohatsu - 2 szt., pływające 3 szt.),
- ośmioma aparatami powietrznymi,
- trzema zestawami ratownictwa technicznego
- trzema agregatami prądotwórczymi,
- trzema pilarkami do drewna,
- dwoma piłami do cięcia stali i betonu,
- osiemnastoma radiostacjami (w tym dwanaście nasobnych i sześć samochodowych),
- czterema torbami do ratownictwa medycznego.

III. GOSPODARKA

III.1. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

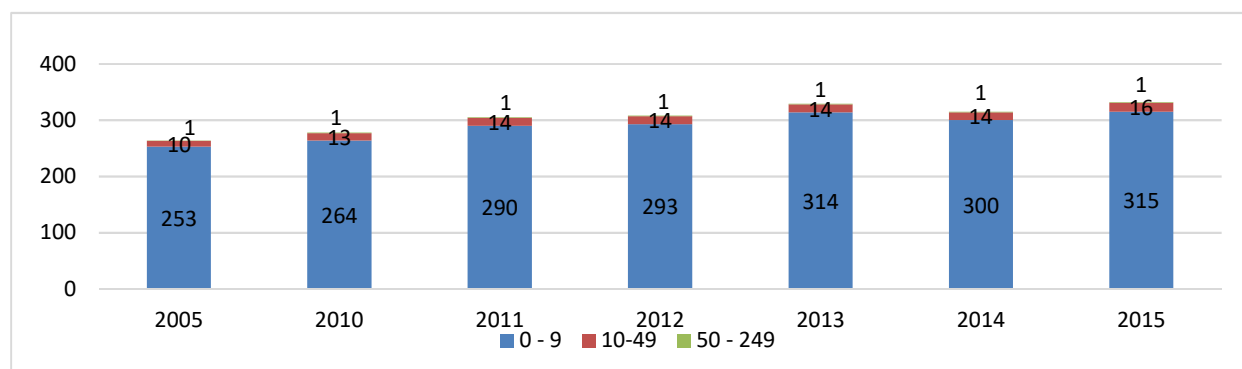
Na koniec 2015 roku w gminie Gronowo Elbląskie wg systemu REGON zarejestrowane były **332** podmioty gospodarcze. W ogólnej liczbie przedsiębiorstw przeważały małe firmy usługowe, handlowe oraz produkcyjne. Tylko jeden podmiot gospodarczy zatrudniał więcej niż **50** osób.

Tabela 13. Podmioty gospodarcze w gminie Gronowo Elbląskie zarejestrowane w systemie REGON wg klas wielkości tj. ilości zatrudnionych pracowników

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015/2010
Ogółem	264	278	305	308	329	315	332	119,4
0-9	253	264	290	293	314	300	315	119,3
10-49	10	13	14	14	14	14	16	123,1
50-249	1	1	1	1	1	1	1	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wykres 11. Podmioty gospodarcze w gminie Gronowo Elbląskie zarejestrowane w systemie REGON wg klas wielkości tj. ilości zatrudnionych pracowników

Źródło: Opracowanie własne na podstawie tabeli 13

Wśród działających na terenie gminy podmiotów gospodarczych przeważają te należące do sektora prywatnego - stanowią **96,7%** ogólnej liczby przedsiębiorstw. W sektorze prywatnym systematycznie rośnie ilość osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, które stanowią **82,9%** ogółu przedsiębiorców prywatnych.

Wśród jednostek sektora publicznego, których na terenie gminy Gronowo Elbląskie działa **10**, zdecydowaną większość stanowią państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego (**8** podmiotów).

W 2015 roku w gminie Gronowo Elbląskie było **332 podmioty gospodarcze ogółem**. W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców daje to **643** podmioty, tj. mniej niż w powiecie elbląskim (**686**), w województwie (**860**) i kraju (**1089**).

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż mieszkańcy gminy samodzielnie tworzą dla siebie miejsca pracy. Z danych statystycznych wynika, iż **78** osób na 1000 w wieku produkcyjnym w gminie to osoby fizyczne prowadzące własną działalność, w powiecie **79** a w województwie **95**.

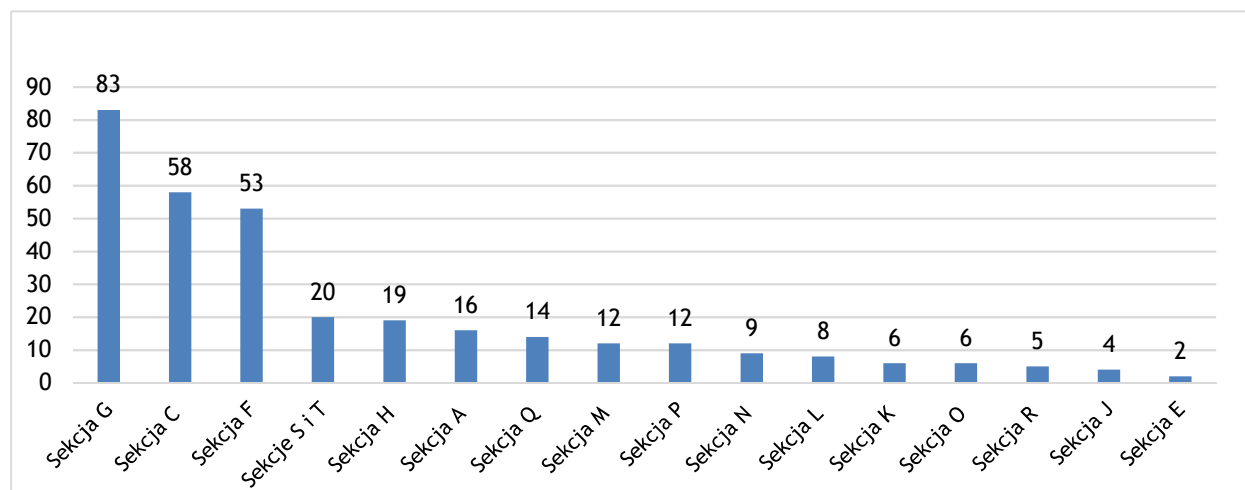
Podobnie jak w całym kraju, najwięcej zarejestrowanych przedsiębiorstw prowadzi działalność handlową (hurtową i detaliczną) lub świadczy usługi naprawy pojazdów samochodowych (sekcja

G). Na tle województwa i kraju w gminie szczególnie dużo jest podmiotów branży budowlanej (sekcja F) i logistycznej (sekcja H). Szczegółowe dane prezentuje tabela 14.

Tabela 14. Podmioty gospodarcze w gminie wg sektorów

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika 2015/2010
Ogółem	278	305	308	329	315	332	119,4
Sekcja A rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,	15	16	17	18	15	16	106,7
Sekcja C przetwórstwo przemysłowe,	50	51	49	54	53	58	116,0
Sekcja E dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	2	2	2	1	2	100,0
Sekcja F budownictwo	40	50	45	49	45	53	132,5
Sekcja G - handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	70	79	78	81	81	83	118,6
Sekcja H transport i gospodarka magazynowa	23	22	22	18	18	19	82,6
Sekcja J informacja i komunikacja	4	4	4	6	4	4	100,0
Sekcja K działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5	5	5	2	4	6	120,0
Sekcja L działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	5	5	7	8	8	8	160,0
Sekcja M działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	12	12	12	17	13	12	100,0
Sekcja N działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4	7	7	8	8	9	225,0
Sekcja O administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6	6	6	6	6	6	100,0
Sekcja P edukacja	8	8	10	11	11	12	150,0
Sekcja Q opieka zdrowotna i pomoc społeczna	8	10	14	15	14	14	175,0
Sekcja R działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5	6	6	7	7	5	100,0
Sekcje S pozostała działalność usługowa i T gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	15	17	19	19	22	20	133,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wykres 12. Podmioty gospodarcze w gminie wg sekcji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych tabeli 14

Według kryterium formy prawnej jednostek gospodarczych w rejestrze statystycznym REGON w 2015 roku zarejestrowane były 3 spółdzielnie, 19 spółek handlowych ogółem, w tym 3 z udziałem kapitału zagranicznego.

Wśród podmiotów zajmujących się przetwórstwem przemysłowym znaczny udział stanowią podmioty przemysłu rolno-spożywczego. Największymi zakładami z tej branży są: ubojnia zwierząt w Gronowie Elbląskim, młyn w Gronowie Elbląskim oraz kaszarnia w Mojkowie.

III.2. ROLNICTWO

Elementami środowiska decydującymi o możliwościach produkcyjnych rolnictwa są: jakość i przydatność gleb, agroklimat, rzeźba terenu i warunki wodne. Analiza tych składników pozwala wyznaczyć wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynoszący dla gminy Gronowo Elbląskie **87,9**. Ogólny wskaźnik waloryzacji ustalony przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach (IUNG) dla gmin typowo żuławskich wynosi **91,6**; przy średniej krajowej **66,6**.

Waloryzację rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy Gronowo Elbląskie na tle gmin żuławskich i kraju przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Waloryzację rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Wyszczególnienie	Jakość i przydatność rolnicza gleb	Agroklimat	Rzeźba terenu	Warunki wodne	Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
Gmina Gronowo Elbląskie	70,0	8,8	4,8	4,3	87,9
Gminy żuławskie	73,0	9,7	4,6	4,3	91,6
Polska	49,5	9,9	3,9	3,3	66,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Programu dla Żuław RCDRRiOW w Starym Polu 2001 r.

Na przestrzeń rolniczą gminy Gronowo Elbląskie składają się liczne, małe działki uprawowe, które wyznacza utrzymująca się nadal gęsta i złożona sieć rowów i kanałów, charakterystyczna dla struktur melioracyjnych wewnątrz polderów.

Sieć ta ma stosunkowo dużą retencyjność wodną. Poprzez odziedziczone, po dawnych systemach polderowych, skomplikowane labirynty sieci wodnych, woda trafia do pompowni. Drogi te służą także do rozprowadzenia wody po polderach w czasie nawadniania. Te nadmiernie rozbudowane i zagęszczone sieci rowów i kanałów są bardzo kosztowne w utrzymaniu oraz źle eksploatowane i mało sprawne.

Rozrzedzenie sieci rowów poprzez drenowanie tworzy bardziej racjonalną infrastrukturę wodną rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Jakość gleb

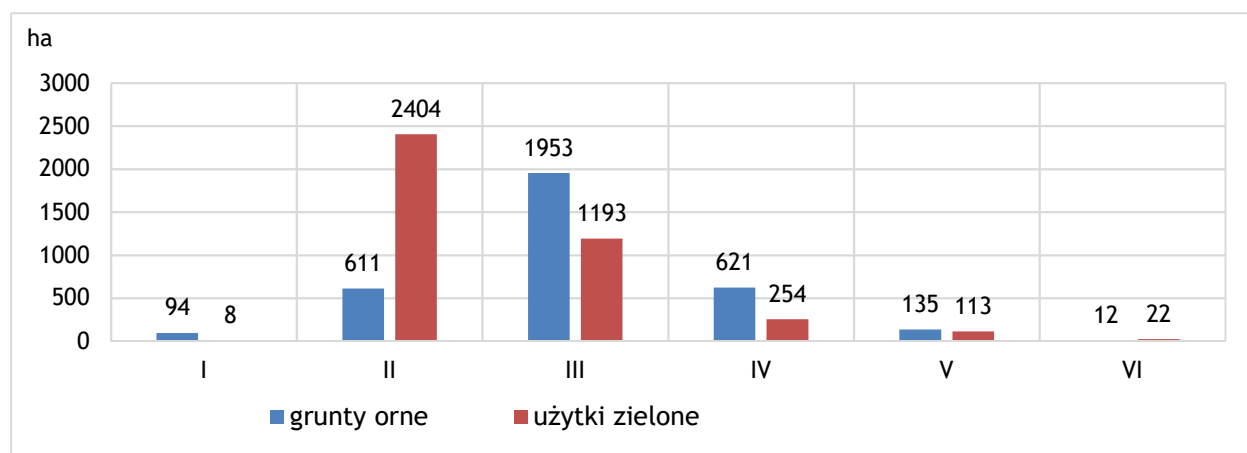
Na terenach gminy Gronowo Elbląskie przeważają mady ciężkie i bardzo ciężkie, wytworzone z ilów pyłowych o małej przepuszczalności dla wody. Mniejszy udział stanowią mady średnie wytworzone z glin lekkich pylastych i utworów pyłowych oraz gleby torfowe i mułowo-torfowe. Charakterystyczne jest także płytkie zaleganie wód gruntowych 0-2 m p.p.t.

Mady średnie i ciężkie zaliczane do najżyźniejszych gleb w Polsce cechuje duża zawartość próchnicy i ich wysoka aktywność biologiczna. Jednak ich urodzajność zależy od uregulowania stosunków powietrzno-wodnych oraz od właściwej agrotechniki.

W gminie Gronowo Elbląskie występuje przewaga gleb kompleksu pszennego dobrego i bardzo dobrego (49,2%) oraz kompleksu zbożowo pastewnego mocnego (38,5%). Jednak prowadzone kierunki produkcji rolnej nie zapewniają w pełni racjonalnego wykorzystania wysokiego potencjału produkcyjnego gleb np. w zakresie chowu i hodowli bydła.

Na terenie gminy występują gleby wg klas bonitacyjnych od I do VI. W gruntach ornych dominuje III klasa - 57%, a w użytkach zielonych klasa II - 72%. Udział poszczególnych klas bonitacyjnych w strukturze gruntów ornych i użytków zielonych przedstawia wykres 13.

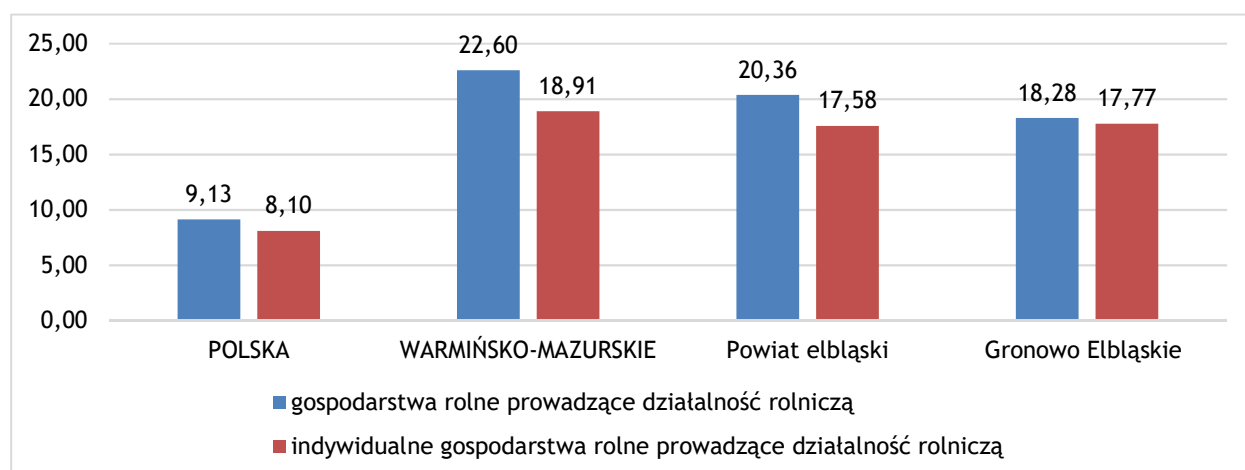
Wykres 13. Klasy bonitacyjne gruntów ornych użytków zielonych w gminie wg IUNG

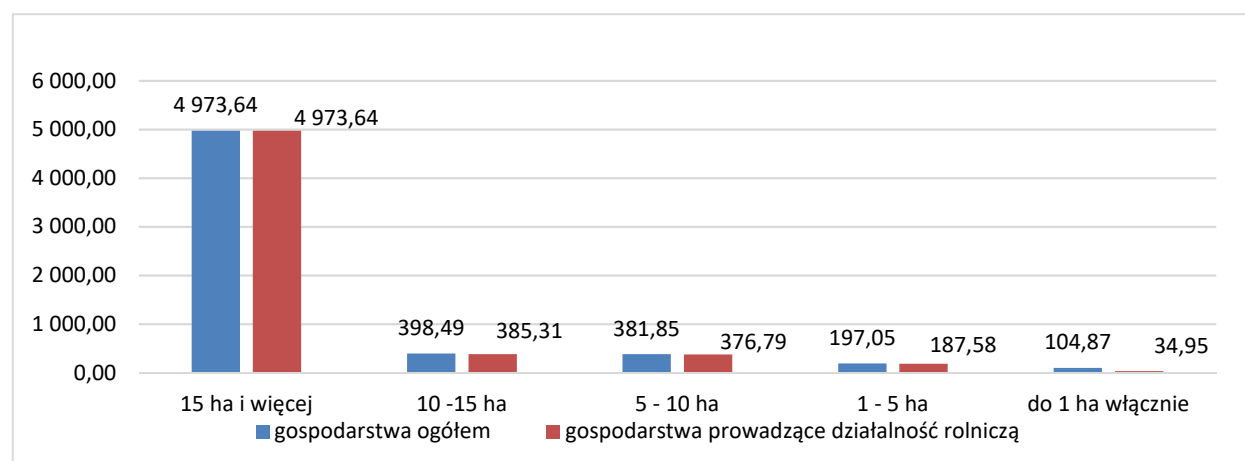
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych IUNG Puławy, Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej, 1981

Gospodarstwa rolne

Według danych pochodzących z Powszechnego Spisu Rolnego 2010 na terenie gminy Gronowo Elbląskie znajdowały się 523 gospodarstwa rolne zajmujące 6 055,9 ha, w tym 520 indywidualne gospodarstwa rolne o łącznej powierzchni 5 836,75 ha. Tylko 37,1% gospodarstw rolnych miało grunty pod zasiewami wobec 49,7% w powiecie elbląskim, 54,1% w województwie i 63,6% w kraju.

Wykres 14. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego prowadzącego działalność rolniczą

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Powszechny Spis Rolny 2010)

Wykres 15. Powierzchnia gospodarstw wg grup obszarowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Powszechny Spis Rolny 2010)

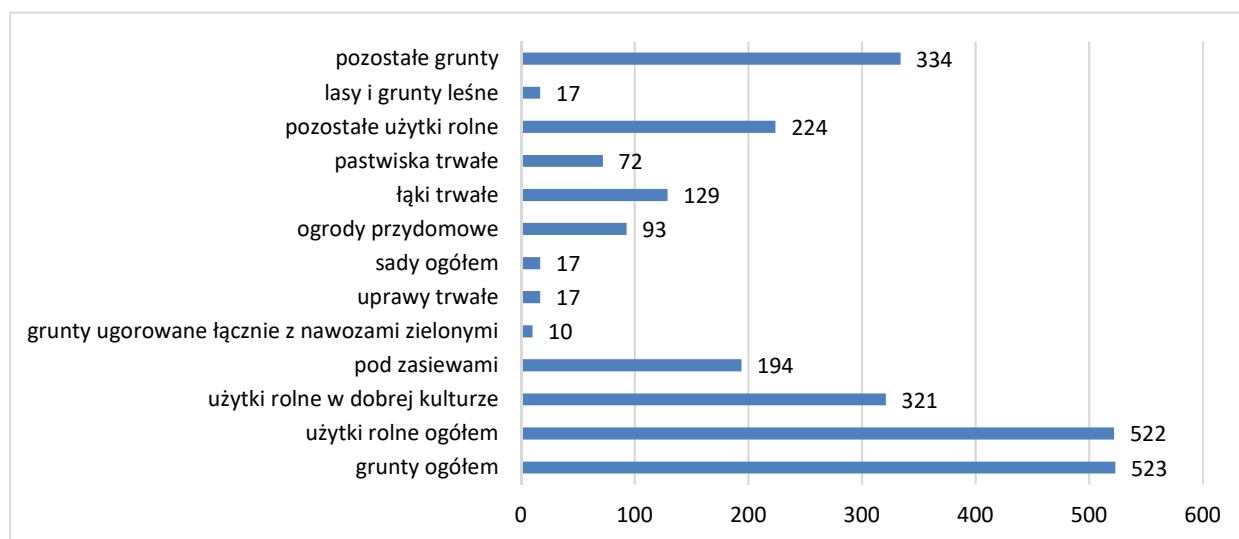
Z ogólnej liczby gospodarstw:

- **1,7%** gospodarstw ma powierzchnię poniżej 1 ha - część z nich to domy jednorodzinne na gruntach rolnych, których mieszkańcy nie prowadzą faktycznej działalności rolniczej.
- **16,1%** gospodarstw posiada powierzchnię od 1 ha do 15 ha.
- **82,1%** aktywnych gospodarstw dysponuje powierzchnią użytków rolnych od 15 i więcej ha.

Tabela 16. Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych gminy Gronowo Elbląskie

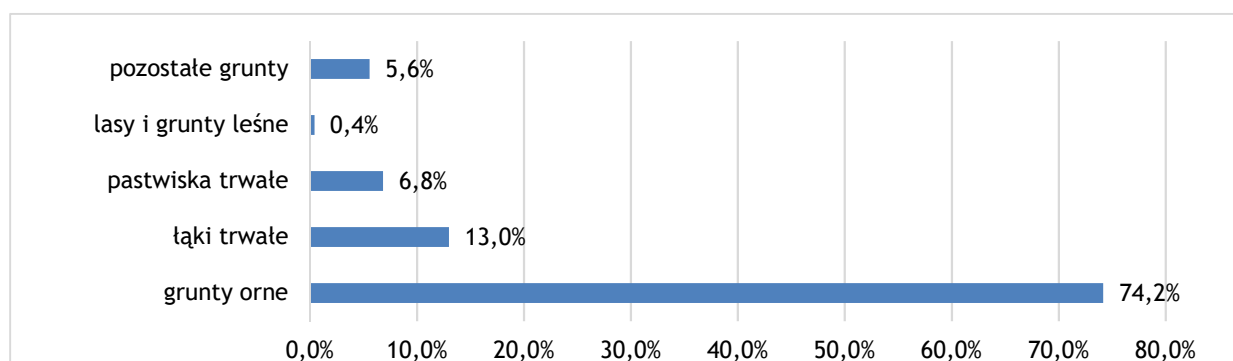
Wyszczególnienie	liczba gospodarstw rolnych ogółem	powierzchnia [ha]	liczba indywidualnych gospodarstw rolnych	powierzchnia [ha]
Grunty ogółem	523	6 055,90	520	5 836,75
Użytki rolne ogółem	522	5 713,05	519	5 505,52
Użytki rolne w dobrej kulturze	321	5 477,03	318	5 269,71
Pod zasiewami	194	4 276,41	192	4 194,29
Grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	10	50,15	9	43,49
Uprawy trwałe	17	4,45	17	4,45
Sady ogółem	17	4,45	17	4,45
Ogrody przydomowe	93	13,80	93	13,80

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Powszechny Spis Rolny 2010)

Wykres 16. Użytkowanie gruntów - gospodarstwa rolne ogółem

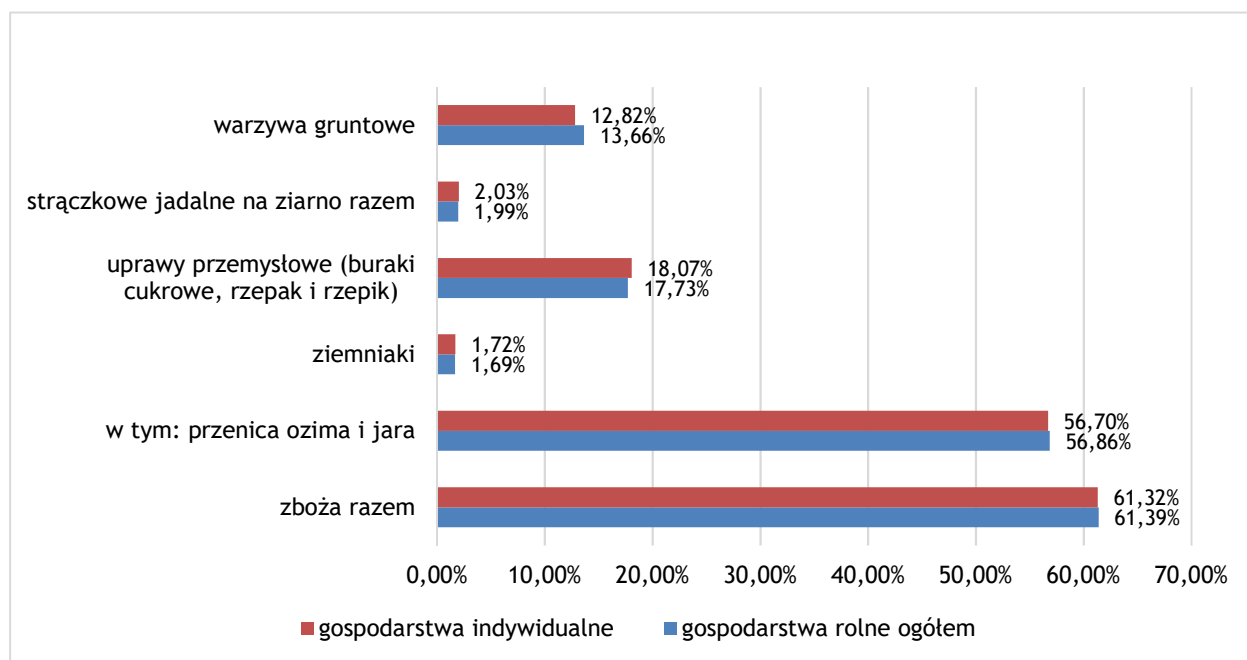
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Powszechny Spis Rolny 2010)

Użytki rolne w gminie Gronowo Elbląskie zajmują powierzchnię **5 713,05 ha (94,3%** ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych). Grunty orne wśród użytków rolnych zajmują powierzchnię **4 237,98 ha**, co stanowi **72,35%** ogólnej powierzchni, użytki zielone (łąki i pastwiska) zajmują powierzchnię **1 132,25 ha**, co stanowi **19,8%** ogólnej powierzchni użytków rolnych.

Wykres 17. Rodzaje użytków rolnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Powszechny Spis Rolny 2010)

Produkcją rolną zajmują się wg danych PSR 2010 **194** gospodarstwa rolne, a łączna powierzchnia zasiewów wynosi **4 276,41 ha**. Wiodącym kierunkiem produkcji rolnej w gminie Gronowo Elbląskie jest uprawa zbóż (**61,4%**) oraz uprawy przemysłowe (**17,7%**). W strukturze zasiewów zbóż największy udział miała uprawa pszenicy ozimej i jarej - **90,6%**. Duży udział w powierzchni zasiewów ma też uprawa warzyw.

Wykres 18. Struktura zasiewów wg rodzaju gospodarstwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Powszechny Spis Rolny 2010)

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego tylko indywidualne gospodarstwa rolne utrzymują zwierzęta. W hodowli przeważa bydło opasowe i mleczne oraz trzoda chlewna. Liczba gospodarstw rolnych ogółem utrzymujących zwierzęta gospodarskie wg stanu na 2010 rok wynosiła **106**, pogłowie zwierząt w sztukach dużych (SD) kształtowało się na poziomie **2 299** sztuk. W strukturze gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie największy odsetek stanowią gospodarstwa utrzymujące bydło ogółem. Pogłowie zwierząt gospodarskich (bydło, trzoda chlewna, konie, drób) prezentuje tabela 17.

Tabela 17. Liczba gospodarstw rolnych ogółem utrzymujących zwierzęta gospodarskie

Wyszczególnienie	liczba gospodarstw ogółem	zwierzęta gospodarskie
Bydło razem	79	1 832
- bydło krowy	74	931
Trzoda chlewna razem	20	417
- trzoda chlewna lochy	15	63
Konie	7	50
Drób razem	65	3 212
- drób kurzy	60	2 274

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Powszechny Spis Rolny 2010)

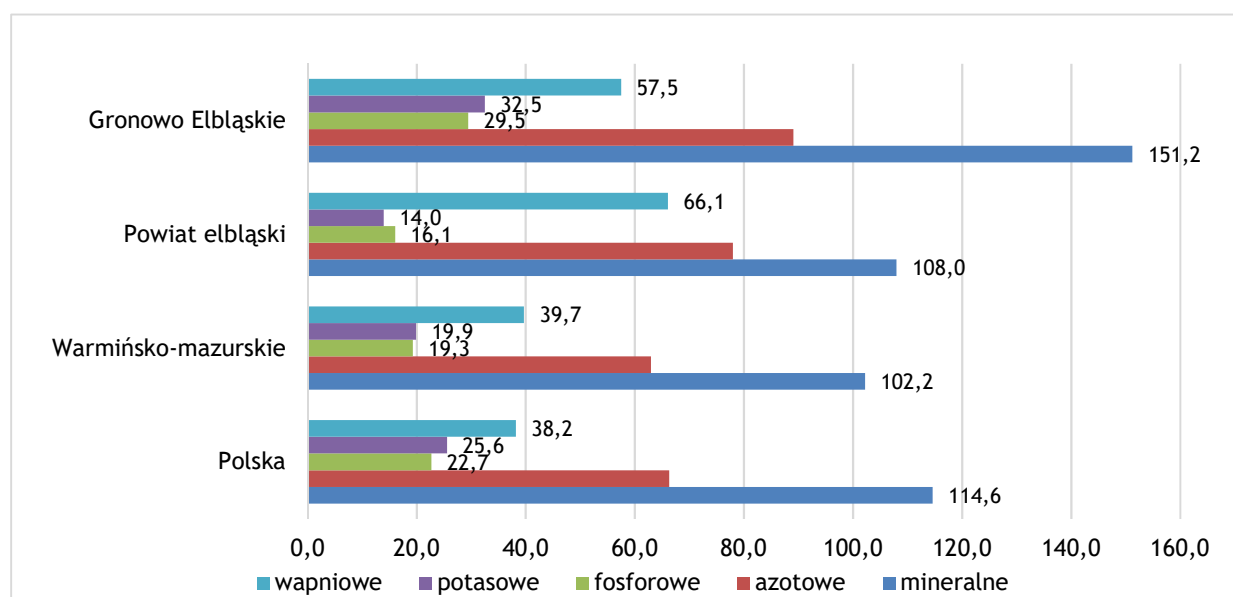
Liczbę gospodarstw stosujących nawozy mineralne i wapniowe na terenie gminy Gronowo Elbląskie przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 18. Gospodarstwa rolne ogółem stosujące nawozy mineralne i wapniowe:

Wyszczególnienie	Gospodarstwa rolne ogółem	Zużycie w dt czystego składnika	Zużycie na 1 ha użytków rolnych [kg]	Zużycie na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze [kg]
Mineralne	164	8 637	151,2	157,7
– azotowe	159	5 093	89,1	93,0
– fosforowe	32	1 686	29,5	30,8
– potasowe	27	1 858	32,5	33,9
– wieloskładnikowe	65			
Wapniowe	26	3 283	57,5	59,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Powszechny Spis Rolny 2010)

Poziom zużycia nawozów mineralnych w gminie Gronowo Elbląskie wynosi **157,7 kg/ha** i jest wyższy niż w powiecie elbląskim (**108,0 kg/1ha**), województwie (**102,2 kg/1ha**), kraju (**114,6 kg/1ha**). Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych na 1 ha użytków rolnych [kg] na tle powiatu, województwa i kraju prezentuje wykres 19.

Wykres 19. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych na 1 ha użytków rolnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Powszechny Spis Rolny 2010)

Nawozy mineralne były stosowane przez **164** gospodarstwa rolne, w tym największą grupę stanowią gospodarstwa stosujące nawozy azotowe - **159** i wieloskładnikowe - **65** gospodarstw. Nawozy fosforowe stosowały **32** gospodarstwa rolne. Natomiast największe zużycie nawozów odnotowano w gospodarstwach rolnych dla nawozów mineralnych - **151,2 kg/1 ha** użytków rolnych. Zużycie nawozów wapniowych wyniosło - **57,5 kg/1ha** użytków rolnych. Podobnie zużycie nawozów kształtuje się dla użytków rolnych w dobrej kulturze, największe zużycie występuje dla nawozów mineralnych - **157,7 kg/1ha**, dla wapniowych wyniosło **59,9 kg/1ha**.

Według PSR 2010 tylko **151** gospodarstw rolnych posiadało **272** ciągniki rolnicze. Ciągniki posiadało **28,9%** wszystkich gospodarstw, w powiecie i województwie po **44,0%**; kraju **44,6%**.

Największym podmiotem w produkcji rolnej na terenie gminy Gronowo Elbląskie jest Greengrow sp. z o.o. Wikrowo 3, 82-335 Gronowo Elbląskie

III.3.MELIORACJE I ZABEZPIECZENIE PRZECIWPOWODZIOWE

Cały obszar gminy Gronowo Elbląskie jest związany z polderami, co oznacza, że jest chroniony wałami, a wody z polderów są odprowadzane na zewnątrz przez stacje pomp. W związku z takimi uwarunkowaniami, system wodno-melioracyjny powinien być rozpatrywany kompleksowo w aspektach:

- zagrożenia powodziowego i osłony przeciwpowodziowej,
- odwodnienia przez pompownie,
- nawodnienia przez śluzy wałowe.

Infrastrukturę techniczną biernej osłony przeciwpowodziowej stanowią wały przeciwpowodziowe następujących cieków:

- Nogat - prawy wał, odcinek Michałowo-Adamowo,
- Fiszewka - prawy wał, odcinek Szopy-ujście,
 - lewy i prawy wał odcinek Błotnica-Szopy,
 - lewy i prawy wał, odcinek Mojkowo-Błotnica,
- prawy wał, odcinek Stare Pole-Mojkowo,
- Tina Górna - lewy wał, odcinek Stalewo-Różany,
- Tina Dolna - lewy i prawy wał, odcinek Rozgard-Różany,
- Tina - lewy wał, odcinek Różany-Gajewiec,

Polderowy system melioracji zaspokaja potrzeby obszarów wiejskich.

Granice przestrzenno-funkcjonalne obiektów melioracyjnych nie pokrywają się z granicami administracyjnymi gminy.

W gminie Gronowo Elbląskie eksploatuje się tylko części terytorialnie 3 większych układów polderowych: Nogatu, Fiszewki oraz Tiny Dolnej i Tiny Górnej wchodzących w skład Basenu Jeziora Druzno.

Gospodarka wodno-melioracyjna wewnątrz polderów prowadzona jest za pomocą sieci rowów i kanałów, z których odprowadzana jest woda do odbiorników za pomocą stacji pomp odwadniających, a w części gminy grawitacyjnie.

Ogółem w gminie Gronowo Elbląskie znajdowały się następujące urządzenia melioracji podstawowej:

– wały	62,5 km
– rzeki	38,18 km
– kanały	126,7 km
– budowle piętrzące i przelewy	282 szt.
w tym: – zastawki	259 szt.
– jazy	19 szt.
– przelewy	4 szt.
– stacje pomp	12 szt.

Tabela 19. Lokalizacja i charakterystyka stacji pomp w gminie Gronowo Elbląskie

Lp.	Stacja pomp nr	Polder	Zespoły pompowe					Odwadniany obszar w ha
			Rok bud. stacji	Rok zainstal. pomp	Ilość pomp szt.	Łączna wydaj. l/s	Rok zainstal. silnika	
1	1	Różany	1977	1977	2	1200	1977	432
2	1 a	Rozgart	przed 1945	1988	2	400	1988	178
3	1 c	Rozgart	przed 1945	przed 1945	1	600	przed 1945	380
4	17	Jasionno	przed 1945	1989	2	800	1989	390
5	21	Oleśno	przed 1945	1987	1	500	1987	358
6	21 a	Fiszewo	przed 1945	1986	1	400	1986	298
7	22	Karczowiska	1956	1956	2	1000	1956/1993	914
8	23	Mojkowo	przed 1945	przed 1945	2	740	przed 1945	1633
9	31	Gajewiec	modernizacja 1983	1983	2	800	1983	456
10	44	Kopanów	przed 1945	1985	2	1000	1985	wspomagające Fiszewkę F
11	60	Gronowo Elb.	1965	1965	1	600	1965	560
12	47	Wikrowo	odbudowana 1997	1997	1	180	1997	wspomagające Fiszewkę F

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Żuławskiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Elblągu.

Skuteczność urządzeń osłony przeciwpowodziowej decyduje o bezpieczeństwie mieszkańców i ich majątku oraz życiu gospodarczym gminy.

Dla spełnienia tak ważnej funkcji urządzenia osłony przeciwpowodziowej muszą znajdować się w dobrym stanie technicznym, tzn. w przypadku wałów przeciwpowodziowych - posiadać odpowiednią wysokość, właściwą skuteczność i szczelność korpusu wału, w przypadku stacji pomp - właściwą wydajność, niezawodne zasilanie, sprawne agregaty pompowe, w przypadku rzek i kanałów - zdolność retencjonowania i szybkiego odprowadzania nadmiaru wód.

Opracowany w 2002 roku przez Zarządy Melioracji i Urzędzeń Wodnych Województw: Pomorskiego i Warmińsko-Mazurskiego „Program poprawy podstawowego systemu ochrony przeciwpowodziowej Żuław Wiślanych na lata 2003-2010” wskazywał, że na modernizację inwestycyjną oraz utrzymanie tych urządzeń na Żuławach Wiślanych niezbędne są środki finansowe.

Po realizacji tego Programu stan techniczny urządzeń melioracyjnych podstawowych na Żuławach ocenia się jako dostateczny.

Na terenie Gminy Gronowo Elbląskie remontu wymaga:

- 9 stacji pomp: Nr 1 Różany, Nr 1a Rozgart, Nr 17 Jasionno, Nr 21a Fiszewo,
- wały przeciwpowodziowe: Rzeka Tina Dolna L 0+000 - + 7+028; P 0+000 - 7 +060,
- system kanałów: polder 22, 26, 27.

Urządzenia melioracji szczegółowych utrzymywane i konserwowane są przez właścicieli nieruchomości.

Same urządzenia melioracji podstawowych nie zapewniają odwodnienia gruntów przy niedrożnych rowach szczegółowych powodujących pogorszenie warunków powietrznych w glebie, podtopienie pól, a tym samym obniżenie produkcji rolnej. Duże są także potrzeby w zakresie odbudowy i modernizacji urządzeń melioracji szczegółowej.

III.4. TURYSTYKA

Turystyka nie odgrywa w gminie Gronowo Elbląskie znaczącej roli. Zasadniczym czynnikiem determinującym rozwój turystyki wiejskiej, w tym agroturystyki i ekoturystyki jest zwiększenie aktywności mieszkańców wsi. Rozpoczęcie przez mieszkańców działalności turystycznej może w istotny sposób uzupełnić obecne dochody z prowadzenia indywidualnych gospodarstw rolnych. Na terenie gminy Gronowo Elbląskie aktywność mieszkańców jest pod tym względem zdecydowanie niska. Obecnie zarejestrowane jest tylko jedno gospodarstwo agroturystyczne w miejscowości Karczowiska Górne.

Na terenie gminy brak jest ogólnodostępnych miejsc noclegowych. Tylko gospodarstwa agroturystyczne, które znajdują się w Jegłowniku i Karczowskich Górnych oferują takie usługi i wykazują tendencje rozwoju w sektorze turystyki. Turyści odwiedzający teren gminy korzystają z noclegów w miastach leżących w sąsiedztwie gminy, tj. w Elblągu lub w Malborku. Stosunkowo niewielka odległość od tych miejsc stanowi pewien bodziec do rozwoju zainwestowania turystycznego.

Gmina Gronowo Elbląskie nie posiada wybitnych walorów związanych z dziedzictwem kulturowym. Istotne zabytki z punktu widzenia gminy nie stanowią atutów na tyle silnych, aby mogły istotnie zaważyć na wzroście atrakcyjności turystycznej gminy.

Zabytki na terenie gminy Gronowo Elbląskie, które warto odwiedzić to:

- ruiny kościoła w Fiszewie wraz z przykościelnym cmentarzem,
- cmentarz ewangelicki w Fiszewie, kostnica, dzwonnica,
- dworzec PKP w Gronowie Elbląskim,
- kościół pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Jegłowniku,
- kościół pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Rozgarcie wraz z dzwonnica i cmentarzem mennonickim,
- domy podcieniowe w miejscowościach Rozgart i Różany,
- most drogowy zwodzony w Szopach, który zaliczany jest do obiektów hydrotechnicznych Szlaku turystyczno-kulturowego Kanału Elbląskiego .

Szlaki i atrakcje turystyczne

W gminie Gronowo Elbląskie istnieją następujące szlaki turystyczne:

- szlak kulturowo-turystyczny Kanału Elbląskiego z mostem zwodzonym w Szopach jako jednym z **23** obiektów hydrotechnicznych szlaku,
- szlak pieszy Żuławski: łączący Gronowo Elbląskie ze Starym Polem,
- szlak rowerowy zielony Kanału Elbląskiego **130 km**: Elbląg (**Rubno Wielkie**) - Nowakowo - Kępa Rybacka - Bielnik II - Kazimierzowo - Władysławowo - **Wikrowo** - **Jegłownik** - **Gronowo Elbląskie** - **Różany** - Zwierzeńskie Pole - Zwierzno - Kępniewo - Brudzędy - Stare Dolno - Święty Gaj - Kwietniewo - Rychliki - Marwica Wielka - Jelonki - Pochylnia Jelenie - Pochylnia Oleśnica - Pochylnia Kąty - Lepno - Bartno - Kreki - Połowite - Wielki Dwór - Jarnottowo - Bądko - Zalewo - Dobrzyki - Jerzwałd - Siemiany - Piotrkowo - Starzykowo - Szymbark - Ząbrowo - Kamionka - **Itawa**, przy drodze krajowej Nr 16 (zarządzany przez LGD Kanał Elbląski),
- szlak rowerowy czerwony Mennonitów **23,2 km**: Raczek Elbląski - Tropy Elbląskie - Żurawiec - Jezioro - Balewo - Markusy - **Różany** - **Rozgart** - (dalej prowadzi przez Szaleniec, Kławkę, Krzyżanowo do Starego Pola - zarządzany przez LGD Spichlerz Żuławski),
- szlaki kajakowe: możliwość pływania z Elbląga rzeką Tiną do wsi Różany oraz z Elbląga rzeką Fiszewką do wsi Szopy,

- zabytkowe urządzenia techniczne (stacja pomp w Różanach, most zwodzony w Szopach w ciągu drogi krajowej nr 22, wrota przeciwpowodziowe, śluzy).

Na terenie gminy Gronowo Elbląskie organizowany jest coroczny rajd pieszy pn. „Ogólnopolski Złaz Śladami Powstańców Listopadowych” - upamiętnia on zamordowanych przez pruskich żołnierzy w Fiszewie weteranów Powstania Listopadowego.

Gmina Gronowo Elbląskie to obszar wielkich szans umożliwiający połączenie gospodarki rolnej z rozwojem turystyki krajoznawczej, specjalistycznej oraz agroturystyki.

Żuławy jako zespół dziedzictwa kulturowego to unikalny w skali kraju obszar przyrodniczo-techniczny o wybitnych walorach agroekologicznych, przyrodniczych i kulturowych. Składa się na nie m.in. wysoka wartość tworzonego przez wieki krajobrazu kulturowego Żuław. Ich oryginalną tożsamość budują m. in.:

- układy polderów, rowów melioracyjnych, kanałów, dróg, podziałów własnościowych i zieleni śródpolnej,
- zabytkowe układy ruralistyczne wsi z zabytkowymi kościołami i żuławskimi domami podcieniowymi,
- zabytkowe urządzenia techniczne (stacje pomp, mosty zwodzone, wrota przeciw powodziowe, śluzy),
- rozproszone osadnictwo typu holenderskiego na wzgórzach terpowych.

IV. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

IV.1. SIEĆ KOMUNIKACYJNA

Sieć komunikacyjna jest dobrze rozwinięta m.in. dzięki położeniu gminy w pobliżu miast: Elbląga i Malborka. Łącznie przez teren gminy przebiega: 12 km dróg krajowych (droga nr 22), 52 km dróg powiatowych, w tym 51 km utwardzonych oraz ok. 60 km dróg gminnych, w tym 45 utwardzonych. Przez gminę nie przebiegają żadne drogi wojewódzkie. Stan techniczny dróg jest zróżnicowany. Znaczna część dróg gminnych podstawowych wymaga remontów i modernizacji. Istnieje też potrzeba rozbudowy istniejącej sieci, a mianowicie: powiązania wsi Nogat z Kopanką Drugą, wsi Karczowska Górna z rejonem wsi Szopy oraz wsi Rozgart z Fiszewem. Wzrost poziomu mieszkalnictwa jednorodzinnego wytworzył także zapotrzebowanie na modernizację dróg osiedlowych, m. in. w miejscowości Jegłownik.

Drogi gminne są w przeważającej części gruntowe. Sukcesywnie są one modernizowane.

Są to drogi:

- nr 102045N w Mojkwie,
- nr 102020N w Wikrowie,
- nr 102068N w Różanach,
- nr 102062N w Oleśnie,
- nr 102053N w Oleśnie,
- nr 102034N w Jegłowniku,
- nr 102077N w Jasionnie,
- nr 102076N w Gronowie Elbląskim,
- droga gminna w Kopance Drugiej,

- droga gminna Karczowska Górne-Szopy,
- droga gminna nr 102017N w Błotnicy,
- droga gminna w Wiktorowie.

Poprawa stanu technicznego i bezpieczeństwa ruchu może nastąpić przy zwiększeniu nakładów na budowę i modernizację.

Na terenie gminy Gronowo Elbląskie komunikacja transportu zbiorowego jest zorganizowana poprzez autobusy Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej w Elblągu oraz prywatnych przewoźników.

Komunikację transportu zbiorowego zapewniają też przelotowe linie autobusowe. Główne kierunki to Dzierżoń, Bydgoszcz, Elbląg, Starogard Gdański, Braniewo, Malbork i Tczew.

Na 1 km² powierzchni gminy przypada średnio 1,39 km dróg publicznych, w tym 0,67 km dróg gminnych, 0,58 km powiatowych i 0,13 km krajowych. Średnia krajowa wynosi 0,53 km dróg publicznych na 1 km² obszaru państwa. W powiecie elbląskim wskaźnik ten wynosi 1,30 km/km².

Ważnym przewoźnikiem są Polskie Koleje Państwowe. Korzystne usytuowanie komunikacyjne gminy Gronowo Elbląskie zapewnia położenie przy dwutorowej, zmodernizowanej, zelektryfikowanej linii kolejowej Olsztyn-Gdańsk, która gwarantuje wygodną łączność z krajem. W Gronowie Elbląskim mieści się stacja oraz zabytkowy dworzec kolejowy, natomiast przystanek kolejowy znajduje się w Fiszewie. Linia ta wykorzystywana jest do przewozów pasażerskich i towarowych. W Gronowie Elbląskim znajduje się ponadto bocznica kolejowa.

Istniejąca droga wodna rzeki Nogat ma głównie znaczenie turystyczne.

Telekomunikacja

System telekomunikacyjny gminy składa się z infrastruktury kablowej i bezprzewodowej. Sieć telefonii stacjonarnej Gminy znajduje się w strefie numerycznej Elbląga. Łączność telefoniczna jest zautomatyzowana. W gminie działają również 2 stacje przekątnikowe telefonii komórkowej.

Dostęp do infrastruktury stacjonarnej, bądź bezprzewodowej jest tym bardziej istotny, gdyż prócz możliwości korzystania z telefonu mieszkańcy mają możliwość dostępu do Internetu, co przekłada się na wyższą jakość życia mieszkańców, dostęp do informacji i szeregu usług, a nawet częściowo poprawienia swojej sytuacji finansowej.

Usługi finansowe i pocztowe

Obsługę finansową mieszkańców i podmiotów gospodarczych realizuje Powiślański Bank Spółdzielczy w Kwidzynie Oddział w Gronowie Elbląskim. Bardziej zaawansowane usługi bankowe dostępne są w Elblągu.

Tradycyjnie podstawową obsługę finansową zapewnia też placówka pocztowa. Urząd Pocztowy Elbląg 2 Oddział Gronowo Elbląskie to placówka, która oferuje usługi pocztowe w pełnym zakresie.

IV.2. SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA

W gminie za doprowadzanie wody oraz odbiór ścieków i odpadów odpowiedzialny jest samorząd.

Na terenie gminy występują ujęcia wód podziemnych. Znajdują się one w Karczowiskach Górnych. Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę terenu gminy Gronowo Elbląskie jest Centralny Wodociąg Żuławski. Długość magistralnej sieci wodociągowej wynosi **6,5 km**, sieci rozdzielczej **75 km**, a przyłączy **21,7 km**. Niewielka część mieszkańców korzysta z ujęć indywidualnych.

W zakresie zaopatrzenia w wodę istnieje konieczność:

- doprowadzenia wody do gospodarstw położonych peryferyjnie,
- systematycznej wymiany rur cementowo-azbestowych,
- rozbudowy sieci wodociągowej dla nowych funkcji na terenie gminy.

Tabela 20. Urządzenia sieciowe - wodociągi w gminie Gronowo Elbląskie

Wyszczególnienie	J. miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	74,8	74,8	74,8	74,8	74,8	75,0
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	791	791	791	791	791	791
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	150,8	151,3	156,8	151,1	143,3	159,9
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	dam ³	4 929	4 926	4 934	4 937	5 160	5 147
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca	m ³	29,3	29,1	30,2	29,1	27,7	30,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na terenie gminy jest tylko **0,3 km** czynnej sieci kanalizacyjnej. Tylko **994** mieszkańców korzysta z sieci kanalizacyjnej. Ścieki odprowadzane w latach 2011-2015 kształtują się na poziomie **18-19 dam³**.

Tabela 21. Urządzenia sieciowe - sieć kanalizacyjna w gminie Gronowo Elbląskie

Wyszczególnienie	J. miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy [km]	km	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	2	2	2	2	2	2
Ścieki odprowadzone	dam ³	20	19	18	18,0	18,0	19,0
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	994	993	995	996	996	994

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Utylizację ścieków realizuje 1 biologiczno-mechaniczna oczyszczalnia ścieków z systemem oczyszczalni hydrobiologicznej. Znajduje się ona w Gronowie Elbląskim i jej wydajność to max 350 m³/dobę a średnia moc przerobowa wynosi 168 m³/dobę. Ścieki po oczyszczeniu odprowadzane są do rowu melioracyjnego, a po 700 m do rzeki Fiszewki. Oczyszczalnia ta została w 1993 roku zmodernizowana i rozbudowana o 3 poletka trzcinowe. Ścieki pochodzą z osiedla mieszkaniowego w Gronowie Elbląskim i dowożone są wozami asenizacyjnymi ze zbiorników bezodpływowych z terenu gminy.

Coraz większe zainteresowanie mieszkańców budzą zbiorniki bezodpływowe i oczyszczalnie przydomowe, które są ekologiczne, nie wydzielają przykrych zapachów i mają całkowitą szczelność osadnika. Największą zaletą przydomowych oczyszczalni ścieków w porównaniu z tradycyjnymi szambami jest stosunkowo niski koszt eksploatacji.

Tabela 22. Sieć gazowa w 2015 r.

Wyszczególnienie	długość czynnej sieci ogółem w m	długość czynnej sieci przesyłowej w m	długość czynnej sieci rozdzielczej w km	czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	ludność korzystająca z sieci gazowej
Polska	145 986 692	21 139 631	124 847 061	2 693 339	20 025 127
Warmińsko-mazurskie	3 004 469	856 047	2 148 422	48 398	615 258
Podregion elbląski	863 263	177 750	685 513	16 689	210 354
Powiat elbląski	34 649	23 986	10 663	128	1 159
Gronowo Elbląskie	12 173	12 173	0	0	18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia Malbork-Elbląg, jednak na terenie gminy brak jest czynnej sieci rozdzielczej. Tylko 18 mieszkańców korzysta z sieci gazowej, mimo iż gaz ziemny staje się najwygodniejszym nośnikiem energii dla ludności.

Na terenie gminy funkcjonuje jedna kotłownia zlokalizowana w Gronowie Elbląskim dostarczająca ciepło do 252 mieszkań w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych.

IV.3. GOSPODARKA ODPADAMI

Od 1 lipca 2013 roku obowiązują nowe zasady odbioru odpadów w gminie. Nowy system obejmuje wszystkich mieszkańców. Przyjęcie takiego rozwiązania przyczynia się do zwiększenia odbioru odpadów trafiających do instalacji odzysku, jak również do zaniku nielegalnie składowanych odpadów w miejscach niedozwolonych.

Właściciele nieruchomości zamieszkałych, na których są wytwarzane odpady komunalne, mają obowiązek ponosić na rzecz gminy opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Podstawa do jej naliczenia stanowi deklaracja o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, składana przez mieszkańców gminy.

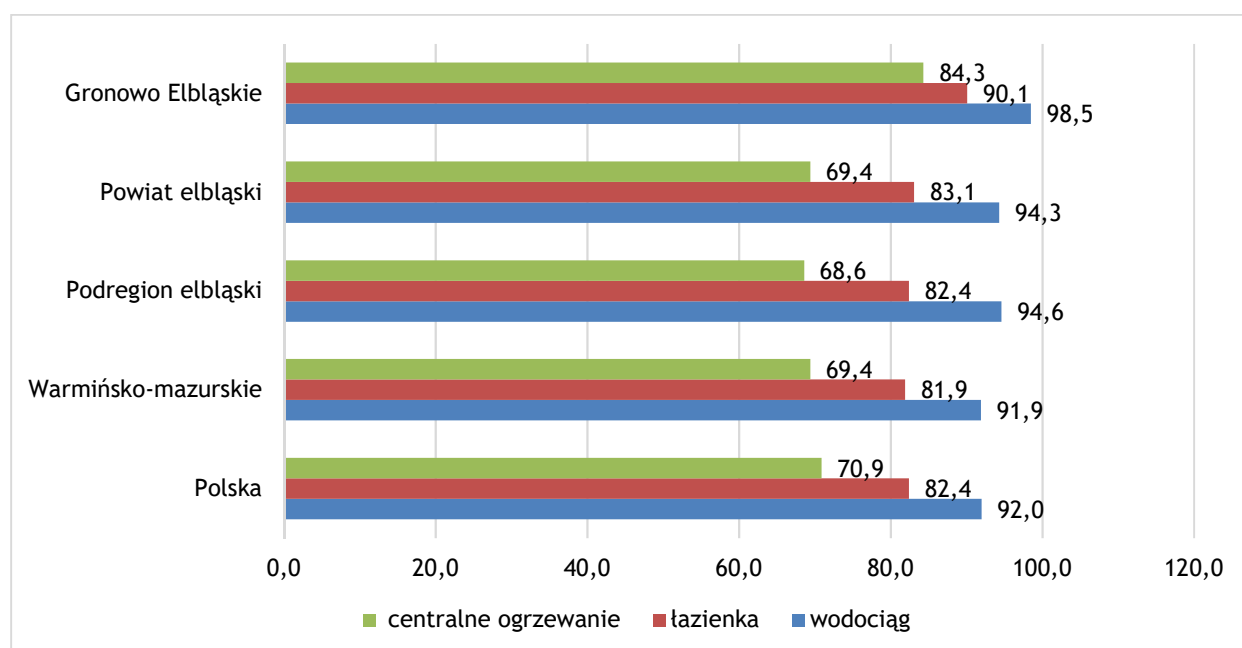
Gmina posiada Zaktualizowany Program Ochrony Środowiska oraz Program Usuwania Azbestu. Koszt realizacji tych programów w latach 2010-2013 wyniósł 22 826 tys. zł z budżetu Gminy.

IV.4. GOSPODARKA MIESZKANIOWA

W 2015 roku gmina Gronowo Elbląskie liczyła **940** budynków mieszkalnych, które zawierały **1460** mieszkań z **5 857** izbami o łącznej powierzchni użytkowej przekraczającej **111,1** tys. m². Przeciętne mieszkanie w gminie Gronowo Elbląskie cechuje się nieco większą powierzchnią użytkową i liczy ono **76,5** m², w powiecie **74,9** m², województwie **68,2** m², kraju **73,6** m².

Procentowy udział mieszkań wyposażonych w instalacje infrastruktury komunalnej przedstawia się w sposób następujący: wodociąg: **98,5%**, łazienka: **90,1%** oraz centralne ogrzewanie: **84,3%**. Wskaźniki te są korzystniejsze niż w powiecie, województwie i kraju. Zjawisko to prezentuje poniższy wykres.

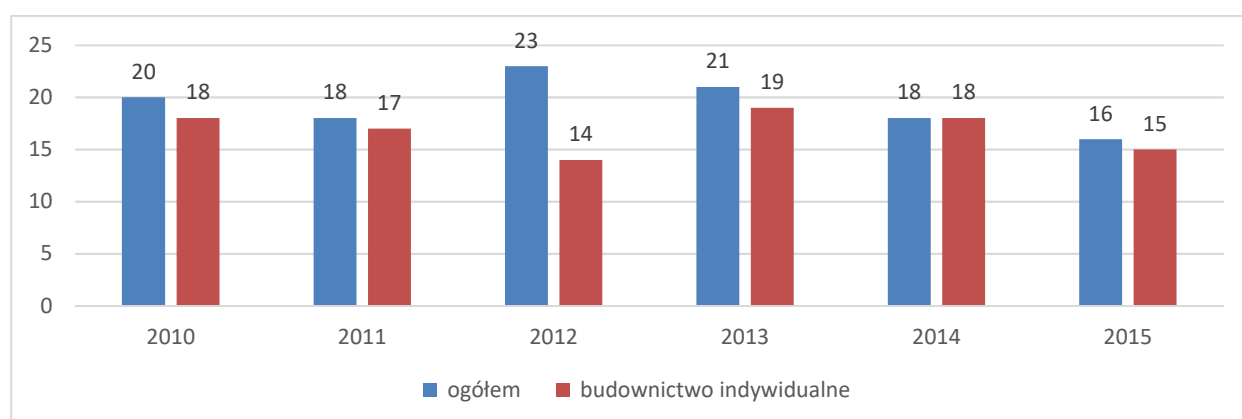
Wykres 20. Mieszkania wyposażone w instalacje infrastruktury komunalnej- w % ogółu mieszkań

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W latach 2010-2015 łącznie ilość budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania wyniosła 116, w tym 101 pochodziło z budownictwa indywidualnego. Ilość oddawanych budynków rocznie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 21. Budynki nowe oddane do użytkowania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

V. INWESTYCJE

Jednym z instrumentów determinujących rozwój lokalnej przestrzeni są realizowane na jej obszarze inwestycje. Podejmowane przez lokalne władze działania inwestycyjne stanowią o poziomie konkurencyjności gminy. Jest to skuteczne narzędzie o szczególnie ważnej roli dla rozwoju lokalnego. Rozwój infrastruktury na poziomie lokalnym napotyka wiele trudności, z których najważniejsze to pozyskiwanie środków finansowych oraz wybór właściwych priorytetów inwestycyjnych.

W realizacji zadań gmina Gronowo Elbląskie korzystała z funduszy unijnych, tym:

1. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013:

- budowa świetlicy wiejskiej w Wikrowie,
- budowa świetlicy wiejskiej Karczowska Górnych,
- budowę chodnika w miejscowości Gronowo Elbląskie,
- remont świetlicy wiejskiej w miejscowości Oleśno 14,
- remont świetlicy wiejskiej w miejscowości Gronowo Elbląskie, ul. Świerkowa 8,
- wiejskie centrum rekreacji i spotkań w Oleśnie,
- sala szkoleniowo-konferencyjna w Gronowie Elbląskim.

2. RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego

- budowa sali gimnastycznej,
- budowa chodnika Gronowo Elbląskie - Oleśno,
- budowa Orlika w Jegłowniku,
- parking przy Gimnazjum,
- remont drogi ul. Szkolna w Jegłowniku.

Wartość projektów - podpisanych umów o dofinansowanie i zakończonych projektów wg programów operacyjnych i źródeł finansowania przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Całkowita wartość projektów wg programów operacyjnych i źródeł finansowania w gminie Gronowo Elbląskie

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015
WARTOŚĆ CAŁKOWITA PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE					
Wartość ogółem (wydatki kwalifikowalne + niekwalifikowalne)	9 821 182,47	22 478 081,47	22 796 637,90	21 830 682,34	17 920 005,96
Budżet jednostek samorządu terytorialnego (wydatki kwalifikowalne)	594 556,23	600 083,64	604 094,35	604 094,35	596 110,84
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko					
Wartość ogółem (wydatki kwalifikowalne + niekwalifikowalne)	0,00	11 713 835,49	10 814 976,48	8 462 245,71	7 665 059,33
Budżet jednostek samorządu terytorialnego (wydatki kwalifikowalne)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka					
Wartość ogółem (wydatki kwalifikowalne + niekwalifikowalne)	79 435,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Budżet jednostek samorządu terytorialnego (wydatki kwalifikowalne)	12 293,75	0,00	0,00	0,00	0,00
Program Operacyjny Kapitał Ludzki					
Wartość ogółem (wydatki kwalifikowalne + niekwalifikowalne)	3 060 820,00	4 257 790,16	5 475 205,60	6 257 958,31	6 257 958,31
Budżet jednostek samorządu terytorialnego (wydatki kwalifikowalne)	5 523,30	23 492,36	27 503,06	27 503,06	27 503,06
RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego					
Wartość ogółem (wydatki kwalifikowalne + niekwalifikowalne)	6 680 927,48	6 506 455,82	6 506 455,82	7 110 478,32	3 996 988,32
Budżet jednostek samorządu terytorialnego (wydatki kwalifikowalne)	576 739,18	576 591,29	576 591,29	576 591,29	568 607,78
WARTOŚĆ CAŁKOWITA PROJEKTÓW ZAKOŃCZONYCH					
Wartość ogółem (wydatki kwalifikowalne + niekwalifikowalne)	2 314 066,88	2 730 724,57	3 941 880,97	4 946 365,67	9 722 623,91
Budżet jednostek samorządu terytorialnego (wydatki kwalifikowalne)	548 212,62	578 421,29	578 421,29	578 421,29	592 406,65
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko					
Wartość ogółem (wydatki kwalifikowalne + niekwalifikowalne)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Budżet jednostek samorządu terytorialnego (wydatki kwalifikowalne)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka					
Wartość ogółem (wydatki kwalifikowalne + niekwalifikowalne)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Budżet jednostek samorządu terytorialnego (wydatki kwalifikowalne)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Program Operacyjny Kapitał Ludzki					
Wartość ogółem (wydatki kwalifikowalne + niekwalifikowalne)	296 612,99	548 915,15	548 915,15	0,00	6 083 658,09
Budżet jednostek samorządu terytorialnego (wydatki kwalifikowalne)	630,00	1 830,00	1 830,00	0,00	23 798,87
RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego					
Wartość ogółem (wydatki kwalifikowalne + niekwalifikowalne)	2 017 453,89	2 181 809,42	3 392 965,82	0,00	3 638 965,82
Budżet jednostek samorządu terytorialnego (wydatki kwalifikowalne)	547 582,62	576 591,29	576 591,29	0,00	568 607,78

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

VI. BUDŻET GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE

Budżet to finansowy wyraz i instrument polityki gospodarczej gminy Gronowo Elbląskie oraz najważniejsze narzędzie do jej realizacji. Uchwalany jest corocznie przez Radę Gminy i opiniowany przez Regionalną Izbę Obrachunkową. Charakteryzuje się ciągłym wzrostem. Zjawisko takie jest powszechne w większości jednostek samorządu terytorialnego. Podobną tendencję obserwuje się w rozbiu budżetu na jego dochody i wydatki.

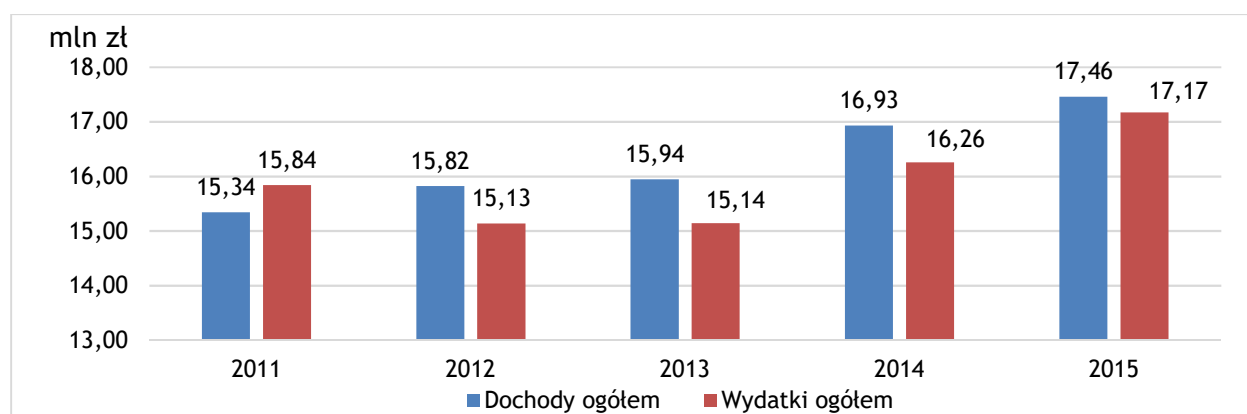
Tabela 24. Budżet - dochody* i wydatki gminy Gronowo Elbląskie

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015	2015-2011 przyrost
Dochody ogółem zł	15 341 391,89	15 818 859,09	15 943 751,28	16 926 165,92	17 456 974,76	1 584 774,03
Wydatki ogółem zł	15 835 823,23	15 134 047,27	15 139 097,57	16 255 476,07	17 168 359,61	1 332 536,38

* Na dochody ogółem składają się: 1) dochody własne, 2) dotacje, 3) subwencja ogólna, 4) środki na dofinansowanie zadań

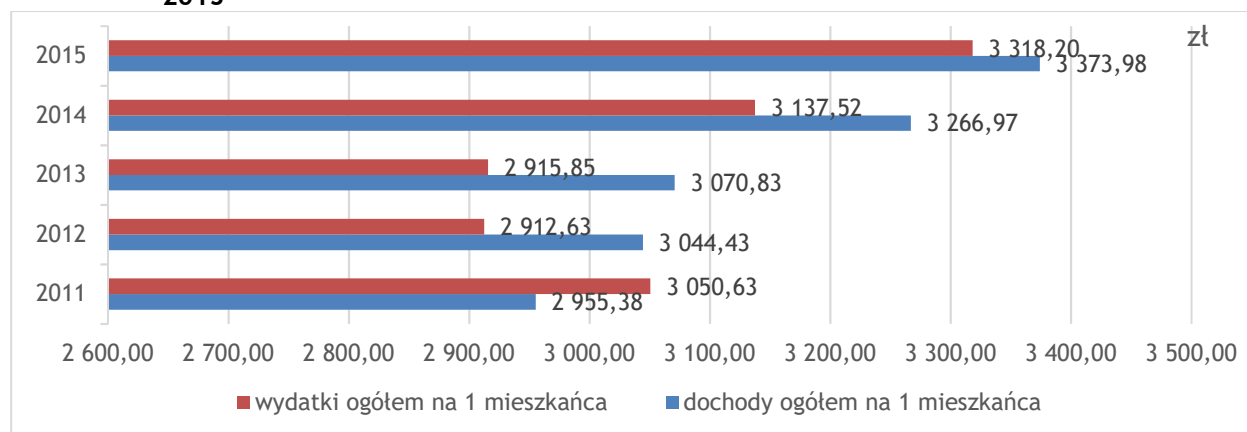
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wykres 22. Dochody i wydatki budżetu gminy Gronowo Elbląskie w latach 2011-2015 (mln zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wykres 23. Dochody i wydatki budżetu gminy Gronowo Elbląskie na 1 mieszkańca w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analiza dochodów gminy Gronowo Elbląskie w latach 2011-2015 wskazuje na wzrost dochodów ogółem o wartość 1 584 774,03 zł, w ujęciu procentowym stanowi to wzrost o 10,33%. Dochody gminy w badanym przedziale czasu systematycznie rosną.

Z punktu widzenia samodzielności finansowej jednostki samorządu terytorialnego należy wyodrębnić: dochody własne, dochody pochodzące z realizacji programów operacyjnych ze środków UE (pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi oraz środki na współfinansowanie programów realizowanych z udziałem środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi), dotacje celowe, subwencje. Kategoria dochody własne obejmuje grupę dochodów pochodzących z podatków i opłat, dochody z udziałów w podatkach państwowych (udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych PIT i podatku dochodowego od osób prawnych CIT), dochody z majątku gminy oraz pozostałe dochody. Służą one finansowaniu wszelkich zadań, które określa się jako zadania własne (między innymi z zakresu: oświaty, pomocy społecznej, kultury, gminnych dróg, utrzymania czystości i porządku, gospodarki nieruchomościami i innych).

Tabela 25. Struktura dochodów własnych gminy Gronowo Elbląskie

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015	2015/ 2011
Dochody własne razem w zł	4 809 200,21	5 127 999,61	5 587 721,21	6 391 859,74	6 901 593,91	143,5
- podatek rolny	876 787,45	1 267 219,94	1 477 943,90	1 512 485,19	1 481 215,79	168,9
- podatek leśny	57,00	70,00	70,00	66,00	101,00	177,2
- podatek od nieruchomości	1 321 307,24	1 423 687,41	1 545 940,47	1 572 694,31	1 597 871,12	120,9
- podatek od środków transportowych	69 577,00	61 754,00	67 224,00	73 383,15	83 594,65	120,1
- wpływy z opłaty skarbowej	13 482,71	15 577,80	14 090,87	10 081,19	12 965,90	96,2
- podatek od czynności cywilnoprawnych	83 834,00	99 227,79	51 640,91	124 456,03	90 253,10	107,7
- podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	-	3 636,39	3 425,60	2 251,25	1 852,40	-
- wpływy z opłaty targowej	-	60,00	95,00	75,00	120,00	-
- dochody z majątku	182 306,94	177 528,73	198 673,32	216 048,80	750 984,94	411,9
- udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa razem	1 344 025,94	1 357 135,20	1 542 993,68	1 905 451,55	1 804 914,91	134,3
- wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	1 166,66	446,47	1 381,02	176 844,33	335 613,70	28 767,1
- wpływy z usług	117 803,04	84 286,18	180 031,58	105 589,21	124 031,87	105,3
- dochody z majątku - dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych JST oraz innych umów o podobnym charakterze	122 276,26	125 264,99	139 753,99	125 058,84	125 646,61	102,8
- dochody podatkowe - ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	2 361 794,51	2 885 021,44	3 155 513,53	3 300 404,70	3 259 886,15	138,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Największy udział w ogólnych dochodach gminy Gronowo Elbląskie miały dochody własne, które w tych latach 2011-2015 kształtowały się poziomie 31,35% - 39,53%. Najwyższy udział w dochodach własnych gminy w 2015 r. mają:

- udział w podatkach stanowiących dochody budżetu (w PIT i CIT) - **26,15%**,
- podatek od nieruchomości - **23,15%**,
- podatek rolny - **21,46%**,
- dochody z majątku - **10,88%**.

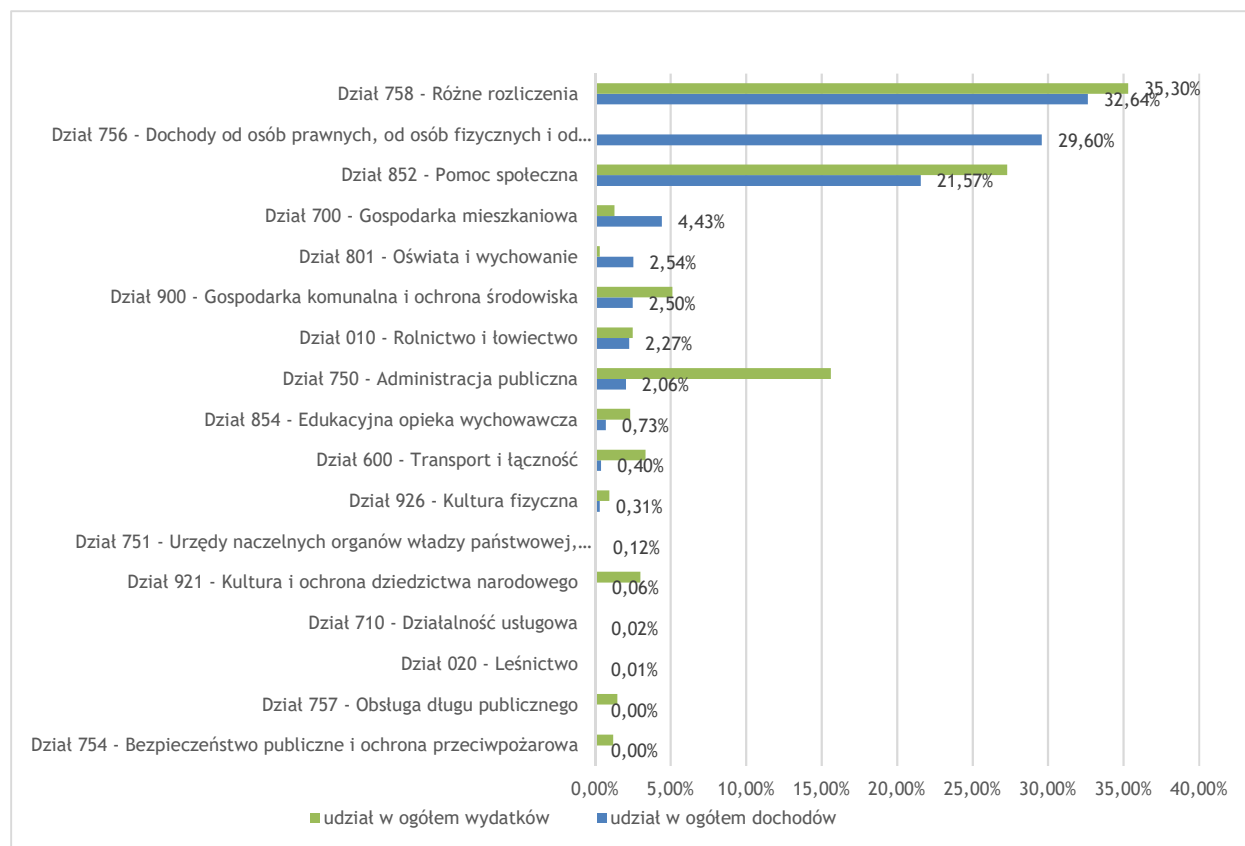
Największy przyrost dochodów w 2015 roku w stosunku do 2011 roku dotyczył pozycji „dochód z majątku” - **411,9%**. W gminie Gronowo Elbląskie wpływy z subwencji, która jest świadczeniem pieniężnym Skarbu Państwa na rzecz samorządu o charakterze bezzwrotnym i ogólnym (kierowana jest na finansowanie ogółu zadań własnych gminy), w 2015 roku stanowiły **32,64%** w strukturze dochodów ogółem i wynosiły **5 698 468 zł**, z czego **3 803 012 zł** stanowiła subwencja na cele oświatowe tj. **21,79%** w dochodach ogółem. Udział subwencji w dochodach ogółem ma tendencję malejącą.

Tabela 26. Dochody gminy - subwencja ogólna, w tym oświatowa

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015
Dochody ogółem	15 341 391,89	15 818 859,09	15 943 751,28	16 926 165,92	17 456 974,76
- subwencja ogółem	6 115 513,00	6 187 401,00	6 111 117,00	5 632 584,00	5 698 468,00
- część oświatowa subwencji ogólnej	4 209 517,00	4 006 339,00	4 031 194,00	3 986 627,00	3 803 012,00
Udział % subwencji ogółem w dochodach ogółem	39,86	39,11	38,33	33,28	32,64
Udział % subwencji oświatowej w dochodach ogółem	27,44%	25,33%	25,28%	23,55%	21,79%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wykres 24. Udział dochodów i wydatków wg Klasyfikacji budżetowej w dochodach ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na dochód ogólny gminy składają się też dochody pozyskane z innych źródeł na zadania inwestycyjne, mające istotny wpływ na rozwój i finansowanie zadań gminy oraz poprawę jakości życia mieszkańców. W gminie Gronowo Elbląskie są to środki pozyskane w wyniku realizacji zadań z udziałem środków:

- Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, PROW na lata 2007-2013 (Odnowa i rozwój wsi, Małe Projekty),
- RPO Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

VII. PODSUMOWANIE ANALIZ STATYSTYCZNYCH

Gminę Gronowo Elbląskie cechuje:

- położenie na Żuławach Elbląskich i w systemie wodnym Kanału Elbląskiego,
- osadnictwo typu holenderskiego, rozproszone na wzgórzach terpowych,
- dodatni przyrost naturalny (**4,8%**),
- duży udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni użytków rolnych **90,1%**, kraj **59,9%**,
- duży udział gruntów pod rowami **5,27%**, województwo **0,44%**, kraj **0,42%**,
- niski udział lasów i gruntów leśnych **0,34%**, województwo **32,85%**, kraj **30,89%**,
- głównym bogactwem gminy Gronowo Elbląskie są dobre gleby,
- w gruntach ornych dominuje III klasa - **57%**, a w użytkach zielonych klasa II - **72%**,
- w strukturze zasiewów przeważa uprawa zbóż, głównie pszenicy ozimej,
- niski wskaźnik przedsiębiorczości i wskaźnik liczby pracujących na 1000 mieszkańców,
- udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wyższy niż w województwie i kraju,
- stosunkowo niewielkie zanieczyszczenie powietrza,
- wysoki udział korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem - **19,6%**, kraj - **8,3%**,
- bardzo wysoki udział bezrobotnych w liczbie pracujących - **74,7%** (woj. wskaźnik ten wyniósł **43,2%**, a w kraju - **26,8%**),
- ludność prawie nie korzysta z sieci gazowej,
- niski poziom skanalizowania gminy,
- brak ogólnodostępnej bazy noclegowej,
- mała ilość organizacji pozarządowych.

VIII. WYNIKI BADANIA UCZNIÓW GIMNAZJUM W GRONOWIE ELBLĄSKIM

W badaniu ankietowym przeprowadzonym wśród uczniów II i III klasy Gimnazjum wzięły udział 43 osoby, w tym 22 kobiety (51,2%) i 16 mężczyzn (37,2%), natomiast 5 osób nie określiło swojej płci (11,6%).

- Na pytanie czy gmina powinna mieć **PLAN/STRATEGIĘ ROZWOJU/DZIAŁANIA** udzielono odpowiedzi:
 - TAK - 27 osób (62,9%), w tym 17 kobiet - 39,5%, 8 mężczyzn - 18,6%, 2 nieokreślona płeć - 4,7%,
 - NIE - 10 osób (23,3%), w tym 5 kobiet - 11,6%, 4 mężczyzn - 9,3%, 1 nieokreślona płeć - 2,3%,
 - NIE WIEM - 6 osób (14%), w tym 4 mężczyzn - 9,3%, 2 osoby o nieokreślonej płci - 4,7%.

Na 43 osoby biorące udział w badaniu 22 osoby uzasadniły swoje stanowisko, w tym 9 osób wskazało na potrzebę planowania rozwoju gminy, z tego 6 kobiet i 3 mężczyzn. W 21 przypadkach było brak uzasadnienia, z czego 9 osób odpowiedziało NIE i 5 odpowiedziało TAK, 7 osób odpowiedziało NIE WIEM.

- Na pytanie co jest największą **MOCNĄ STRONĄ** (siłą) gminy 20 osób wskazało, że jest to:
 - wykształcenie nauczycieli, gminne gimnazjum, szkoły, zespół pracowników 10osób,
 - inwestowanie w ludzi naszej gminy, młodzież 3 osoby,
 - sklepy 3 osoby,
 - odpowiedzialność, miła atmosfera, zadbane (nawet) 3 osoby,
 - silosy (magazyny zbożowe) 2 osoby,
 - oferta aktywnego wypoczynku, zajęcia fitness, treningi 2 osoby,
 - straż gminna, pan konserwator 2 osoby,
 - Orlik w Jegłowniku, infrastruktura 2 osoby,
 - porozumienie i współpraca z innymi gminami 1 osoba,
 - dobry dostęp do kolei, co umożliwia dostęp do innych miast, inne wsie tego nie mają 1 osoba,
 - rozwój gminy 1 osoba.

Aż 23 osoby nie dostrzegają **MOCNYCH STRON GMINY**, w tym udzielono następujących odpowiedzi: NIE - 7 osób, NIE WIEM - 6 osób, NIE MA MOCNYCH STRON - 5 osób, NIE UDZIELILI ODPOWIEDZI - 4 osoby.

- Za największą **SŁABĄ STRONĘ** (wadę) gminy Gronowo Elbląskie 29 osób uznało:
 - brak pieniędzy, zadłużenie, słaby zarobek 12 osób,
 - drogi, zarośnięte rowy 11 osób,
 - duże bezrobocie 6 osób (w tym 6 kobiet),
 - brak lamp na boisku 3 osoby,
 - straż gminna 2 osoby (w tym 1 kobieta),
 - mało miejsc do spotkań 3 osoby (w tym 2 kobiety),
 - brak komunikacji miejskiej, słaba komunikacja z Elblągiem 2 osoby,
 - brakuje orlika w Gronowie Elbląskim, brak możliwości szerszego rozwoju młodzieży 2 osoby,
 - niezdefiniowane 2 osoby.

16 osób nie wskazało słabej strony, w tym: 4 osoby - brak odpowiedzi, 7 osób - nie wiem, 5 osób - nie ma.

- Za największe **SZANSE** (okazje) gminy Gronowo Elbląskie uznano:
 - dotacje z Unii Europejskiej i projekty gminne 9 osób,
 - imprezy okolicznościowe, dożynki 5 osób,
 - sport, więcej boisk do koszykówki i siatkówki 3 osoby (w tym 1 kobieta),
 - drogi 2 osoby (w tym 1 kobieta),
 - więcej autobusów 2 osoby (w tym 1 kobieta),
 - dobra szkoła 2 osoby,
 - budowa wiatraków 1 osoba,
 - podpisanie kontraktu z oczyszczalnią ścieków 1 osoba,
 - szansa na awans w pracy 1 osoba.

18 osób nie miało zdania: 8 osób - brak odpowiedzi, 8 osób - nie wiem, 2 osoby - nic.

- Za największe **ZAGROŻENIE** (trudność) gminy Gronowo Elbląskie uznano:
 - patologie (bezdolni, chuligani, kradzieże, uzależnienia) 12 osób,
 - stan dróg, brak chodników, pasów dla pieszych, sygnalizacji świetlnej 10osób,
 - brak pieniędzy, zadłużenie 7 osób,
 - niedziałające lampy oświetleniowe 4 osoby,
 - uchodźcy 3 osoby,

- mało miejsc do spotkań, opuszczanie gminy przez młodzież 2 osoby,
- płonące torfowiska w Jegłowniku, smog 2 osoby,
- mało ofert pracy 1 osoba.

15 osób nie dostrzega zagrożeń, w tym: 8 osób - nie wiem, 3 osoby - brak odpowiedzi, 2 osoby - nie ma zagrożeń, 2 osoby - nic.

6. Za największy **PROBLEM** gminy Gronowo Elbląskie wymieniano:

- drogi, czystość ulic i chodników 8 osób,
- brak funduszy, brak środków na inwestycje 7 osób,
- bieda i głód, małe środki, brak pieniędzy 5 osób,
- autobusy szkolne, niedostosowany rozkład jazdy, komunikacja z Elblągiem 5 osób,
- bezrobocie 3 osoby,
- mało miejsc do spotkań dla młodzieży 2 osoby,
- zadłużanie się gminy, podatki 3 osoby,
- nieodpowiedzialna młodzież, wandalizm 2 osoby,
- alkoholizm 1 osoba.

14 osób nie miało zdania, w tym: 7 osób - nie wiem, 4 osoby - brak odpowiedzi, 3 osoby - nic.

7. Na pytanie o wskazanie **INWESTYCJI**, które powinny być realizowane udzielono następujących odpowiedzi:

- orlik w Gronowie Elbląskim, boisko sportowe, siłownia 13 osób,
- drogi 12 osób (w tym 10 kobiet),
- wyremontowanie szkół 11 osób,
- bar, restauracja, kebab 8 osób,
- imprezy, darmowe kino, festyny 5 osób,
- plac zabaw, miejsca spotkań 3 osoby,
- zakłady pracy 3 osoby,
- zbudowanie dyskontu/supermarketu 3 osoby (w tym 1 kobieta),
- aqua park, basen 2 osoby,
- park linowy, rozwój sportu i kultury 2 osoby,
- lampy uliczne, słupy elektryczne 2 osoby,
- ocieplenie budynków 2 osoby.

14 osób nie wskazało inwestycji do realizacji w gminie Gronowo Elbląskie, w tym: 7 osób - nie wiem, 4 osoby - brak odpowiedzi, 2 osoby - nic, 1 - nie interesuje się tym.

8. Na pytanie w jakim kierunku zamierza Pani/Pan **KONTYNUOWAĆ EDUKACJĘ** po zakończeniu szkoły gimnazjalnej uzyskano następujące odpowiedzi:

- technikum 12 osób (w tym 5 kobiet),
- liceum ogólnokształcące 4 osoby,
- studia wyższe, medycyna, informatyka 5 osób,
- zawodówka 5 osób,
- plastyczno-technicznym lub sportowym i muzycznym 2 osoby,
- szkoła mundurowa 1 osoba,
- OHP 1 osoba.

13 osób nie miało zdania lub nie zamierza kontynuować nauki, w tym: 9 osób - nie wiem, 2 osoby - brak odpowiedzi, 2 osoby - nigdzie.

9. Na pytanie co Pani/Pan planuje robić **PO ZAKOŃCZENIU EDUKACJI** uzyskano odpowiedzi:

- wyjechać za granicę 14 osób
- wyjechać do innej gminy 11 osób
- zostać w swojej gminie 6 osób

11 osób nie miało zdania: 8 osób - nie wiem, 2 osoby - brak odpowiedzi, 1 osoba - nic.

Wyniki badania ankietowego mają potwierdzenie w analizie danych statystycznych.

Młodzież w większości widzi korzyści w planowaniu rozwoju, dostrzega mocne strony związane ze środowiskiem szkolnym, w słabych stronach i szansach doskwierający brak pieniędzy, w zagrożeniach - patologie. Problemem jest zły stan dróg i brak pieniędzy. Kierunki inwestowania związane są z infrastrukturą społeczną i drogami. Większość młodzieży edukację zamierza zakończyć na szkole średniej i swoją przyszłość wiąże z emigracją.

IX. WYNIKI ANALIZY SWOT/TOWS

ANALIZA SWOT/TOWS jest uspołecznieniem diagnozy Strategii Rozwoju Gminy Gronowo Elbląskie na lata 2017-2025. Warsztaty analizy SWOT metodą „burzy mózgów” polegające na zebraniu mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń odbyły się 26 października 2016 roku, a warsztaty analizy SWOT/TOWS - 4 listopada 2016 roku.

ZEBRANE DANE DO ANALIZY SWOT/TOWS przedstawia poniższe zestawienie:

MOCNE STRONY	PKT	SLABE STRONY	PKT
1. Położenie (bliskość dużych miast)	18	1. Zły stan dróg	18
2. Walory turystyczne (unikalne), zabytki hydrotechniki, bogate i różnorodne dziedzictwo kulturowe (zabytki, historia, społeczeństwo)	17	2. Bardzo wysokie bezrobocie	15
3. Zaangażowanie sołectw, prężnie działające organizacje pozarządowe, aktywni liderzy, duży potencjał społeczeństwa, współpraca mieszkańców-integracja	16	3. Trudny budżet gminy (niskie dochody własne gminy)	10
4. Dobra baza sportowa	9	4. Zły stan zabytków	8
5. Dobra sieć placówek edukacyjnych	7	5. Duży odsetek korzystających z pomocy społecznej	5
6. Młode społeczeństwo	4	6. Postawy roszczeniowe mieszkańców	4
7. Żyzność gleb	2	7. Uboga oferta edukacyjna szkół świetlic	4
8. Gęsta sieć kanałów i rowów melioracyjnych	2	8. Mało terenów inwestycyjnych	2
9. Wysoki poziom nauczania w szkołach	2	9. Ubogie społeczeństwo	2
10. Duży zakład przetwórstwa rolno-spożywczego	2	10. Słabe skomunikowanie miejscowości z miastami (Nogat, Kopanka Pierwsza i Kopanka Druga)	2
11. Czyste środowisko	1	11. Zaniechany system sieci melioracyjno-kanalizacyjnej	1
12. Świetlice wiejskie		12. Mała aktywność społeczna	1
13. Stacja i przystanek kolejowy		13. Rywalizacja 2 miejscowości	1
14. Gęsta sieć dróg		14. Niedoinwestowany układ hydrotechniczny Żuław	
15. Dobra strona internetowa gminy		15. Zanieczyszczenia wód powierzchniowych	
16. Zapewniona opieka medyczna		16. Niska więź społeczna	
17. Wysoki przyrost naturalny		17. Słaba promocja gminy (portal mapowy:gronowo.elblaskie.mapa.pl)	
		18. Słaba komunikacja społeczna	
		19. Brak skanalizowania	
		20. Wysoka migracja	
		21. Brak zgazyfikowania gminy	
		22. „Sypialnia” dla Elbląga i Malborka	
		23. Niskie zintegrowanie nowych mieszkańców (izolowanie się nowych mieszkańców)	
SZANSE		ZAGROZENIA	
1. Tworzenie nowych miejsc pracy ze środków zewnętrznych	13	1. Wysokie bezrobocie	16
2. Dostęp do funduszy zewnętrznych	9	2. Obciążenia budżetu gminy	14
3. „Sypialnia” Elbląga, Malborka	7	3. Czas, który ucieka	10
4. Szlaki, ścieżki rowerowe - przebudowa wzdłuż drogi krajowej nr 22	7	4. Ciągłe reorganizacje	6
5. Droga krajowa nr 22 - przebudowana	6	5. Zagrożenie powodziowe	5
6. Wykorzystanie potencjału, wykształcenia społeczeństwa	5	6. Niż demograficzny	4
7. Integracja osób wykluczonych ze społeczeństwa (osoby niepełnosprawne)	3	7. Susze	3
8. Rozwój turystyki (wodnej)	3	8. Charakter rolniczy gminy	2
9. Wychodzenie stowarzyszeń poza obszar gminy	3	9. Zła koniunktura	2
10. Wyeksponowanie zabytków przy szlaku kulturowym Kanału Elbląskiego	2	10. Migracja ludności	1
11. Inwestowanie w młodzież	2		
12. Korzystanie z komunikatorów społecznych i ogłoszeń parafialnych	2		
13. Zagospodarowanie potencjału seniorów	1		
14. Możliwość absorbowania innych wpływowych ludzi			

W analizie SWOT/TOWS następuje:

- identyfikacja mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń
- nadanie cechom SWOT rangi i wybór po 5 najistotniejszych cech
- nadanie cechom SWOT wagi

W dalszej kolejności uzyskiwano odpowiedzi na kluczowe pytania i badano zależności:

1. Czynniki wewnętrznych:

- mocnych stron (sił) **Strenghts (S)**
- słabych stron (wad) **Weaknesses (W)**

2. Czynniki zewnętrznych:

- szans (okazji) **Opportunities (O)**
- zagrożeń (trudności) **Threats (T)**

W analizie SWOT badano zależności poprzez odpowiedzi na pytania:

1. Czy określone mocne strony (S) pozwalają wykorzystać dane szanse (O)?
2. Czy określone mocne strony (S) pozwalają ograniczyć dane zagrożenia (T)?
3. Czy określone słabe strony (W) ograniczają możliwości wykorzystania danych szans (O)?
4. Czy określone słabe strony (W) potęgują dane zagrożenia (T)?

W analizie TOWS badano zależności poprzez odpowiedzi na pytania:

1. Czy określone szanse (O) potęgują dane mocne strony (S)?
2. Czy określone szanse (O) pozwalają osłabić dane słabe strony (W)?
3. Czy określone zagrożenia (T) ograniczają dane mocne strony (S)?
4. Czy określone zagrożenia (T) wzmacniają dane słabe strony (W)?

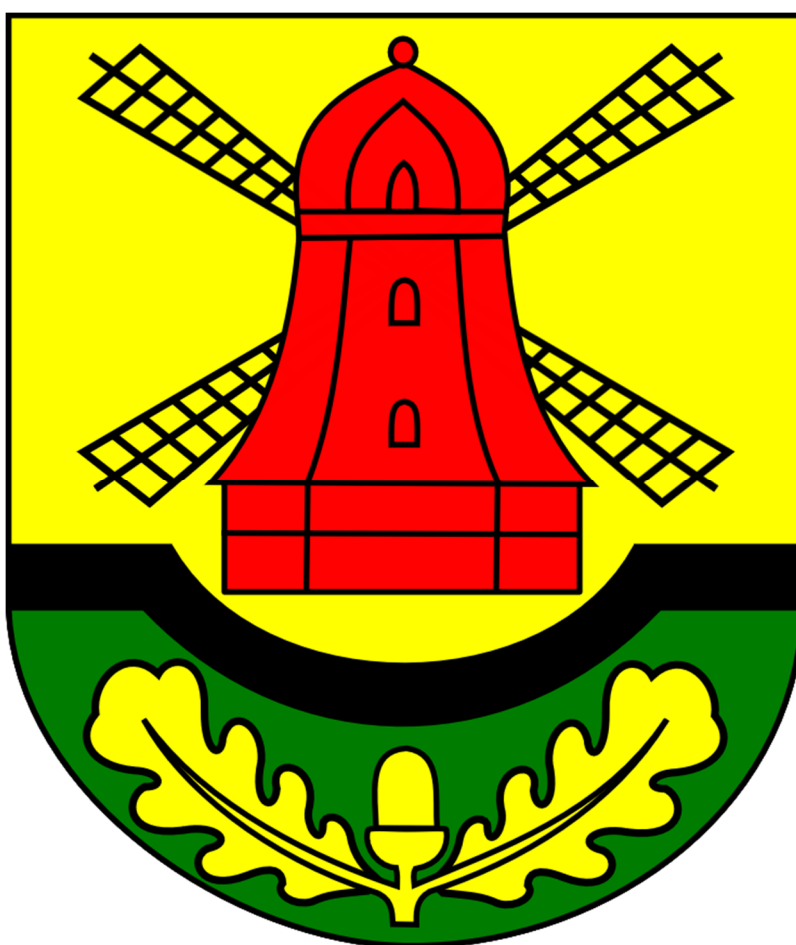
Zestawienie zbiorcze SWOT/TOWS

Kombinacja	Wyniki analizy SWOT		Wyniki analizy TOWS		Zestawienie zbiorcze SWOT/TOWS	
	Suma interakcji	Suma iloczynów	Suma interakcji	Suma iloczynów	Suma interakcji	Suma iloczynów
Mocne strony/ Szanse	634	132,03	612	124,95	1.246	256,98
Mocne strony/ Zagrożenia	390	81,48	438	85,69	828	167,17
Słabe strony/ Szanse	472	99,55	450	96,35	922	195,9
Słabe strony/ Zagrożenia	552	17,48	574	116,58	1.126	234,06

Uzyskane odpowiedzi w analizie SWOT/TOWS wskazały, że przeważają mocne strony i powiązane z nimi szanse. Gminę Gronowo Elbląskie stać zatem na strategię agresywną polegającą na wykorzystaniu synergii między mocnymi stronami oraz szansami.

	Szanse		Zagrożenia	
Mocne strony	Strategia agresywna		Strategia konserwatywna	
	Liczba interakcji	69,22 maxi	Liczba interakcji	46 maxi
	Ważona liczba interakcji	14,28 maxi	Ważona liczba interakcji	9,29 mini
Słabe strony	Strategia konkurencyjna		Strategia defensywna	
	Liczba interakcji	51,22 mini	Liczba interakcji	62,55 mini
	Ważona liczba interakcji	10,88 maxi	Ważona liczba interakcji	13,00 mini

Część II. PLAN STRATEGICZNY GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE

Gronowo Elbląskie, grudzień 2017

I. WIZJA I MISJA, ANALIZA PROBLEMÓW I CELÓW

I.1. WIZJA GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE

Wizja i misja gminy Gronowo Elbląskie została wypracowana podczas II warsztatów strategicznych 4 listopada 2016 roku.

Wizja wskazuje na dalekosiężny cel jakim jest uzyskanie satysfakcjonującego poziomu rozwoju gminy na miarę sił, potencjałów oraz możliwości (szans) tkwiących w otoczeniu zewnętrznym.

Wizja odpowiada na pytania:

1. Dokąd zmierzamy?
2. Jaka jest dominująca funkcja gminy?

Wizja gminy Gronowo Elbląskie brzmi:

Gmina Gronowo Elbląskie z rozwiniętą gospodarką, przetwórstwem rolno-spożywczym, dobrym skomunikowaniem, wykształconymi, aktywnymi mieszkańcami chętnymi do pracy na rzecz gminy

I.2. MISJA ZESPOŁU PLANUJĄCEGO GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE

Misja zespołu planującego, mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie odnosi się do potrzeb i aspiracji mieszkańców ich roli w społeczeństwie. Odpowiada na pytania:

1. Kim jesteśmy?
2. Komu i czemu służymy?
3. Jak działamy?
4. Jakie mamy wartości?

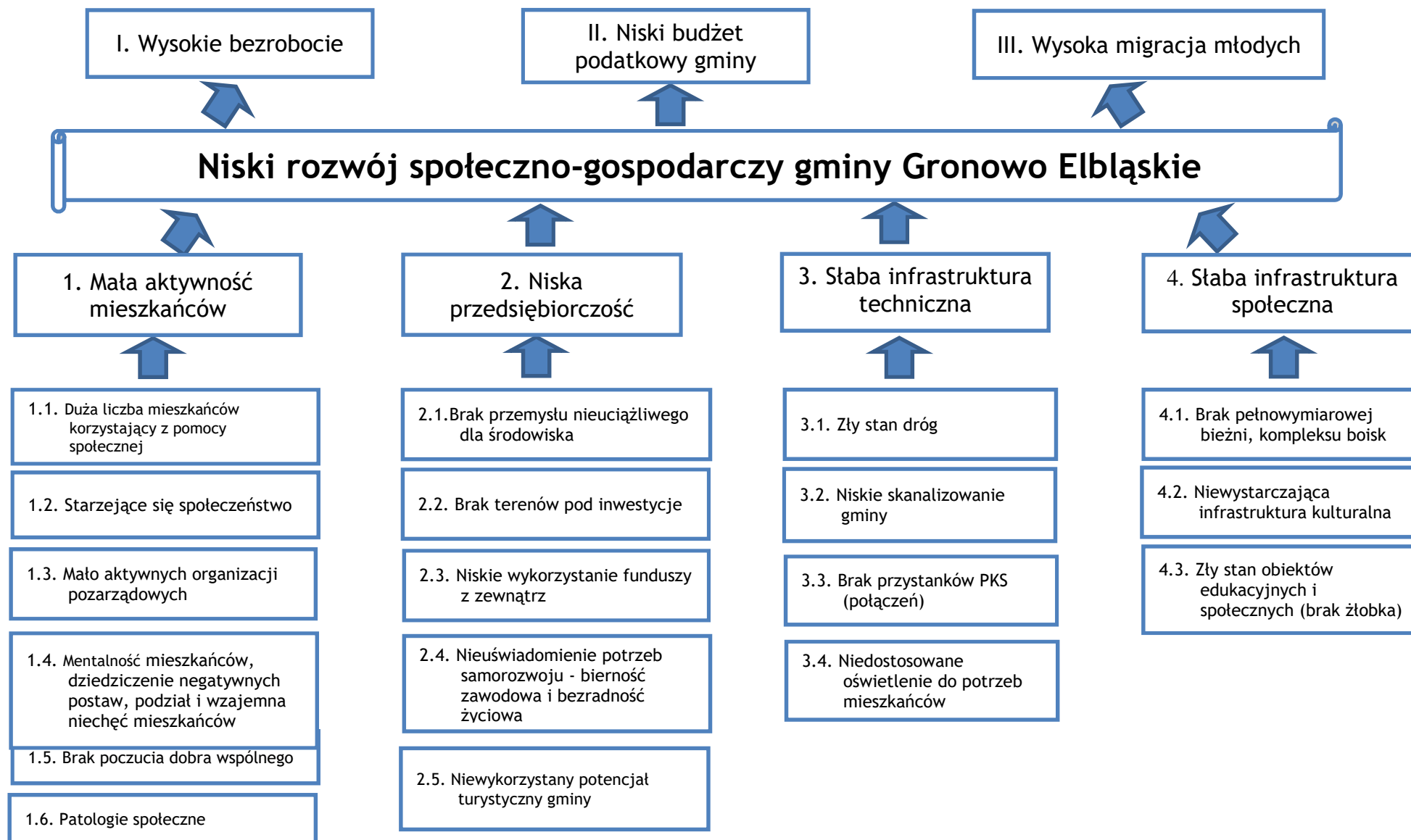
Wypracowana misja zespołu planującego, mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie brzmi:

Jesteśmy młodym, prężnym społeczeństwem działającym na rzecz rozwoju społecznego i gospodarczego gminy Gronowo Elbląskie

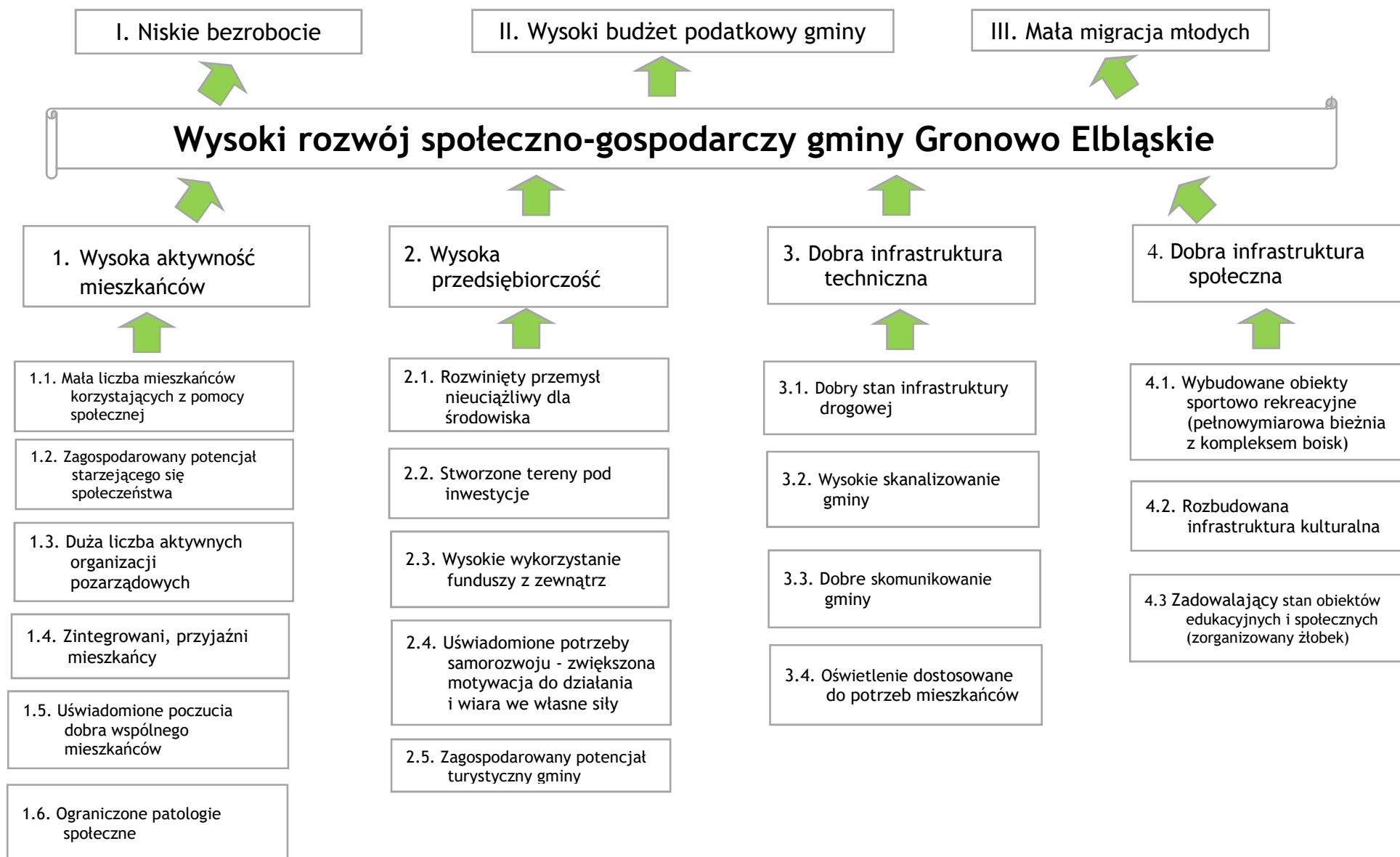
Dalsze prace nad strategią skupiają się na poszukiwaniu kierunków rozwoju, czyli odpowiedzi na pytania **JAKĄ DROGĄ BĘDZIEMY ZMIERZAĆ?**

Służy temu zdefiniowanie problemów, ich przyczyn i skutków oraz na tej podstawie zbudowanie „drzewa problemów”. „Drzewo problemów” przedstawia negatywny stan sytuacji społeczno-gospodarczej „tu i teraz”. Przekształcone „drzewo problemów” w pozytywny stan sytuacji społeczno-gospodarczej w określonym czasie jest „drzewem celów” z określonymi zależnościami przyczynowo-skutkowymi, ułożonymi w przedsięwzięcia, cele szczegółowe, cele główne i nadrzędne.

I.3. DRZEWO PROBLEMÓW GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE

I.4. DRZEWO CELÓW GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE

II. MATRYCA STRATEGII

Cel ogólny: Wysoki rozwój społeczno-gospodarczy gminy Gronowo Elbląskie								
Problem	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcia	Produkty (1 rok/lata realizacji strategii)		Rezultaty (1 rok/lata realizacji strategii)		Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne
			liczba	nazwa	liczba	nazwa	nazwa	
1. Mała aktywność mieszkańców	1. Wysoka aktywność mieszkańców	1.1 Mała liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej	3/27	1. Liczba projektów szkoleniowych rocznie 2. Liczba projektów aktywizujących rocznie	20 / 180	Liczba osób zaktywizowanych - beneficjentów pomocy społecznej z wyższymi kwalifikacjami, kompetencjami	1) Zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej 2) Zmniejszenie liczby bezrobotnych	1) Brak wystarczających funduszy na realizację zadania 2) Brak chętnych do aktywizacji
			2	3. Liczba zorganizowanych CIZ, KIZ, spółdzielni socjalnych	3 x 10 / 270	Liczba zorganizowanych grup pomagających beneficjentom Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	1) Zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznej 2) Zmniejszenie liczby bezrobotnych	1) Brak wystarczających funduszy na realizację zadania 2) Brak chętnych do aktywizacji
			1/9	4. Liczba kontraktów socjalnych rocznie	30 / 270	Liczba aktywnych podopiecznych pomocy społecznej, korzystających z kontraktów z wyższą samooceną, motywacją, zwiększonymi umiejętnościami poruszania się po rynku pracy i podniesionymi kompetencjami zawodowymi	1) Spadek liczby osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej oraz osób w trudnej sytuacji na rynku pracy 2) Wzrost liczby osób o wzmocnionej aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej	1) Brak długotrwałych rezultatów, wynikający z mentalności 2) Brak chętnych do wywiązywania się z kontraktów
			4-5/ 36-45	5. Liczba projektów socjalnych rocznie	40 / 1440 - 1800	Liczba osób objętych działaniami indywidualnymi, grupowymi i instytucjonalnymi mającymi na celu poprawę sytuacji społecznej korzystających z pomocy społecznej	1) Pobudzona do aktywności społeczność lokalna 2) Wzmocniona współpraca członków społeczności gminy 3) Podejmowanie odpowiedzialności za jakość życia w najbliższym otoczeniu	1) Niskie zainteresowanie niezaktywizowanych członków społeczeństwa 2) Patologiczne wzorce
		1.2 Zagospodarowany potencjał starzejącego się społeczeństwa	1/8	1) Zorganizowany Dom Dziennego Pobytu Seniora 2) Przystosowany obiekt o powierzchni 135 m ² do możliwości korzystania z niego przez starsze osoby z gminy Gronowo Elbląskie	35/2 80	Liczba osób korzystających z przystosowanego obiektu dla starszych osób z gminy Gronowo Elbląskie	1) Zapewniona pomoc osobom w wieku poprodukcyjnym, emerytom i rencistom oraz niepracującym niepełnosprawnym w organizacji czasu wolnego i aktywizacji społecznej 2) Umożliwiony pobyt i wypoczynek na terenie Domu, zaspokajanie potrzeb towarzyskich i kulturalnych 3) Uczestnictwo w zajęciach służących utrzymaniu sprawności psychofizycznej	1) Niechęć Seniorów do zmiany dotychczasowego stylu życia 2) Brak środków finansowych na realizację zadań związanych z powstaniem Domu Dziennego pobytu oraz z jego funkcjonowaniem

			3/ 27	3) Liczba działań Klubu Seniora w roku: – Dni Seniora – edukacja młodzieży – uświadomienie, że Seniorzy mogą „na siebie” zarabiać	60/540 30/270 10/90	1. Liczba uczestników organizowanych festynów, Dni Seniora 2. Liczba uczestników projektu łączącego pokolenia, skierowanego przez Seniorów do dzieci i młodzieży, 3. Liczba zmotywowanych członków Klubu Seniora do podjęcia działań zarobkowych	1) Integracja międzypokoleniowa wyrażona poprzez organizację warsztatów, ćwiczeń, zajęć artystycznych i ruchowych oraz spotkań i imprez międzypokoleniowych , których efektem jest wzajemna nauka dzieci, młodzieży i dorosłych 2) Zagospodarowany potencjał i doświadczenie osób starszych 3) Zwiększony budżet Klubu Seniora	1) Bierność Seniorów 2) Niechęć młodzieży do zajęć aktywizujących ze starszym pokoleniem
			10/ 90	4) Liczba rodzin uczestniczących w Program sąsiedzkiej opieki nad osobami starszymi	10/90	Liczba osób objętych programem seniorów, którzy mieszkają samotnie lub ze względu na stan zdrowia potrzebują stałego nadzoru i pomocy innych	1) Program pomocy sąsiedzkiej, monitorowania potrzeb Seniorów, wsparcie przedmedyczne i opieka wolontariuszy / sąsiadów	1) Brak zaangażowania wolontariuszy
			1	5) Powołanie Rady Seniorów	15	Liczba zaktywizowanych starszych osób, zwiększone ich zaangażowanie w życie społeczne i kształtowanie postaw obywatelskich	1) Wykorzystanie przez władze gminy instytucji Rady Seniorów jako źródła informacji o oczekiwaniach i potrzebach oraz możliwościach konkretnej grupy społecznej - osób starszych.	1) Bierność Seniorów 2) Brak chęci do zmian
		1.3 Duża liczba aktywnych organizacji pozarządowych	1	1) Zorganizowana i dobrze funkcjonująca Rada Działalności Pożytku Publicznego	5	Liczba organizacji zasiadających w Gminnej Radzie Działalności Pożytku Publicznego	1) Pomoc gminy w funkcjonowaniu organizacji pozarządowych	1) Brak środków finansowych na dofinansowane działań NGO
			10	2) Liczba powstałych nowych organizacji pozarządowych	5/45	1) Liczba inicjatyw podejmowanych przez grono doradcze, którego rolą jest konsultowanie i opiniowanie dokumentów dla potrzeb gminy	2) Rozwinięta współpraca gminy z NGO	2) Niechęć organizacji i gminy do współpracy
			1/9	3) Utrzymanie funduszu pożyczkowego dla NGO	2/18 2/18	1) Ilość inicjatyw wspartych w ramach funduszu pożyczkowego 2) Ilość organizacji pozarządowych korzystających z możliwości ubiegania się o dotacje	1) Większa ilość działających na rzecz gminy Gronowo Elbląskie organizacji pozarządowych, 2) Większa współpraca władz gminy i organizacji	1) Brak wystarczających środków pieniężnych na utrzymanie funduszu pożyczkowego 2) Brak gwarancji, że organizacje zaczną się tworzyć
		1.4. Zintegrowani, przyjaźni mieszkańcy	1/9	1) Liczba zorganizowanych imprez integracyjnych w roku - Dożynki Gminne	500/4500	Liczba uczestników organizowanych raz do roku dożynek dla mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie	1) Podejmowane wspólne inicjatywy przez zintegrowanych mieszkańców różnych miejscowości w gminie Gronowo Elbląskie	1) Brak funduszy na przedsięwzięcie 2) Złe nastawienie mieszkańców co do wyboru miejscowości będącej punktem organizacji dożynek
			1/9	2) Liczba zorganizowanych imprez integracyjnych w roku - Złot Seniorów	50/450	Liczba uczestników organizowanego raz do roku Złotu Seniorów dla starszego pokolenia mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie	1) Podejmowane wspólne inicjatywy przez zintegrowanych i aktywizowanych Seniorów z gminy Gronowo Elbląskie	1) Brak środków pieniężnych na organizację złotu 2) Niechęć seniorów do uczestnictwa w zlocie
			1/9	3) Liczba zorganizowanych imprez integracyjnych w roku - Święto Niepodległości	100/900	Liczba uczestników organizowanych obchodów Święta Niepodległości dla mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie	1) Zintegrowani mieszkańcy gminy Gronowo Elbląskie 2) Utrwalana oraz przybliżona historia naszego kraju zarówno dorosłym jak i młodzieży 3) Zbudowany i podtrzymywany duch patriotyzmu w mieszkańcach gminy	1) Brak wystarczających funduszy na organizację obchodów 2) Mała aktywność uczestników

			1/9	4) Liczba zorganizowanych imprez integracyjnych w roku - Złaz Śladami Powstańców Listopadowych	100/900	Liczba uczestników organizowanego Złazu śladami Powstańców Listopadowych	1) Zintegrowani mieszkańcy gminy Gronowo Elbląskie 2) Utrwalona oraz przybliżona historia regionu zarówno dorosłym jak i młodzieży	1) Brak środków pieniężnych na organizację Złazu 2) Mała aktywność uczestników 3) Złe warunki pogodowe
			42/378	5) Liczba zorganizowanych imprez integracyjnych - Dzień Dziecka, Mikołajki, Pożegnanie lata - w każdym sołectwie	840/7560	Liczba uczestników organizowanych imprez skierowanych głównie do najmłodszych mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie	1) Zintegrowani mieszkańcy sołectw poprzez działanie na rzecz najmłodszych mieszkańców gminy	1) Brak funduszy na realizację poszczególnych imprez
		1.5 Uświado- mie poczu- cie dobra wspólnego mieszkańców	1/9	1) Utrzymany fundusz sołecki	14/126	Liczba sołectw korzystających z wyodrębnionych środków z funduszy gminy na pomoc finansową dla sołectw	1) Realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych służących poprawie życia mieszkańców	1) Brak środków pieniężnych na poczet funduszu sołeckiego 2) Złe gospodarowanie funduszem sołeckim
			6/54	2) Liczba organizowanych dla mieszkańców wyjazdów szkoleniowych w roku	120/1080	Liczba uczestników organizowanych wyjazdów szkoleniowych dla mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie	1) Zaktywizowani i zintegrowani mieszkańcy gminy 2) Dalsze przekazywanie zdobytej wiedzy	1) Brak środków pieniężnych na wyjazdy szkoleniowe 2) Brak chętnych uczestników
		1.6. Ograniczone patologie społeczne	4 / 36	1) Liczba działań prewencyjnych dla młodzieży w roku: aktywizacja, prelekcje, pogadanki, wykłady, filmy	80/720	Liczba uczestników organizowanych pogadek, wykładów, prelekcji dla młodzieży, która jest grupą najczęściej szerzącą zachowania patologiczne - przemoc, alkoholizm, narkomania	1) Uświadomiona młodzież o skutkach zachowań patologicznych na zdrowie a nawet życie człowieka 2) Poprawione relacje z rodziną i społeczeństwem	1) Niechęć młodzieży do zmiany stylu życia 2) Bierność uczestników, 3) Nie podchodzenie poważnie do spraw związanych z szerzącą się patologią
			2/19	2) Liczba działań prewencyjnych dla rodziców w roku	20/180	Liczba rodziców młodzieży korzystających z organizowanych spotkań dla mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie	1) Uświadomieni rodzice, na jakie patologie narażone są ich dzieci 2) Zobrazowane ryzyko, jakie niesie za sobą życie w patologii	1) Brak aktywności ze strony rodziców, 2) Nie zdawanie sobie sprawy przez rodziców, że zjawisko np. narkomanii może dotyczyć ich dzieci
			12/108	3) Liczba organizowanych w miesiącu zajęć pozalekcyjnych, pozaszkolnych	120/1080	1. Liczba uczestników zajęć pozalekcyjnych - tematycznych dla młodzieży, np.: - zajęć samoobrony, - warsztatów nt. agresji i przemocy z wykorzystaniem nowoczesnych technologii (np. cyberbullying), - uzależnień od gier komputerowych, - brutalizacji relacji interpersonalnych w związku z agresją i przemocą w mediach, - używania legalnie rozpowszechnianych substancji psychoaktywnych (tzw. „dopalaczy”), - zaburzeń zdrowia psychicznego	1) Zaktywizowana młodzież 2) Wyuczone prawidłowe postawy społeczne młodzieży 3) Stopniowo ograniczona skala patologii poprzez wyuczenie jak z niej wychodzić	1) Bierność młodzieży 2) Brak chęci wygospodarowania czasu na zajęcia pozalekcyjne 3) Nie zdawanie sobie sprawy ze skali problemu przez dzieci

2. Niska przedsiębiorczość	2. Wysoka przedsiębiorczość	2.1 Rozwinięty przemysł nieuciążliwy dla środowiska	1/9	1) Liczba akcji w roku uświadamiających możliwość pozyskiwania środków na tworzenie i rozwój firm	20/180	1. Liczba uczestników organizowanych spotkań informacyjnych odpowiednio przed naborami wniosków 2. Liczba uczestników spotkań informujących o programach, z których mieszkańcy mogą skorzystać	1) Zrealizowane przedsięwzięcia służące poprawie życia mieszkańców dzięki wykorzystaniu funduszy zewnętrznych	1) Bierność mieszkańców, 2) Liczenie na akcje ze strony władz Gminy, które mają węższe możliwości w projektach np. indywidualnych
			1/9	2) Liczba powstałych nowych Bio przedsiębiorstw, przedsiębiorstw ze zdrową żywnością	10	Liczba miejsc pracy w utworzonych bio przedsiębiorstwach, przedsiębiorstwach ze zdrową żywnością, które nie mają złego wpływu na lokalne środowisko	1) Rozwinięty na terenie gminy Gronowo Elbląskie ekologiczny przemysł nieuciążliwy dla środowiska	1) Brak chętnych do inwestowania, 2) Nieprzystosowany teren
			10	3) Liczba przekształconych działek na cele budowlane, usługowe i przemysłowe	10	Liczba zagospodarowanych działek na cele inwestycyjne	1) Rozwinięty przemysł nieuciążliwy dla środowiska na terenie gminy Gronowo Elbląskie	1) Problemy z przekształcaniem działek pod tereny inwestycyjne
		2.2 Stworzone tereny pod inwestycje	1	1) Opracowany plan zagospodarowania przestrzennego	10	Liczba wydanych decyzji w roku w oparciu o Plan Zagospodarowania Przestrzennego	1) Rozwinięty przemysł nieuciążliwy dla środowiska na terenie gminy Gronowo Elbląskie	1) Problemy z przekształcaniem działek na cele inwestycyjne 2) Wyczerpanie się limitu działek pod inwestycje
		2.3 Wysokie wykorzystanie funduszy z zewnątrz	2	1) Liczba przygotowanych zespołów do opracowywania projektów	6	Liczba przygotowanych, wykwalifikowanych pracowników gminy do udzielania informacji dot. pisanie projektów Liczba NGO przygotowanych do korzystania ze środków na projekty	1) Wysoki wskaźnik wykorzystania funduszy zewnętrznych na liczbę mieszkańców 2) Wysoka liczba organizacji korzystających z funduszy zewnętrznych na podniesienie jakości życia mieszkańców	1) Niewystarczające środki finansowe na zatrudnienie wykwalifikowanych pracowników w zakresie pozyskiwania środków 2) Niechęć do zdobywania nowej wiedzy z zakresu myślenia projektowego
			3/27	1. Liczba zorganizowanych rocznie warsztatów „myślenia projektowego”	20/180	Liczba uczestników organizowanych warsztatów myślenia projektowego, pozwalających na zapoznanie się z informacjami pomocnymi przy tworzeniu projektów	1) Wysoka liczba mieszkańców i organizacji pozarządowych korzystających z funduszy zewnętrznych, tym samym polepszenie jakości życia mieszkańców	1) Brak środków na tego typu przedsięwzięcia 2) Niechęć do podejmowania działań na rzecz dobra wspólnego
		2.4 Uświadomione potrzeby samorozwoju- zwiększona motywacja do działania i wiara we własne siły	2/18	1) Liczba zorganizowanych wizyt studyjnych (3-5 dni) w roku	10/180	Liczba uczestników wizyt studyjnych w roku	1) Nawiązana dobra współpraca z innymi gminami 2) Zdobyte przez mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie nowe doświadczenia 3) Wdrożone pomysły w rozwoju gminy Gronowo Elbląskie z inspiracji innych gmin	1) Zbyt małe środki pieniężne na takie działania 2) Bierność mieszkańców
			2/18	2) Liczba zaobserwowanych „dobrych praktyk” w roku	2/18	Liczba wdrożonych „dobrych praktyk” w roku		
			6/54	3) Liczba zorganizowanych szkoleń w roku z „samorozwoju” lub udział w takich warsztatach	20/1080	Liczba uczestników szkoleń w roku z „samorozwoju” Liczba uczestników szkoleń i warsztatów z Gminy Gronowo Elbląskie organizowanych przez inne podmioty	1) Uświadomiona potrzeba samorozwoju 2) Zmotywowani mieszkańcy do działania 3) Podejmowane inicjatywy przez mieszkańców	1) Zbyt małe środki pieniężne na takie działania 2) Bierność mieszkańców 3) Niechęć do udziału w szkoleniach i warsztatach

2.5 Zagospodarowany potencjał turystyczny gminy	5	1) Liczba km wybudowanych ścieżek rowerowych w gminie Gronowo Elbląskie	100/ 500	Liczba korzystających w roku z wybudowanych ścieżek rowerowych w gminie Gronowo Elbląskie	1) Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców 2) Zwiększenie atrakcyjności gminy Gronowo Elbląskie dla rowerowych turystów	1) Brak środków finansowych na inwestycje związane z budową ścieżek rowerowych 2) Brak wykorzystania funduszy przez małą ilość aktywnie działających stowarzyszeń
	1	2) Stworzone samoobsługowe mini muzeum mostów w Szopach Elbląskich	500/ 4500	Liczba korzystających turystów w roku z samoobsługowego mini muzeum mostów w Szopach Elbląskich	1) Zwiększenie atrakcyjności gminy Gronowo Elbląskie poprzez wybudowanie mini muzeum na szlaku Kanału Elbląskiego 2) Upowszechnienie wiedzy mieszkańców oraz turystów nt. budowli hydrotechnicznych 3) Wzrost dochodów podatkowych gminy dzięki wyposażeniu mini muzeum	1) Nieuświadomione korzyści z przynależności Gminy Gronowo Elbląskie do Szlaku Kulturowego Kanału Elbląskiego 2) Brak środków finansowych na realizację inwestycji 3) Brak tradycji turystycznych
	1	3) Przystosowana przepompownia w Różanach do przyjmowania turystów	500/ 4500	Liczba turystów w roku zwiedzających pompę parową powstałą w 1911 roku, obecnie jedynego na całych Żuławach Wiślanych takiego obiektu	1) Zwiększona atrakcyjność turystyczna gminy Gronowo Elbląskie poprzez swobodny dostęp do obiektu atrakcyjnego turystycznie m. in. dla przewodników turystycznych 2) Zwiększona atrakcyjność turystyczna gminy Gronowo Elbląskie poprzez wzrost liczby obiektów przystosowanych do zwiedzania	1) Ryzyko zniszczenia ponad stuletniej pompy przez nieograniczony dostęp do obiektu, 2) Niewystarczające środki finansowe na zatrudnienie pracownika np. do stróżowania
	2	4) Utworzone obiekty z miejscami noclegowymi: schroniska, hostele, motele, agroturystyka,	50 5500	Liczba stworzonych miejsc noclegowych, w których turyści mogliby zatrzymać się na dłużej Liczba udzielonych noclegów	1) Zwiększona atrakcyjność turystyczna gminy Gronowo Elbląskie 2) Zwiększone zyski lokalnych przedsiębiorców poprzez zatrzymanie turysty na dłużej 3) Zwiększone dochody podatkowe gminy	1) Brak funduszy na stworzenie nowych miejsc noclegowych, schronisk, moteli, hoteli czy agroturystyki 2) Bierność przedsiębiorców
	1	5) Przystosowane zabytki Fiszewa do przyjmowania turystów	100/ 900	Liczba pozyskanych turystów zainteresowanych historią nie tylko gminy Gronowo Elbląskie	1) Wypromowana miejscowość Fiszewa ze względu na historię 2) Zwiększone dochody podatkowe gminy	1) Brak środków finansowych na realizację tego zadania 2) Brak wiary w uzyskiwanie dochodów z turystyki
	2	6) Liczba utworzonych produktów turystyki aktywnej (wodno-rowerowe) gminy Gronowo Elbląskie	500/ 4500 50	Liczba turystów korzystających z produktów turystyki aktywnej gminy Gronowo Elbląskie Liczba km udrożnionych szlaków rowerowych	1) Zwiększona liczba turystów aktywnie spędzających czas w gminie Gronowo Elbląskie 2) Zwiększona atrakcyjność turystyczna gminy Gronowo Elbląskie	1) Brak środków finansowych na realizację tego zadania 2) Ryzyko dewastacji tablic informacyjnych itp.
	1	7) Utworzona plaża nad Nogatem	500/ 4500	Liczba mieszkańców i turystów korzystających rocznie z plaży nad Nogatem	1) Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy Gronowo Elbląskie 2) Stworzona możliwość podjęcia działalności gospodarczej przez np. bezrobotnego mieszkańca gminy	1) Brak funduszy na zaaranżowanie miejsca na plażę 2) Bierność mieszkańców do utworzenia nowej działalności gospodarczej
	1	8) Utworzona wypożyczalnia rowerów wodnych i kajaków	500/ 4500	Liczba mieszkańców i turystów korzystających rocznie z wypożyczalni rowerów wodnych oraz kajaków		
	1	9) Utworzona stacja rowerowa w gminie	500/ 4500	Liczba osób korzystających w roku z wybudowanej stacji rowerowej na terenie gminy Gronowo Elbląskie	1) Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy Gronowo Elbląskie	1) Brak środków finansowych na realizację zadania 2) Ryzyko dewastacji obiektu

3. Słaba infrastruktura techniczna	3. Dobra infrastruktura techniczna	3.1 Dobry stan infrastruktury drogowej	1/9	1) Liczba km przebudowanych dróg rocznie	500/2500	Liczba korzystających z przebudowanych dróg na terenie gminy Gronowo Elbląskie	1) Polepszony układ komunikacji drogowej gminy Gronowo Elbląskie 2) Poprawa jakości życia mieszkańców	1) Brak funduszy 2) Niewykorzystanie środków zewnętrznych
			2	2) Liczba skutecznie podjętych działań lobbingowych, na rzecz przebudowy dróg w gminie Gronowo Elbląskie	2	Liczba przebudowanych dróg we współpracy z innymi jednostkami sektora finansów publicznych	1) Polepszony układ komunikacji drogowej gminy Gronowo Elbląskie 2) Poprawa jakości życia mieszkańców	1) Brak funduszy 2) Niewykorzystanie środków zewnętrznych
		3.2 Wysokie skanalizowanie gminy	100	1) Liczba wybudowanych przydomowych, ekologicznych oczyszczalni ścieków z dofinansowaniem 2) Modernizacja oczyszczalni ścieków i rozbudowa sieci kanalizacyjnej	300	Liczba korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków?	1) Poprawa jakości życia mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie, 2) Poprawa jakości środowiska poprzez korzystanie z ekologicznych oczyszczalni	1) Brak środków finansowych na realizację tego zadania 2) Nie umiejętność korzystania ze środków zewnętrznych
		3.3 Dobre skomunikowanie gminy	5	1) Liczba wybudowanych nowych przystanków autobusowych dostosowanych do potrzeb mieszkańców	50/450	Liczba korzystających z dostosowanych miejsc zatrzymywania się oraz podróży środków komunikacji do potrzeb mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie	1) Poprawa jakości życia mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie 2) Poprawa skomunikowania gminy Gronowo Elbląskie wewnątrz jak i poza granicami	1) Brak środków pieniężnych na budowę przystanków 2) Nierentowne nowe linie przejazdów
		3.4 Oświetlenie dostosowane do potrzeb mieszkańców	10	1) Liczba wybudowanych lamp oświetleniowych dostosowanych do potrzeb mieszkańców	100/900	Liczba korzystających z nowego oświetlenia ulicznego	1) Poprawa jakości oraz bezpieczeństwa życia mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie 2) Zwiększenie atrakcyjności gminy dla turystów	1) Brak funduszy na budowę nowych lamp oświetleniowych 2) Niewykorzystanie środków zewnętrznych
	4. Dobra infrastruktura społeczna	4.1. Wybudowane obiekty sportowo-rekreacyjne	2	1) Liczba wybudowanych siłowni zewnętrznych w gminie Gronowo Elbląskie	200/1800	Liczba korzystających z wybudowanych siłowni zewnętrznych rocznie w gminie Gronowo Elbląskie	1) Poprawa jakości życia mieszkańców 2) Zwiększona atrakcyjność gminy 3) Zwiększona aktywność fizyczna mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie	1) Brak środków finansowych na budowę tych inwestycji 2) Ryzyko dewastacji obiektów ogólnodostępnych 3) Brak aktywności ze strony mieszkańców
			5	2) Liczba rozbudowanych placów rekreacyjno-turystycznych	500/4500	Liczba korzystających rocznie z rozbudowanych placów rekreacyjno-turystycznych na terenie gminy Gronowo Elbląskie	1) Poprawa jakości życia mieszkańców 2) Zwiększona atrakcyjność gminy 3) Zwiększona aktywność fizyczna mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie	1) Brak środków finansowych na budowę tych inwestycji 2) Ryzyko dewastacji obiektów ogólnodostępnych 3) Brak aktywności ze strony mieszkańców
			1	3) Liczba wybudowanych pełnowymiarowych bieżni z kompleksem bieżni	500/2500	Liczba korzystających rocznie z wybudowanych pełnowymiarowych bieżni	1) Poprawa jakości życia mieszkańców 2) Zwiększona atrakcyjność gminy 3) Zwiększona aktywność fizyczna mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie	1) Brak środków finansowych na budowę tych inwestycji 2) Ryzyko dewastacji obiektów ogólnodostępnych 3) Brak aktywności ze strony mieszkańców

		4.2. Rozbudowana infrastruktura kulturalna	2	1) Liczba wyremontowanych i rozbudowanych bibliotek	200/1000	Liczba korzystających rocznie z rozbudowanych i wyremontowanych bibliotek publicznych w Gronowie Elbląskim oraz w Jegłowniku	1) Poprawa jakości infrastruktury społecznej mieszkańców, 2) Podniesienie aktywności umysłowej mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie	1) Brak środków finansowych na realizację tych inwestycji
			2	2) Liczba wyremontowanych świetlic w Fiszewie i Jasionnej	200/1000	Liczba korzystających rocznie z wyremontowanych świetlic w Fiszewie i Jasionnej	1) Poprawa jakości życia towarzyskiego mieszkańców, 2) Stworzenie miejsca użyteczności dla mieszkańców obydwu miejscowości	1) Brak środków finansowych na realizację tych inwestycji 2) Ryzyko dewastacji pomieszczeń
			2	3) Liczba pozyskanych działek na cele publiczne - np. na plac zabaw w Różanach	1 100/500	Liczba zagospodarowanych działek i korzystających rocznie z pozyskanych działek na cele publiczne	Poprawa jakości życia mieszkańców, uatrakcyjnienie miejscowości dla mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie	1) Brak współpracy między władzami gminy Gronowo Elbląskie a właścicielami atrakcyjnych terenów, 2) brak środków finansowych na daną inwestycję, 3) ryzyko dewastacji mienia publicznego
		4.3. Zadowalający stan obiektów edukacyjnych i społecznych	2	1) Zwiększona liczba oddziałów przedszkolnych	40/ 200	Liczba dzieci korzystających z ze zwiększonej liczby oddziałów przedszkolnych w gminie Gronowo Elbląskie	Poprawa jakości życia mieszkańców gminy Gronowo Elbląskie poprzez udostępnienie dodatkowych miejsc przedszkolnych	1) Brak dodatkowych wykwalifikowanych pracowników 2) Brak funduszy na zadanie
			1	2) Liczba km stworzonej ścieżki zdrowia w Jegłowniku	100/900	Liczba korzystających rocznie ze stworzonej ścieżki zdrowia w Jegłowniku	1) Podwyższona atrakcyjność gminy 2) Poprawa jakości życia mieszkańców Jegłownika 3) Rozpropagowany zdrowy trybu życia	1) Brak środków pieniężnych zewnętrznych na tą inwestycję, 2) Mała aktywność mieszkańców i organizacji pozarządowych
			1	3) Liczba zorganizowanych „Zielonych szkół”	100/900	Liczba uczniów korzystających rocznie z „Zielonych szkół”	1) Podwyższona atrakcyjność gminy Gronowo Elbląskie, 2) Zwiększony dochód gminy	1) Brak funduszy zewnętrznych na realizację zadania
			1	4) Liczba zorganizowanych schronisk młodzieżowych	100/900	Liczba korzystających rocznie ze stworzonego schroniska turystycznego dla aktywnej młodzieży	Podwyższona atrakcyjność gminy Gronowo Elbląskie dla młodzieży	1) Brak funduszy zewnętrznych na realizację zadania
			1	5) Liczba utworzonych domów pomocy dla osób niepełnosprawnych w Gronowie Elbląskim	30/ 150	Liczba korzystających ze stworzonego domu pomocy dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy Gronowo Elbląskie	Podwyższona jakość życia grupie społecznej, jaką są niepełnosprawni mieszkańcy gminy Gronowo Elbląskie	1) Brak funduszy zewnętrznych na realizację zadania 2) Brak chętnych do skorzystania z przybytku
			3/9	6) Liczba obiektów (szkół) infrastruktury społecznej poddanych termomodernizacji	300/ 2700	Liczba korzystających z obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	Poprawiony wizerunek placówek użyteczności publicznej w gminie Gronowo Elbląskie	1) Brak funduszy zewnętrznych na realizację zadania 2) Ryzyko dewastacji przez młodzież nowych elewacji
			3/9	7) Liczba zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej)	300/ 2700	Liczba korzystających z obiektów użyteczności publicznej poddanych modernizacji	Poprawiony wizerunek placówek użyteczności publicznej w gminie Gronowo Elbląskie	1) Brak funduszy zewnętrznych na realizację zadania

III. HARMONOGRAM RZECZOWO-FINANSOWY

CEL GŁÓWNY: Wysoki rozwój społeczno-gospodarczy gminy Gronowo Elbląskie							
Cel szczegółowy 1. Wysoka aktywność mieszkańców							
Przedsię- wzięcie	Zadania	Nazwa zadania	Źródła finansowania	Planowany koszt ogółem w [zł]	Odpowiedzialni	Budżet w [zł] Lata finansowania	
						2017-2020	2021-2025
1.1. Mała liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej	1.1.1	Wdrażanie projektów szkoleniowych: kursy zawodowe, uczenie i uświadamianie mieszkańców	Powiatowy Urząd Pracy Stowarzyszenie Centrum Rozwoju Ekonomicznego Pastęka PO Wiedza Edukacja Rozwój Starostwo Powiatowe w Elblągu Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie Fundacja Wspomagania Wsi Równać Szanse Fundacja ORANGE	360 000	GOPS, gmina, NGO, mieszkańcy	160 000	200 000
	1.1.2	Wdrażanie projektów aktywizujących	PO Wiedza Edukacja Rozwój Fundacja Wspomagania Wsi Równać Szanse Fundacja ORANGE	90 000	GOPS, gmina, NGO, mieszkańcy	40 000	50 000
	1.1.3	Zorganizowanie CIZ, KIZ, spółdzielni socjalnych	Powiatowy Urząd Pracy Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych w Elblągu Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	bezkosztowo	Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, mieszkańcy		
	1.1.4	Wdrażanie kontraktów socjalnych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej PO Wiedza Edukacja Rozwój Urząd Marszałkowski WW-M w Olsztynie	bezkosztowo	GOPS, mieszkańcy		
	1.1.5	Wdrażanie projektów socjalnych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej PO Wiedza Edukacja Rozwój	bezkosztowo	GOPS, mieszkańcy		

1.2. Zagospodarowany potencjał starzejącego się społeczeństwa	1.2.1	Organizacja Domu Dziennego Pobytu Seniora	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych Fundacja Oparcia Społecznego Aleksandry FOSA Narodowy Fundusz Zdrowia	bezkosztowo	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, GOPS, NFZ, NGO		
	1.2.2	Przystosowanie obiektu na Dom Dziennego Pobytu Seniora	Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych Fundacja Oparcia Społecznego Aleksandry FOSA Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Narodowy Fundusz Zdrowia	700 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, GOPS, NGO, NFZ	700 000	
	1.2.3	Wspieranie Klubu Seniora: - Dni Seniora - edukacja młodzieży - uświadomienie, że Seniorzy mogą „na siebie” zarabiać	Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych Fundacja Oparcia Społecznego Aleksandry FOSA Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Fundusz Inicjatyw Obywatelskich Działalność zarobkowa Klubu	270 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, GOPS, NGO, Klub Seniora, NFZ	120 000	150 000
	1.2.4	Wdrażanie Programu sąsiedzkiej opieki nad osobami starszymi	Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych Fundacja Oparcia Społecznego Aleksandry FOSA Urząd Gminy Gronowo Elbląskie NGO w Gminie Mieszkańcy	bezkosztowo	Urząd Gminy, GOPS, NGO, mieszkańcy		
	1.2.5	Powołanie Rady Seniorów	Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych Fundacja Oparcia Społecznego Aleksandry FOSA Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	bezkosztowo	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, Klub Seniora		

1.3. Duża liczba aktywnych organizacji pozarządowych	1.3.1	Organizacja funkcjonowania Gminnej Rady Działalności Pożytku Publicznego	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Fundusz Inicjatyw Obywatelskich Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	bezkosztowo	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, NGO		
	1.3.2	Pomoc przy tworzeniu nowych organizacji pozarządowych	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Fundusz Inicjatyw Obywatelskich Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Kanał Elbląski LGD Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych w Elblągu Powiat Elbląski	bezkosztowo	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, NGO		
	1.3.3	Utrzymanie funduszu pożyczkowego dla NGO	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	100 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, NGO	50 000	50 000
1.4. Zintegrowani, przyjaźni mieszkańcy	1.4.1	Organizacja corocznie Dożynek Gminnych	Starostwo Powiatowe w Elblągu Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Fundusz Inicjatyw Obywatelskich	225 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, NGO, mieszkańcy	100 000	125 000
	1.4.2	Organizacja corocznie Złotu Seniorów	Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Fundusz Inicjatyw Obywatelskich Działalność zarobkowa Klubu Seniora	90 000	Klub Seniora, Biblioteka Publiczna w Gronowie Elbląskim	40 000	50 000
	1.4.3	Organizacja corocznie Święta Niepodległości	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu Indywidualni sponsorzy NGO	45 000	Biblioteka Publiczna mieszkańcy, NGO, Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	20 000	25 000
	1.4.4	Organizacja corocznego Złazu Śladami Powstańców Listopadowych	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu Indywidualni sponsorzy NGO	45 000	Biblioteka Publiczna, mieszkańcy, NGO, Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	20 000	25 000
	1.4.5	Organizacja corocznych imprez w każdym sołectwie: Dzień Dziecka, Mikołajki, Pożegnanie lata	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu Indywidualni sponsorzy	756 000	Biblioteka Publiczna, mieszkańcy, NGO, Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	336 000	420 000

1.5. Uświadomione poczucie dobra wspólnego mieszkańców	1.5.1	Utrzymanie corocznie funduszu sołectkiego	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	1 260 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	560 000	700 000
	1.5.2	Organizacja corocznie wyjazdów szkoleniowych dla mieszkańców	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich Fundacja ORANGE Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	540 000	NGO, Biblioteka Publiczna, mieszkańcy	240 000	300 000
1.6. Ograniczona skala patologii	1.6.1	Działania prewencyjne corocznie dla młodzieży: aktywizacja; prelekcje, pogadanki, wykłady, filmy	Komenda Miejska Policji w Elblągu Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu	bezkosztowo	NGO, Policja, pracownicy szkoły		
	1.6.2	Działania prewencyjne corocznie dla rodziców: aktywizacja; prelekcje, pogadanki, wykłady, filmy	Komenda Miejska Policji w Elblągu Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu	bezkosztowo	NGO, Policja, pracownicy szkoły		
	1.6.3	Organizacja zajęć pozalekcyjnych, pozaszkolnych	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Fundusz Inicjatyw Obywatelskich	21 600	NGO, Klub Seniora	9 600	12 000
RAZEM CEL 1 Wysoka aktywność mieszkańców				4 502 600		2 395 600	2 107 000
Cel 2. Wysoka przedsiębiorczość							
2.1. Rozwój przemysłu nieuciążliwego dla środowiska	2.1.1	Organizacja akcji uświadamiających możliwość pozyskiwania środków na tworzenie i rozwój firm	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Powiatowy Urząd Pracy Stowarzyszenie Centrum Rozwoju Ekonomicznego Pastęka Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Organizacji Pozarządowych w Elblągu	bezkosztowo	mieszkańcy, Urząd Gminy Gronowo Elbląskie		
	2.1.2	Utworzenie Bio przedsiębiorstw, przedsiębiorstw ze zdrową żywnością	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Powiatowy Urząd Pracy Stowarzyszenie Centrum Rozwoju Ekonomicznego Pastęka Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Organizacji Pozarządowych w Elblągu	900 000	mieszkańcy, inwestorzy z zewnątrz	400 000	500 000
	2.1.3	Przekształcenie działek na cele budowlane, usługowe i przemysłowe	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	bezkosztowo	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie		

2.2.Stworzone tereny pod inwestycje	2.2.1	Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu	bezkosztowo	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie		
2.3. Wysokie wykorzystanie funduszy z zewnątrz	2.3.1	Przygotowanie zespołu pracowników gminy do wspierania mieszkańców, NGO przy pisaniu projektów	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój Powiatowy Urząd Pracy	60 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	30 000	30 000
	2.3.2	Zorganizowanie corocznie trzech warsztatów „myślenia projektowego”	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Powiatowy Urząd Pracy	270 000	Biblioteka Publiczna w Gronowie Elbląskim	120 000	150 000
2.4. Uświadomione potrzeby samorozwoju- zwiększona motywacja do działania i wiara we własne siły	2.4.1	Zorganizowanie corocznie dwóch wizyt studyjnych	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	180 000	NGO, Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	80 000	100 000
	2.4.2	Wdrożenie „dobrych praktyk”	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Starostwo Powiatowe w Elblągu Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	bezkosztowo	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie GOPS		
	2.4.3	Zorganizowanie corocznie szkoleń z „samorozwoju”	Powiatowy Urząd Pracy Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	270 000	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	120 000	150 000
2.5. Zagospodarowany potencjał turystyczny	2.5.1	Budowa 5 km ścieżek rowerowych w gminie Gronowo Elbląskie	Zarządcy dróg (GDDKiA, SP) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	1 000 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie zarządcy dróg	500 000	500 000
	2.5.2	Utworzenie samoobsługowego mini muzeum mostów w Szopach Elbląskich	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu Urząd Marszałkowski Woj. W-M.	2 000 000	OSP, NGO, Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, mieszkańcy	2 000 000	
	2.5.3	Przystosowanie przepompowni w Różanach do przyjmowania turystów	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Wojewódzki Konserwator Zabytków	500 000	OSP, NGO, Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, mieszkańcy	500 000	

	2.5.4	Utworzenie obiektów z miejscami noclegowymi: schroniska, hostele, motele, agroturystyka	PRO Warmia Mazury Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Powiatowy Urząd Pracy Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	2 500 000	mieszkańcy	1 500 000	1 000 000
	2.5.5	Przystosowanie zabytków Fiszewa do przyjmowania turystów	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu Urząd Marszałkowski Woj. W-M.	500 000	OSP, NGO, Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, mieszkańcy	500 000	
	2.5.6	Utworzenie produktów turystyki aktywnej (wodno-rowerowe) gminy Gronowo Elbląskie; Udrożnienie 50 km szlaków rowerowych	Starostwo Powiatowe w Elblągu Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Fundusz Inicjatyw Obywatelskich Fundacja Wspomagania Wsi	20 000 10 000	NGO, mieszkańcy	20 000 10 000	
	2.5.7	Utworzenie plaży nad Nogatem	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Fundusz Inicjatyw Obywatelskich Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu Fundacja Wspomagania Wsi Równać Szanse Fundacja ORANGE	50 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, NGO, mieszkańcy	50 000	
	2.5.8	Utworzenie wypożyczalni rowerów wodnych i kajaków	Starostwo Powiatowe w Elblągu Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Fundusz Inicjatyw Obywatelskich Powiatowy Urząd Pracy Stowarzyszenie Centrum Rozwoju Ekonomicznego Pastęka Fundacja Wspomagania Wsi Równać Szanse	200 000	NGO, mieszkańcy, przedsiębiorcy	200 000	
	2.5.9	Utworzenie stancji rowerowej na terenie gminy	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu	100 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	100 000	
RAZEM Cel 2. Wysoka przedsiębiorczość				8 560 000		6 130 000	2 430 000

Cel 3. Dobra infrastruktura techniczna

3.1. Dobry stan infrastruktury drogowej	3.1.1	Budowa i przebudowa dróg	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu Program Rozwoju Dróg Lokalnych Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	6 300 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	2 800 000	3 500 000
	3.1.2	Działania lobbingowe, rzecznictwo interesów na rzecz przebudowy dróg w gminie Gronowo Elbląskie	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu	3 000 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu	1 500 000	1 500 000
3.2. Wysokie skanalizowa- nie gminy	3.2.1	Budowa przydomowych, ekologicznych oczyszczalni ścieków, modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacyjnej z dofinansowaniem	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; Regionalny Program Operacyjny Warmia Mazury	1 400 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, mieszkańcy	700 000	700 000
3.3. Dobre skomunikowa nie gminy	3.3.1	Budowa przystanków autobusowych w miejscach dostosowanych do potrzeb mieszkańców	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu; Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	45 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, mieszkańcy, NGO	45 000	
3.4. Oświetlenie dostosowane do potrzeb mieszkańców	3.4.1	Budowa lamp oświetleniowych w miejscach dostosowanych do potrzeb mieszkańców	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	50 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, mieszkańcy, NGO	50 000	
RAZEM Cel 3. Dobra infrastruktura techniczna				10 795 000		5 095 000	5 700 000

Cel 4. Dobra infrastruktura społeczna

4.1 Wybudowane obiekty	4.1.1	Budowa siłowni zewnętrznych w gminie Gronowo Elbląskie	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Fundusz Inicjatyw Obywatelskich Fundacja Wspomagania Wsi Równać Szanse	100 000	Mieszkańcy, NGO	100 000	
-------------------------------	-------	--	---	---------	-----------------	---------	--

	4.1.2	Rozbudowa placów rekreacyjno - turystycznych w gminie Gronowo Elbląskie	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Fundusz Inicjatyw Obywatelskich	150 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, mieszkańcy, NGO	150 000	
	4.1.3	Budowa pełnowymiarowej bieżni	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	1 500 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, mieszkańcy, NGO		1 500 000
4.2 Rozbudowana infrastruktura kulturalna	4.2.1	Remont i rozbudowa bibliotek	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa, Priorytet 2 Infrastruktura Bibliotek 2016-2020	500 000	NGO, Biblioteka Publiczna w Gronowie Elbląskim	300 000	200 000
	4.2.2	Remont świetlic w Fiszewie i Jasionnej	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Fundacja Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej Działaj lokalnie	100 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie, OSP, NGO	50 000	50 000
	4.2.3	Pozyskanie działek na cele publiczne	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	bezkosztowo	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie		
4.3 Zadowalający stan obiektów edukacyjnych i społecznych	4.3.1	Zwiększenie liczby oddziałów przedszkolnych	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	360 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	160 000	200 000
	4.3.2	Stworzenie „ścieżki zdrowia” w Jegłowniku	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Program Rozwoju Obszarów Wiejskich PO Fundusz Inicjatyw Obywatelskich	30 000	NGO	30 000	
	4.3.3	Organizacja „Zielonych Szkół”	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	50 000	NGO, Biblioteka, Klub Seniora Szkoly gminne	50 000	
	4.3.4	Organizacja schronisk młodzieżowych	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	bezkosztowo	NGO, OSP		
	4.3.5	Stworzenie domów pomocy dla osób niepełnosprawnych w Gronowie Elbląskim	PFRON ERKON ?	500 000	NGO, OSP, Urząd Gminy Gronowo Elbląskie		500 000
	4.3.6	Termomodernizacja obiektów (szkół) infrastruktury społecznej	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu Urząd Marszałkowski Woj. W-M	3 000 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	1 500 000	1 500 000
	4.3.7	Modernizacja obiektów użyteczności publicznej	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie Starostwo Powiatowe w Elblągu Urząd Marszałkowski Woj. W-M	900 000	Urząd Gminy Gronowo Elbląskie	300 000	600 000
RAZEM Cel 4. Dobra infrastruktura społeczna				7 190 000		2 640 000	4 550 000
OGÓŁEM				31 047 600		16 260 600	14 787 000

IV. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

IV.1. PROCEDURY MONITORINGU I EWALUACJI STRATEGII

1. Kryteriami monitoringu i ewaluacji będą:
 - 1) Użyteczność
 - 2) Skuteczność
 - 3) Efektywność o trwałość
 - 4) Rzetelność
2. Monitoring i ewaluacja będą wykonywane wewnętrznie przez Urząd Gminy w Gronowie Elbląskim
3. Przedmiotem monitoringu i ewaluacji będzie:
 - 1) Stopień realizacji zadań zapisanych w strategii
 - 2) Efektywność pozyskania środków zewnętrznych na zadania zapisane w strategii
4. Najważniejsze narzędzia wykonywania monitoringu będą:
 - 1) Analiza danych i dokumentów własnych gminy
 - 2) Internetowa ankieta badawcza skierowana do mieszkańców gminy

IV.2. ORGANIZACJA MONITORINGU STRATEGII

1. Rada Gminy	rozpatruje i przyjmuje roczny Raport z realizacji Strategii
2. Wójt	nadzoruje i organizuje proces monitoringu i ewaluacji
3. Komitet Monitorujący	stanowią: Przewodniczący Rady Gminy, Wójt, Komisja Rewizyjna
4. Koordynator	Wójt Gminy
5. Zespół monitorujący	kierownicy jednostek organizacyjnych gminy

IV.3. TRYB OPRACOWYWANIA RAPORTÓW I PREZENTACJA WYNIKÓW

1. Raport co dwa lata
2. Harmonogram monitoringu i ewaluacji:
 - 1) Zbieranie danych - corocznie
 - 2) Przygotowanie informacji - corocznie do 30 marca
 - 3) Opracowanie Raportu okresowego - co 2 lata do 30 maja
 - 4) Przyjęcie raportu okresowego - co 2 lata do 30 czerwca

W ramach monitoringu corocznie będą przygotowywane sprawozdania rzeczowe i finansowe.

IV.4. WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII

1. Poszczególne poziomy celów będą monitorowane przez wskaźniki kontekstowe z BDL GUS
 - 1) Wskaźniki kontekstowe do celów nadrzędnych
 - 2) Wskaźniki rezultatu do celów szczegółowych
 - 3) Wskaźniki produktu do przedsięwzięć
2. Monitoring postępu rzeczowego i finansowego będzie prowadzony na podstawie:
 - 1) Danych z poziomu zadań do realizacji
 - 2) Wartości umów
 - 3) Danych statystycznych (postęp rzeczowy).

V. UCZESTNICY WARSZTATÓW STRATEGICZNYCH

Lp.	Nazwisko i imię	I warsztaty 26.10.2016	II warsztaty 02.11.2016	III warsztaty 09.11.2016	IV warsztaty 16.12.2016
1.	Białogrzywa Marzena	X	X	X	X
2.	Cywiński Paweł	X			X
3.	Dorosz Krzysztof		X	X	
4.	Dybowski Kazimierz		X		
5.	Gromadka Kazimiera	X		X	
6.	Gurak Ewa	X		X	X
7.	Hoppe Dariusz		X		
8.	Józefowicz Małgorzata	X	X	X	X
9.	Józefowski Krzysztof		X		
10.	Kanikuła Izabela		X		
11.	Kolasa Natalia	X		X	
12.	Małeckie Henryk	X			
13.	Marcinkowska Joanna	X	X	X	X
14.	Okinczyc Ewa			X	
15.	Oksiędzki Krzysztof				X
16.	Pańczuk Stanisława	X	X	X	X
17.	Pawłowska Wiesława		X		X
18.	Plaskota Królík Iwona	X	X	X	
19.	Plaskota Mirosław	X			
20.	Pliszka Jadwiga	X	X	X	
21.	Rajczyk Diana		X		
22.	Rokita Natalia			X	
23.	Romanowska Zofia				X
24.	Sadowski Artur	X			
25.	Salabura Krystyna		X		
26.	Skuza Magdalena			X	
27.	Stawska Bogumiła		X		X
28.	Stefaniak Dorota	X			
29.	Szczepańska Joanna	X	X	X	
30.	Ślęzak Angelika		X	X	
31.	Ślęzak Marcin	X	X	X	X
32.	Sliz Iwona		X		X
33.	Wasilewska Grażyna			X	
34.	Woźniak Anna	X			
35.	Wójcik Monika	X	X	X	X
36.	Wróblewska Anna			X	
37.	Jachlewska Paulina	X	X	X	X
	RAZEM	19	21	20	14

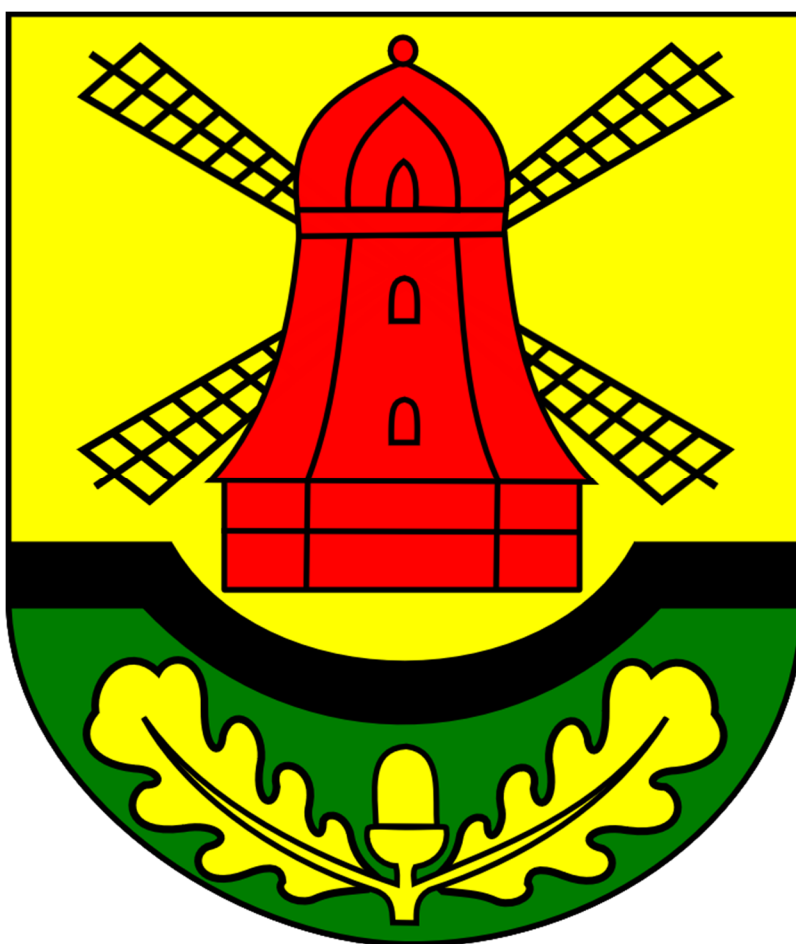
VI. BIBLIOGRAFIA

1. Armin Mikos v. Rohrscheidt - Raport z badania potencjału turystyczno-kulturowego Szlaku Kanału Elbląskiego, Poznań 2016.
2. Bank Danych Lokalnych 2000-2015. Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Internet www.stat.gov.pl.
3. Lokalna Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Kanału Elbląskiego na lata 2016-2023, Elbląg 2017.
4. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025, Olsztyn 2013.
5. Stowarzyszenie Łączy Nas Kanał Elbląski Lokalna Grupa Działania - Kronika TOM III-VII, Elbląg 2012-2016.
6. Strategia rozwoju gminy Gronowo Elbląskie 2004-2013, Gronowo Elbląskie 2004.
7. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu elbląskiego.
8. Statystyczne vademecum samorządowca 2015.
9. <http://olsztyn.stat.gov.pl/statystyczne-vademecum-samorzadowca>.
10. Strategia Elbląskiego Obszaru Funkcjonalnego/Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, Elbląg, czerwiec 2015 r.

CZĘŚĆ III. WYBRANE INFORMACJE STATYSTYCZNE

Załącznik nr 1
do diagnozy stanu gminy Gronowo
Elbląskie

Gronowo Elbląskie, grudzień 2017 r.

I. DEMOGRAFIA**Ludność****Tabela 1. Ludność ogółem i wg płci**

Nazwa	ogółem [osoby]			dynamika		
	1995	2000	2005	2010	2015	2015/1995
ogółem						
Polska	38 609 399	38 253 955	38 157 055	38 529 866	38 437 239	99,6
Warmińsko-mazurskie	1 452 423	1 427 508	1 428 601	1 453 782	1 439 675	99,1
Podregion elbląski	540 079	532 464	531 689	538 474	531 322	98,4
Powiat elbląski	57 628	56 375	56 491	58 354	58 220	101,0
Gronowo Elbląskie	4 978	4 825	4 898	5 173	5 167	103,8
udział ludności gminy w	%					
Warmińsko-mazurskie	0,34	0,34	0,34	0,36	0,36	x
Podregion elbląski	0,92	0,91	0,94	0,96	0,97	x
Powiat elbląski	8,64	8,56	8,67	8,86	8,87	x
mężczyźni						
Polska	18 786 030	18 537 339	18 453 855	18 653 125	18 597 991	99,0
Warmińsko-mazurskie	714 534	697 860	697 318	712 260	704 893	98,7
Podregion elbląski	265 335	260 491	260 137	264 598	261 266	98,5
Powiat elbląski	28 623	27 899	28 047	29 055	29 110	101,7
Gronowo Elbląskie	2 453	2 360	2 419	2 567	2 595	105,8
Kobiety						
Polska	19 823 369	19 716 616	19 703 200	19 876 741	19 839 248	100,1
Warmińsko-mazurskie	737 889	729 648	731 283	741 522	734 782	99,6
Podregion elbląski	274 744	271 973	271 552	273 876	270 056	98,3
Powiat elbląski	29 005	28 476	28 444	29 299	29 110	100,4
Gronowo Elbląskie	2 525	2 465	2 479	2 606	2 572	101,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 2. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem

Wyszczególnienie	2005	2010	2015
	[%]		
w wieku przedprodukcyjnym			
Polska	20,6	18,8	18,0
Warmińsko-mazurskie	22,5	20,0	18,5
Podregion elbląski	23,0	20,6	18,9
Powiat elbląski	24,4	21,7	19,9
Gm. Gronowo Elbląskie	24,4	22,7	20,7
w wieku produkcyjnym			
Polska	64,0	64,4	62,4
Warmińsko-mazurskie	64,1	65,4	63,7
Podregion elbląski	63,7	64,9	63,4
Powiat elbląski	62,3	64,9	64,2
Gronowo Elbląskie	65,0	66,6	65,8
w wieku poprodukcyjnym			
Polska	15,4	16,8	19,6
Warmińsko-mazurskie	13,4	14,7	17,7
Podregion elbląski	13,3	14,6	17,7
Powiat elbląski	13,3	13,5	15,9
Gronowo Elbląskie	10,6	10,7	13,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 3. Wskaźniki gęstości zaludnienia oraz feminizacji

Wyszczególnienie	ludność na 1 km ²			wskaźnik feminizacji ogółem		
	2005	2010	2015	2005	2010	2015
	[osoba]					
Polska	122	123	123	107	107	107
Warmińsko-mazurskie	59	60	60	105	104	104
Podregion elbląski	71	72	71	104	104	103
Powiat elbląski	39	41	41	101	101	100
Gronowo Elbląskie	55	58	58	102	102	99

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 4. Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

Wyszczególnienie	ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym			ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym			ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		
	2005	2010	2015	2005	2010	2015	2005	2010	2015
Polska	56,3	55,2	60,1	74,9	89,1	109,1	24,1	26,0	31,4
Warmińsko-mazurskie	56,1	52,9	56,9	59,4	73,4	95,7	20,9	22,4	27,8
Podregion elbląski	57,1	54,1	57,8	57,8	70,8	93,5	20,9	22,4	27,9
Powiat elbląski	60,5	54,1	55,9	54,4	62,2	80,2	21,3	20,8	24,9
Gronowo Elbląskie	53,8	50,1	52,1	43,3	47,1	65,3	16,3	16,0	20,6

Źródło: Dane GUS BDL

Tabela 5. Migracje na pobyt stały gminne

Nazwa	saldo migracji ogółem			saldo migracji na 1000 osób			saldo migracji zagranicznych na 1000 osób		
	2005	2010	2014	2005	2010	2014	2005	2010	2014
	[osoba]								
Polska	-12 878	-2 114	-15 750	-0,3	-0,1	-0,4	-0,34	-0,05	-0,41
Warmińsko-mazurskie	-3 098	-2 706	-3 576	-2,2	-1,9	-2,5	-0,59	0,01	-0,54
Podregion elbląski	-1 781	-1 426	-2 053	-3,3	-2,6	-3,8	-0,40	-0,04	-0,61
Powiat elbląski	-163	4	-157	-2,9	0,1	-2,7	-0,21	0,02	-0,31
Gronowo Elbląskie	-8	11	-21	-1,6	2,1	-4,1	0,00	2,14	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 6. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1000 ludności

Wyszczególnienie	urodzenia żywe na 1000 ludności				zgony na 1000 ludności				przyrost naturalny na 1000 ludności			
	2005	2010	2014	2015	2005	2010	2014	2015	2005	2010	2014	2015
Polska	9,5	10,7	9,7	9,6	9,65	9,83	9,78	10,27	-0,1	0,9	0,0	-0,7
Warmińsko-mazurskie	10,3	10,8	9,7	9,1	8,67	8,90	9,06	9,61	1,6	1,9	0,6	-0,5
Podregion elbląski	10,4	11,2	9,7	9,2	8,78	9,23	9,36	9,75	1,6	1,9	0,4	-0,6
Powiat elbląski	11,7	11,4	10,1	9,8	9,27	9,45	9,39	9,15	2,4	1,9	0,8	0,6
Gronowo Elbląskie	10,3	12,0	10,8	12,2	7,28	7,96	8,49	7,34	3,0	4,1	2,3	4,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 7. Prognoza ludności do 2050 r.

Wyszczególnienie	WARMIŃSKO- MAZURSKIE	PODREGION OLSZTYŃSKI	PODREGION EŁCKI	PODREGION ELBLĄSKI	POWIAT ELBLĄSKI
prognoza na rok 2015					
ogółem	1 440 198	619 072	289 830	531 317	58 272
miasto	851 200	374 743	168 290	308 185	17 088
wieś	588 998	244 329	121 540	223 132	41 184
prognoza na rok 2025					
ogółem	1 398 617	603 453	282 805	512 367	57 947
miasto	815 838	357 416	164 660	293 766	16 933
wieś	582 779	246 037	118 145	218 601	41 014
prognoza na rok 2050					
ogółem	1 207 933	525 452	250 048	432 448	53 228
miasto	680 074	292 769	147 729	239 585	15 377
wieś	527 859	232 683	102 319	192 863	37 851
Ubytek ludności w osobach w latach 2050-2015					
ogółem	-232 265	-93 620	-39 782	-98 869	-5 044
miasto	-171 126	-81 974	-20 561	-68 600	-1 711
wieś	-61 139	-11 646	-19 221	-30 269	-3 333
Ubytek ludności w % w latach 2050-2015					
ogółem	-16,1	-15,1	-13,7	-18,6	-8,7
miasto	-20,1	-21,9	-12,2	-22,3	-10,0
wieś	-10,4	-4,8	-15,8	-13,6	-8,1

Źródło: Dane GUS BDL - Prognoza ludności opracowana w 2014 roku na lata 2014-2050

II. BEZROBOCIE I PRACUJĄCY

Tabela 8. Odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym

Wyszczególnienie	2010			2015		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Warmińsko-mazurskie	11,1	9,9	12,5	9,1	8,1	10,3
Podregion elbląski	10,9	9,3	12,7	8,8	7,3	10,6
Powiat elbląski	14,4	12,4	16,8	12,2	10,0	14,8
Gronowo Elbląskie	11,0	9,5	12,7	11,2	8,9	14,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 9. Liczba bezrobotnych i odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w gminie Gronowo Elbląskie w latach 2005-2015

Wyszczególnienie	ogółem [osoba]							2015/2010
	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika
Ogółem	498	379	398	438	477	430	381	100,5
mężczyźni	234	174	161	206	226	191	163	93,7
kobiety	264	205	237	232	251	239	218	106,3
Udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci								+ Wzrost, - spadek pkt %
ogółem	15,6	11,0	11,6	12,7	13,8	12,5	11,2	0,2
mężczyźni	14,1	9,5	8,8	11,2	12,3	10,4	8,9	-0,6
kobiety	17,3	12,7	14,7	14,3	15,6	15,0	14,0	1,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 10. Struktura pracujących wg sektorów w powiecie elbląskim

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	"+", "-" pkt %
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	32,5%	33,7%	34,4%	32,7%	32,8%	0,3%
przemysł i budownictwo	34,4%	32,0%	32,7%	35,8%	35,2%	0,8%
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia;	10,4%	12,2%	11,6%	11,0%	11,5%	1,1%
sektor finansowy	1,5%	1,4%	1,5%	1,3%	1,3%	-0,2%
pozostałe usługi	21,2%	20,6%	19,8%	19,2%	19,1%	-2,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

III. OŚWIATA I WYCHOWANIE

Wychowanie przedszkolne

Tabela 11. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym - wskaźniki

Wyszczególnienie	dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat				dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego			
	2010	2014	2015	Dynamika 2015/2010	2010	2014	2015	Dynamika 2015/2010
Polska	626	794	842	134,6	1,35	1,17	1,12	83,0
Warmińsko-mazurskie	520	697	748	143,8	1,64	1,37	1,33	81,0
Podregion elbląski	467	665	737	157,9	1,90	1,57	1,53	80,9
Powiat elbląski	285	506	587	205,8	3,80	2,80	2,38	62,5
Gronowo Elbląskie	246	422	532	216,1	3,82	3,98	2,31	60,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Szkoły podstawowe i gimnazjalne

Tabela 12. Szkoły podstawowe i oddziały w szkołach dla dzieci, młodzieży i dorosłych

Wyszczególnienie	ogółem szkoły				oddziały w szkołach			
	2000	2005	2010	2015	2000	2005	2010	2015
Polska	16 787	14 582	13 927	13 563	155 218	131 579	122 147	135 998
Warmińsko-mazurskie	667	573	548	536	6 398	5 330	4 830	5 171
Podregion elbląski	244	209	200	198	2 334	2 014	1 823	1 966
Powiat elbląski	31	27	25	22	266	223	209	201
Gronowo Elbląskie	2	2	2	2	24	22	18	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 13. Uczniowie i absolwenci w szkołach podstawowych

Wyszczególnienie	uczniowie				absolwenci			
	2000	2005	2010	2015	2000	2005	2010	2015
Polska	3 221 253	2 602 120	2 191 896	2 480 793	641 239	498 651	395 003	347 998
Warmińsko-mazurskie	134 754	107 259	87 302	93 910	26 534	20 615	15 918	13 715
Podregion elbląski	50 462	41 325	33 489	35 496	9 945	7 788	6 272	5 072
Powiat elbląski	5 450	4 509	3 644	3 632	1 095	819	705	515
Gronowo Elbląskie	459	411	307	304	93	72	55	46

Źródło: Dane GUS BDL

Tabela 14. Gimnazja

Wyszczególnienie	gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych							
	ogółem obiekty				oddziały w szkołach ogółem			
	2000	2005	2010	2015	2000	2005	2010	2015
Polska	5 542	6 225	6 456	6 646	47 099	63 262	54 696	47 682
Warmińsko-mazurskie	216	234	248	256	1 932	2 548	2 166	1 847
Podregion elbląski	77	79	83	87	727	940	814	678
Powiat elbląski	11	10	11	11	78	98	92	74
Gm. Gronowo Elbląskie	2	1	1	1	8	10	9	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 15. Uczniowie i absolwenci w gimnazjach

Wyszczególnienie	uczniowie ogółem				absolwenci ogółem			
	2000	2005	2010	2015	2000	2005	2010	2015
Polska	1 159 578	1 561 132	1 231 648	1 049 422	-	523 125	429 390	346 507
Warmińsko-mazurskie	48 310	64 767	50 056	40 914	-	21 099	17 025	13 393
Podregion elbląski	18 157	24 195	19 218	15 469	-	7 883	6 483	5 125
Powiat elbląski	1 798	2 506	2 133	1 578	-	836	706	561
Gronowo Elbląskie	167	215	206	143	-	72	63	50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 16. Współczynniki skolaryzacji (szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne)

Wyszczególnienie	współczynnik skolaryzacji netto [%]							
	szkoły podstawowe				gimnazja			
	2005	2010	2014	2015	2005	2010	2014	2015
Polska	98,13	95,59	93,67	90,11	95,79	93,72	92,18	92,03
Warmińsko-mazurskie	98,13	93,55	90,56	86,91	94,65	90,87	88,66	88,28
Podregion elbląski	98,26	93,55	90,55	87,29	94,76	90,92	88,19	87,58
Powiat elbląski	94,73	88,10	81,62	77,51	87,01	88,73	80,39	76,87
Gronowo Elbląskie	95,04	83,29	72,30	70,49	87,72	90,82	71,93	74,05

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

IV. KULTURA I SZTUKA

Biblioteki

Tabela 17. Biblioteki - wskaźniki

Wyszczególnienie	ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)			księgozbiór bibliotek na 1000 ludności		
	2005	2010	2015	2005	2010	2015
Polska	3 689	3 940	4 113	3 541,4	3 458,3	3 379,7
Warmińsko-mazurskie	2 898	3 304	3 333	3 834,0	3 504,3	3 075,2
Podregion elbląski	2 890	3 497	3 182	4 051,1	3 658,2	3 299,2
Powiat elbląski	2 354	2 244	1 574	5 212,7	4 813,0	4 493,1
Gronowo Elbląskie	2 449	2 587	2 584	5 950,0	6 118,5	5 599,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 18. Czytelnicy bibliotek i wypożyczenia księgozbioru - wskaźniki

Wyszczególnienie	czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności			wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach		
	2005	2010	2015	2005	2010	2015
Polska	192	169	162	19,2	18,4	18,0
Warmińsko-mazurskie	192	158	144	18,2	18,4	19,7
Podregion elbląski	193	149	148	17,5	17,9	18,7
Powiat elbląski	162	123	125	16,4	17,1	16,5
Gronowo Elbląskie	188	161	174	21,2	17,2	23,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 19. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej

Wyszczególnienie	ogółem [osoba]						dynamika 2015/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Polska	3 338 703	3 103 832	3 111 054	3 204 830	2 953 964	2 729 828	81,8
Warmińsko-mazurskie	207 319	191 637	196 389	202 352	184 909	171 269	82,6
Podregion elbląski	81 250	74 313	76 627	79 542	72 486	67 906	83,6
Powiat elbląski	11 442	10 635	10 084	10 895	10 409	9 730	85,0
Gronowo Elbląskie	1 037	936	877	920	908	874	84,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 20. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci

Wyszczególnienie	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci						dynamika 2015/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Polska	1 540 801	1 416 015	1 285 312	1 196 479	1 105 853	1 034 175	67,1
Warmińsko-mazurskie	76 076	69 987	63 346	58 382	53 376	49 576	65,2
Podregion elbląski	29 373	27 040	24 333	22 400	20 525	19 157	65,2
Powiat elbląski	3 620	3 393	3 061	2 795	2 565	2 426	67,0
Gronowo Elbląskie	329	317	287	252	242	232	70,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

V. POWIERZCHNIA GEODEZYJNA

Tabela 21. Powierzchnia geodezyjna

Wyszczególnienie	ogółem w ha				ogółem w km ²			
	1995	2000	2010	2015	1995	2000	2010	2015
	[ha]				[km ²]			
Polska	31 268 502	31 268 502	31 267 967	31 267 967	312 685	312 685	312 679	312 679
Warmińsko-mazurskie	2 420 295	2 420 295	2 417 347	2 417 347	24 203	24 203	24 173	24 173
Podregion elbląski	752 384	752 384	749 642	749 642	7 524	7 525	7 497	7 497
Powiat elbląski	144 019	143 055	141 558	141 558	1 440	1 431	1 416	1 416
Gronowo Elbląskie	8 920	8 920	8 915	8 915	89	89	89	89

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

VI. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Tabela 22. Podmioty gospodarki narodowej ogółem i wg sektorów własnościowych

Wyszczególnienie	podmioty gospodarki narodowej ogółem					sektor publiczny	sektor prywatny
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Polska	3 909 802	3 869 897	3 975 334	4 070 259	4 119 671	4 184 409	4 028 506
Warmińsko-mazurskie	119 028	117 172	119 913	122 226	123 361	123 876	117 942
Podregion elbląski	41 058	39 970	40 783	41 571	42 040	42 253	39 985
Powiat elbląski	3 576	3 582	3 715	3 858	3 940	3 995	3 828
Gronowo Elbląskie	278	305	308	329	315	332	321

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 23. Podmioty gospodarki narodowej - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ogółem

Wyszczególnienie	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ogółem				
	2012	2013	2014	2015	2015/2012
Polska	2 917 272	2 961 733	2 961 239	2 972 144	101,9
Warmińsko-mazurskie	86 410	87 655	87 701	87 422	101,2
Podregion elbląski	29 471	30 003	30 186	30 216	102,5
Powiat elbląski	2 720	2 839	2 900	2 957	108,7
Gronowo Elbląskie	246	263	250	266	108,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 24. Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007

Wyszczególnienie	ogółem	w tym		
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł i budownictwo	pozostała działalność
Polska	4 184 409	75 401	890 987	3 218 021
Warmińsko-mazurskie	123 876	4 442	25 280	94 154
Podregion elbląski	42 253	1 732	9 325	31 196
Powiat elbląski	3 995	237	1 046	2 712
Gm. Gronowo Elbląskie	332	16	113	203
struktura [%]				
Polska	100,0	1,8	21,3	76,9
Warmińsko-mazurskie	101,0	3,6	20,4	76,0
Podregion elbląski	102,0	4,1	22,1	73,8
Powiat elbląski	103,0	5,9	26,2	67,9
Gronowo Elbląskie	104,0	4,8	34,0	61,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 25. Podmioty gospodarcze ogółem wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności

Wyszczególnienie	podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	101	100	103	106	107	109
Warmińsko-mazurskie	82	81	83	84	85	86
Podregion elbląski	76	74	76	78	79	80
Powiat elbląski	61	61	64	66	68	69
Gronowo Elbląskie	54	59	59	64	61	64

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 26. Podmioty gospodarcze - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą

Wyszczególnienie	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	76	75	76	77	77	77
Warmińsko-mazurskie	60	59	60	61	61	61
Podregion elbląski	57	54	55	56	57	57
Powiat elbląski	45	45	47	49	50	51
Gm. Gronowo Elbląskie	43	48	48	51	48	51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BD

VII. ROLNICTWO

Tabela 27. Gospodarstwa rolne ogółem wg Powszechnego Spisu Rolnego 2010

Wyszczególnienie	gospodarstwa rolne ogółem		gospodarstwa indywidualne	
	liczba gospodarstw rolnych	powierzchnia w ha	liczba gospodarstw rolnych	powierzchnia w ha
Polska	2 275 862	18 069 778,28	2 271 533	15 775 306,77
Warmińsko-mazurskie	67 052	1 286 237,84	66 762	1 025 424,79
Powiat elbląski	4 744	77 385,30	4 721	66 556,16
Gronowo Elbląskie	523	6 055,90	520	5 836,75

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Powszechny Spis Rolny 2010)

Tabela 28. Średnia powierzchnia gospodarstw: ogółem, użytków rolnych ogółem i użytków rolnych w dobrej kulturze wg Powszechnego Spisu Rolnego 2010

Wyszczególnienie	gospodarstwa rolne w ha ogółem				gospodarstwa indywidualne w ha			
	gospodarstwa ogółem		gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą		gospodarstwa ogółem		gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą	
	grunty ogółem	użytki rolne ogółem	grunty ogółem	użytki rolne ogółem	grunty ogółem	użytki rolne ogółem	grunty ogółem	użytki rolne ogółem
Polska	7,93	6,81	9,13	7,95	6,94	6,01	8,10	7,09
Warmińsko-mazurskie	19,17	16,59	22,60	19,73	15,35	13,81	18,91	17,08
Powiat elbląski	16,30	14,90	20,36	18,68	14,09	12,94	17,58	16,23
Gronowo Elbląskie	11,58	10,92	18,28	17,34	11,22	10,59	17,77	16,86

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Powszechny Spis Rolny 2010)

Tabela 29. Powierzchnia gruntów leśnych

Wyszczególnienie	ogółem [ha]			lesistość w %		
	2005	2010	2015	2005	2010	2015
Polska	9 200 447,6	9 328 931,3	9 420 080,07	28,8	29,2	29,5
Warmińsko-mazurskie	745 607,5	761 394,1	773 691,77	30,0	30,6	31,2
Podregion elbląski	189 066,0	194 267,4	199 728,85	24,5	25,3	26,0
Powiat elbląski	26 456,5	27 526,7	28 329,89	18,1	19,0	19,6
Gronowo Elbląskie	3,8	3,8	4,04	0,0	0,0	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Powszechny Spis Rolny 2010)

Tabela 30. Powierzchnia gospodarstw wg grup obszarowych

Wyszczególnienie	gospodarstwa ogółem	gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą	indywidualne gospodarstwa	indywidualne gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą
do 1 ha włącznie	104,87	34,95	104,87	34,95
powyżej 1 ha razem	5 951,03	5 923,32	5 731,88	5 704,17
1 - 5 ha	197,05	187,58	194,65	185,18
1 - 10 ha	578,90	564,37	576,50	561,97
1 - 15 ha	977,39	949,68	974,99	947,28
5 - 10 ha	381,85	376,79	381,85	376,79
5 - 15 ha	780,34	762,10	780,34	762,10
10 - 15 ha	398,49	385,31	398,49	398,49
10 ha i więcej	5 372,13	5 358,95	5 155,38	5 142,20
15 ha i więcej	4 973,64	4 973,64	4 756,89	4 756,89
ogółem	6 055,90	5 958,27	5 836,75	5 739,12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Powszechny Spis Rolny 2010)

Tabela 31. Struktura użytkowania gruntów przez gospodarstwa rolne w gminie Gronowo Elbląskie

Wyszczególnienie	liczba gospodarstw rolnych ogółem	powierzchnia [ha]	liczba indywidualnych gospodarstw rolnych	powierzchnia [ha]
grunty ogółem	523	6 055,90	520	5 836,75
użytki rolne ogółem	522	5 713,05	519	5 505,52
użytki rolne w dobrej kulturze	321	5 477,03	318	5 269,71
pod zasiewami	194	4 276,41	192	4 194,29
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	10	50,15	9	43,49
uprawy trwałe	17	4,45	17	4,45
sady ogółem	17	4,45	17	4,45
ogrody przydomowe	93	13,80	93	13,80

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Powszechny Spis Rolny 2010)

Tabela 32. Powierzchnia zasiewów wg rodzaju gospodarstwa

Wyszczególnienie	gospodarstwa rolne ogółem	gospodarstwa indywidualne	Wyszczególnienie	gospodarstwa rolne ogółem	gospodarstwa indywidualne
ogółem ha	4 276,41	4 194,29	pszenżyto jare	1,67	1,67
zboża razem	2 625,26	2 571,89	mieszanki zbożowe ozime	22,12	22,12
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	2 625,26	2 571,89	mieszanki zbożowe jare	4,11	4,11
pszenica ozima	2 235,19	2 181,82	kukurydza na ziarno	0,00	0,00
pszenica jara	196,31	196,31	ziemniaki	72,06	72,06
żyto	17,43	17,43	uprawy przemysłowe	758,11	758,11
jęczmień ozimy	33,65	33,65	buraki cukrowe	170,24	170,24
jęczmień jary	59,17	59,17	rzepak i rzepik razem	587,87	587,87
owies	19,38	19,38	strączkowe jadalne na ziarno razem	85,13	85,13
pszenżyto ozime	36,23	36,23	warzywa gruntowe	358,52	329,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Powszechny Spis Rolny 2010)

Tabela 33. Gospodarstwa stosujące nawozy mineralne i wapniowe

Wyszczególnienie	mineralne	azotowe	fosforowe	potasowe	wapniowe
	zużycie na 1 ha użytków rolnych [kg]				
Polska	114,6	66,3	22,7	25,6	38,2
Warmińsko-mazurskie	102,2	63,0	19,3	19,9	39,7
Powiat elbląski	108,0	78,0	16,1	14,0	66,1
Gronowo Elbląskie	151,2	89,1	29,5	32,5	57,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Powszechny Spis Rolny 2010)

Tabela 34. Gospodarstwa rolne posiadające ciągniki

Wyszczególnienie	gospodarstwa rolne ogółem		gospodarstwa indywidualne	
	gospodarstwa rolne posiadające ciągniki	ciągniki w gospodarstwach rolnych	gospodarstwa rolne posiadające ciągniki	ciągniki w gospodarstwach rolnych
Polska	1 015 052	1 466 334	1 011 938	1 443 590
Warmińsko-mazurskie	29 516	52 286	29 322	50 732
Powiat elbląski	2 088	3 588	2 072	3 503
Gronowo Elbląskie	151	272	150	270

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL (Powszechny Spis Rolny 2010)

VIII. SIĘĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA

Tabela 35. Urządzenia sieciowe - wodociągi w gminie Gronowo Elbląskie

Wyszczególnienie	J. miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015
długość czynnej sieci rozdzielczej	[km]	74,8	74,8	74,8	74,8	74,8	75,0
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	[szt.]	791	791	791	791	791	791
woda dostarczona gospodarstwom domowym	[dam ³]	150,8	151,3	156,8	151,1	143,3	159,9
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	[dam ³]	4 929	4 926	4 934	4 937	5 160	5 147
zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca	[m ³]	29,3	29,1	30,2	29,1	27,7	30,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 36. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca [m³]

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	25,1	25,6	26,1	26,3	26,8	29,0
Warmińsko-mazurskie	25,9	26,2	26,3	27,2	28,0	30,0
Podregion elbląski	27,4	28,0	27,9	29,1	30,8	33,5
Powiat elbląski	25,0	24,5	24,9	25,6	28,5	28,3
Gronowo Elbląskie	29,3	29,1	30,2	29,1	27,7	30,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 37. Urządzenia sieciowe - sieć kanalizacyjna w gminie Gronowo Elbląskie

Wyszczególnienie	J. miary	2010	2011	2012	2013	2014	2015
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	[km]	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy [km]	[km]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	[szt.]	2	2	2	2	2	2
ścieki odprowadzone	[dam3]	20	19	18	18,0	18,0	19,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	[osoba]	994	993	995	996	996	994

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 38. Urządzenia sieciowe - sieć gazowa w 2015 r.

Wyszczególnienie	długość czynnej sieci ogółem w m	długość czynnej sieci przesyłowej w m	długość czynnej sieci rozdzielczej w km	czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	ludność korzystająca z sieci gazowej osób
Polska	145 986 692	21 139 631	124 847 061	2 693 339	20 025 127
Warmińsko-mazurskie	3 004 469	856 047	2 148 422	48 398	615 258
Podregion elbląski	863 263	177 750	685 513	16 689	210 354
Powiat elbląski	34 649	23 986	10 663	128	1 159
Gronowo Elbląskie	12 173	12 173	0	0	18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 39. Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej w 2015 r. - w % ogółu budynków mieszkalnych

Wyszczególnienie	ogółem		na wsi	
	wodociąg	kanalizacja	wodociąg	kanalizacja
Polska	84,1	48,4	82,1	33,9
Warmińsko-mazurskie	89,3	53,5	87,2	37,2
Podregion elbląski	90,2	51,6	90,8	37,1
Powiat elbląski	91,5	33,0	89,4	18,0
Gronowo Elbląskie	99,7	2,7	99,7	2,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 40. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w 2015 r.

Wyszczególnienie	wodociąg		kanalizacja		gaz	
	ogółem	na wsi	ogółem	na wsi	ogółem	na wsi
Polska	91,8	84,8	69,7	39,2	52,1	22,6
Warmińsko-mazurskie	94,7	88,6	74,0	42,8	42,7	4,8
Podregion elbląski	95,3	91,0	72,3	41,8	39,6	3,5
Powiat elbląski	93,7	91,2	48,0	28,1	2,0	2,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

IX. GOSPODARKA MIESZKANIOWA**Tabela 41. Zasoby mieszkaniowe - budynki mieszkalne w gminie**

Wyszczególnienie	Budynki mieszkalne w gminie						dynamika 2015/2010
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Polska	5 869 959	6 006 608	6 063 721	6 123 726	6 182 136	6 244 730	106,4
Warmińsko-mazurskie	173 773	179 002	180 935	182 873	184 643	186 467	107,3
Podregion elbląski	67 153	68 567	69 316	70 037	70 737	71 382	106,3
Powiat elbląski	9 120	9 379	9 541	9 684	9 870	9 987	109,5
Gm. Gronowo Elbląskie	792	841	848	859	865	876	110,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 42. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Gronowo Elbląskie

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
mieszkania	1 424	1 437	1 443	1 454	1 460	1 469
izby	5 658	5 730	5 766	5 825	5 857	5 911
powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	106 704	108 371	109 162	110 420	111 081	112 425

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 43. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	2,86	2,84	2,81	2,78	2,75	2,72
Warmińsko-mazurskie	3,01	2,98	2,95	2,91	2,88	2,85
Podregion elbląski	3,14	3,10	3,07	3,04	3,01	2,98
Powiat elbląski	3,41	3,37	3,33	3,29	3,26	3,24
Gm. Gronowo Elbląskie	3,63	3,60	3,59	3,56	3,55	3,52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 44. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m²

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	72,3	72,6	72,8	73,1	73,4	73,6
Warmińsko-mazurskie	66,9	67,2	67,5	67,7	67,9	68,2
Podregion elbląski	67,6	67,9	68,1	68,4	68,6	68,8
Powiat elbląski	72,8	73,2	73,7	74,1	74,5	74,9
Gm. Gronowo Elbląskie	74,9	75,4	75,6	75,9	76,1	76,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 45. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	25,3	25,6	25,9	26,3	26,7	27,0
Warmińsko-mazurskie	22,2	22,5	22,9	23,3	23,6	23,9
Podregion elbląski	21,6	21,9	22,2	22,5	22,8	23,1
Powiat elbląski	21,4	21,7	22,1	22,5	22,9	23,1
Gm. Gronowo Elbląskie	20,6	21,0	21,1	21,3	21,4	21,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 46. Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
wodociąg	98,5	98,5	98,5	98,5	98,5	98,5
łazienka	89,7	89,8	89,9	90,0	90,1	90,1
centralne ogrzewanie	83,7	83,9	83,9	84,2	84,2	84,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 47. Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań w 2015 r.

Wyszczególnienie	wodociąg	łazienka	centralne ogrzewanie
Polska	92,0	82,4	70,9
Warmińsko-mazurskie	91,9	81,9	69,4
Podregion elbląski	94,6	82,4	68,6
Powiat elbląski	94,3	83,1	69,4
Gronowo Elbląskie	98,5	90,1	84,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 48. Budynki nowe oddane do użytkowania

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Warmińsko-mazurskie	3 239	3 113	3 178	3 485	3 411	3 145	3 164
Podregion elbląski	1 161	1 038	1 109	1 298	1 260	1 101	1 043
Powiat elbląski	205	189	188	243	229	200	173
Gronowo Elbląskie ogółem	26	20	18	23	21	18	16
Gronowo Elbląskie budownictwo indywidualne	26	18	17	14	19	18	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 49. Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych

Wyszczególnienie	J. miary	2011	2013	2015
ogółem	mieszkanie	44	28	41
ponad 3 miesiące	mieszkanie	31	28	11
wysokość zaległości	tys. zł	37,8	27,0	15,0
ponad 3 miesiące	tys. zł	36,3	27,0	9,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

X. BUDŻET GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE**Tabela 50. Dochody gminy Gronowo Elbląskie w latach 2010-2015**

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015 / 2011
Dochody własne razem	4 605 434,14	4 809 200,21	5 127 999,61	5 587 721,21	6 391 859,74	6 901 593,91	143,5%
- podatek rolny	686 888,42	876 787,45	1 267 219,94	1 477 943,90	1 512 485,19	1 481 215,79	168,9%
- podatek leśny	51,00	57,00	70,00	70,00	66,00	101,00	177,2%
- podatek od nieruchomości	1 266 833,11	1 321 307,24	1 423 687,41	1 545 940,47	1 572 694,31	1 597 871,12	120,9%
- podatek od środków transportowych	34 145,00	69 577,00	61 754,00	67 224,00	73 383,15	83 594,65	120,1%
- wpływy z opłaty skarbowej	11 803,21	13 482,71	15 577,80	14 090,87	10 081,19	12 965,90	96,2%
- podatek od czynności cywilnoprawnych	127 952,15	83 834,00	99 227,79	51 640,91	124 456,03	90 253,10	107,7%
- podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	-	-	3 636,39	3 425,60	2 251,25	1 852,40	
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	-	-	0,00	0,00	0,00	0,00	
wpływy z opłaty targowej	-	-	60,00	95,00	75,00	120,00	
dochody z majątku	263 084,65	182 306,94	177 528,73	198 673,32	216 048,80	750 984,94	411,9%
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa razem	1 074 214,71	1 344 025,94	1 357 135,20	1 542 993,68	1 905 451,55	1 804 914,91	134,3%
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	1 065 794,00	1 333 321,00	1 332 762,00	1 506 354,00	1 881 849,00	1 794 378,00	134,6%
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	8 420,71	10 704,94	24 373,20	36 639,68	23 602,55	10 536,91	98,4%
wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	5 560,50	1 166,66	446,47	1 381,02	176 844,33	335 613,70	28767,1%
wpływy z usług	63 449,85	117 803,04	84 286,18	180 031,58	105 589,21	124 031,87	105,3%
pozostałe dochody - środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł - razem	2 670,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
pozostałe dochody - środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł - inwestycyjne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
dochody z majątku - dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych JST oraz innych umów o podobnym charakterze	124 141,74	122 276,26	125 264,99	139 753,99	125 058,84	125 646,61	102,8%
dochody podatkowe - ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	2 133 601,39	2 361 794,51	2 885 021,44	3 155 513,53	3 300 404,70	3 259 886,15	138,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 51. Wydatki gminy Gronowo Elbląskie w latach 2011-2015

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015	2015/ 2011
Wydatki ogółem w zł	15 835 823,23	15 134 047,27	15 139 097,57	16 255 476,07	17 168 359,61	108,4%
wydatki majątkowe ogółem	1 494 682,25	439 926,08	210 523,67	455 429,64	792 673,40	53,0%
wydatki majątkowe inwestycyjne	1 437 723,25	397 898,08	210 523,67	439 945,64	792 673,40	55,1%
udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w %	9,1	2,6	1,4	2,7	4,6	50,9%
wydatki bieżące ogółem	14 341 140,98	14 694 121,19	14 928 573,90	15 800 046,43	16 375 686,21	114,2%
wydatki bieżące na wynagrodzenia	5 866 258,15	5 912 799,63	5 881 994,75	5 776 925,31	5 863 368,53	100,0%
wydatki bieżące na pochodne od wynagrodzeń	1 005 196,48	1 117 635,19	1 093 235,04	1 060 666,28	1 106 865,29	110,1%
wydatki bieżące na zakup materiałów i usług	1 884 821,27	1 967 473,91	2 382 153,96	3 196 606,83	3 454 572,47	183,3%
dotacje ogółem	750 431,02	828 750,74	758 580,00	786 447,74	908 904,00	121,1%
świadczenia na rzecz osób fizycznych	3 529 835,47	3 555 832,33	3 593 123,57	3 779 796,24	3 875 008,93	109,8%
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	9 530 662,67	9 763 637,76	10 151 480,53	10 855 617,90	11 281 931,61	118,4%
wydatki na obsługę długu (obsługa długu publicznego bez wypłat z tytułu gwarancji i poręczeń)	478 975,42	504 846,32	380 633,81	317 252,54	256 044,55	53,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 52. Struktura dochodów

Lp.	Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	dotacje ogółem (celowe + dotacje §§ 200, 620 + dotacje §§ 205, 625) ogółem	4 837 284,21	4 416 678,68	4 503 458,48	4 244 913,07	4 901 722,18	4 567 944,42
1a	w tym inwestycyjne	895 558,77	565 312,61	232 851,00	72 356,00	160 956,62	146 692,79
2	dotacje celowe ogółem	4 097 909,19	4 115 756,76	3 911 754,16	3 850 035,75	4 372 975,50	4 566 797,45
2a	w tym inwestycyjne	493 805,77	383 742,61	41 950,00	25 000,00	142 928,12	94 000,00
3	dotacje celowe z budżetu państwa	4 020 704,42	3 733 117,91	3 869 804,16	3 825 035,75	4 234 356,18	4 469 997,45
3a	w tym inwestycyjne	487 000,00	3 981,47	0,00	0,00	4 308,80	14 000,00
4	dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej	2 789 238,16	3 042 160,79	3 119 134,26	2 864 876,76	3 111 022,68	3 366 652,99
4a	w tym inwestycyjne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14 000,00
5	dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne	1 231 466,26	690 957,12	750 669,90	960 158,99	1 106 633,50	1 103 344,46

5a	w tym inwestycyjne	487 000,00	3 981,47	0,00	0,00	4 308,80	0,00
6	dotacje celowe z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	0,00	0,00	0,00	0,00	16 700,00	0,00
7	dotacje otrzymane z funduszy celowych	70 399,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	dotacje celowe na zadania realizowane na podst. porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	6 805,77	379 761,14	41 950,00	25 000,00	138 619,32	16 000,00
8a	w tym inwestycyjne	6 805,77	379 761,14	41 950,00	25 000,00	138 619,32	0,00
9	dotacje §§ 200, 620	739 375,02	300 921,92	591 704,32	394 877,32	528 746,68	290 115,40
9a	w tym inwestycyjne	401 753,00	181 570,00	190 901,00	47 356,00	18 028,50	52 692,79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 53. Struktura dochodów na 1 mieszkańca

Wyszczególnienie	ogółem	dochody własne	dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych
Polska	3 395,81	1 687,82	592,21	29,16
Warmińsko-mazurskie	3 432,17	1 527,62	477,94	14,62
Podregion elbląski	3 443,80	1 422,01	463,44	15,88
Powiat elbląski	3 501,71	1 452,26	429,97	13,54
Gronowo Elbląskie	3 373,98	1 333,90	346,81	2,04

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 54. Struktura dochodów na 1 mieszkańca w gminie Gronowo Elbląskie w zł

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	2 959,70	2 955,38	3 044,43	3 070,83	3 266,97	3 373,98
dochody własne	894,26	926,45	986,91	1 076,22	1 233,71	1 333,90
dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	206,95	256,85	256,50	290,13	363,22	346,81
dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	1,64	2,06	4,69	7,06	4,56	2,04

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 55. Dochody ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w gminie Gronowo Elbląskie

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Udział % w ogółem dochodów
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	766 609,69	926 173,60	871 105,84	421 560,02	394 905,27	396 488,97	2,27%
Dział 020 - Leśnictwo	950,66	1 040,82	2 051,23	2 054,97	1 876,72	1 662,45	0,01%
Dział 600 - Transport i łączność	0,00	0,00	25 000,00	128 619,32	70 000,00	70 000,00	0,40%
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	297 195,86	277 279,89	255 316,57	218 826,84	248 008,62	774 191,35	4,43%
Dział 710 - Działalność usługowa	4 980,00	4 945,00	4 565,00	5 045,00	4 635,00	3 605,00	0,02%
Dział 750 - Administracja publiczna	214 751,81	171 100,70	170 705,80	172 259,29	397 205,07	360 280,57	2,06%
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	23 531,38	6 337,41	7 547,00	849,00	22 456,52	21 555,05	0,12%
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	3 310 557,93	3 808 744,97	4 369 302,04	4 821 832,10	5 310 063,13	5 166 887,29	29,60%
Dział 758 - Różne rozliczenia	5 799 789,87	6 379 962,87	6 187 401,00	6 111 117,00	5 668 944,15	5 698 468,00	32,64%
Dział 801 - Oświata i wychowanie	325 841,24	119 498,13	49 341,33	293 187,89	561 986,08	442 889,26	2,54%
Dział 852 - Pomoc społeczna	3 077 381,01	3 339 135,31	3 493 114,83	3 378 134,62	3 608 092,73	3 764 856,58	21,57%
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	114 706,46	82 046,18	83 770,16	124 964,53	135 229,06	127 074,92	0,73%
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	94 069,89	83 926,55	75 538,20	179 014,91	275 073,24	435 788,64	2,50%
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	6 805,77	2 877,71	0,00	12 092,35	22 038,28	9 841,67	0,06%
Dział 926 - Kultura fizyczna	-	6 615,45	1 490,60	6 725,36	7 675,55	54 127,28	0,31%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 56. Wydatki ogółem wg działów Klasyfikacji Budżetowej w gminie Gronowo Elbląskie

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	udział w ogółem wydatków
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	463 133,01	1 636 249,07	783 904,96	415 842,95	427 889,29	430 091,66	2,51%
Dział 600 - Transport i łączność	478 156,64	78 836,50	128 201,42	319 479,23	479 527,05	574 846,21	3,35%
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	202 581,65	147 308,77	180 497,29	154 602,54	144 522,43	223 410,24	1,30%
Dział 710 - Działalność usługowa	15 300,66	6 204,78	6 864,19	11 230,55	9 154,15	14 933,93	0,09%
Dział 750 - Administracja publiczna	2 788 414,57	2 321 172,19	2 318 260,95	2 172 180,35	2 387 991,00	2 681 693,78	15,62%
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	23 531,38	6 337,41	7 547,00	849,00	22 456,52	21 555,05	0,13%
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	139 439,25	195 053,38	110 760,63	125 166,77	191 171,50	206 869,34	1,20%

Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	40 834,16	52 015,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00%
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	341 961,37	482 415,22	511 056,32	396 723,81	317 252,54	256 044,55	1,49%
Dział 801 - Oświata i wychowanie	5 692 913,02	5 618 320,35	5 816 208,25	6 123 762,12	6 127 226,61	6 061 146,45	35,30%
Dział 851 - Ochrona zdrowia	41 437,26	39 649,35	44 140,88	46 405,13	53 470,43	52 568,65	0,31%
Dział 852 - Pomoc społeczna	3 562 747,93	3 882 337,87	4 004 410,25	3 975 230,41	4 389 927,88	4 688 332,90	27,31%
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	440 776,13	467 005,18	442 928,03	394 395,37	369 754,91	398 967,07	2,32%
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	553 964,91	432 296,22	360 559,01	525 949,04	831 008,34	879 366,39	5,12%
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	959 707,76	426 296,19	381 016,00	426 188,96	424 210,68	515 232,67	3,00%
Dział 926 - Kultura fizyczna	-	44 325,53	37 692,09	51 091,34	59 002,74	163 300,72	0,95%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 57. Udział w dochodach i wydatkach wg działów Klasyfikacji Budżetowej w 2015 r.

Działy Klasyfikacji Budżetowej	udział w ogółem dochodów	udział w ogółem wydatków
Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo	2,27%	2,51%
Dział 020 - Leśnictwo	0,01%	0,00%
Dział 600 - Transport i łączność	0,40%	3,35%
Dział 700 - Gospodarka mieszkaniowa	4,43%	1,30%
Dział 710 - Działalność usługowa	0,02%	0,09%
Dział 750 - Administracja publiczna	2,06%	15,62%
Dział 751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,12%	0,13%
Dział 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	29,60%	0,00%
Dział 754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,00%	1,20%
Dział 757 - Obsługa długu publicznego	0,00%	1,49%
Dział 758 - Różne rozliczenia (część równoważąca subwencji ogólnej, część oświatowa subwencji ogólnej, subwencja wyrównawcza)	32,64%	35,30%
Dział 801 - Oświata i wychowanie	2,54%	0,31%
Dział 852 - Pomoc społeczna	21,57%	27,31%
Dział 854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	0,73%	2,32%
Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2,50%	5,12%
Dział 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,06%	3,00%
Dział 926 - Kultura fizyczna	0,31%	0,95%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 58. Subwencja ogólna w gminie Gronowo Elbląskie (Dział 758 - Różne rozliczenia)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Razem	5 799 747,00	6 115 513,00	6 187 401,00	6 111 117,00	5 632 584,00	5 698 468,00
część oświatowa subwencji ogólnej	3 968 778,00	4 209 517,00	4 006 339,00	4 031 194,00	3 986 627,00	3 803 012,00
uzupełnienie subwencji ogólnej	0,00	0,00	9 856,00	0,00	0,00	0,00
część wyrównawcza subwencji ogólnej	1 821 438,00	1 897 368,00	2 165 384,00	2 065 550,00	1 628 300,00	1 867 220,00
część równoważąca subwencji ogólnej	9 531,00	8 628,00	5 822,00	14 373,00	17 657,00	28 236,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 59. Struktura dochodów własnych gminy Gronowo Elbląskie w zł

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015	2015/ 2011
Dochody własne razem w zł	4 809 200,21	5 127 999,61	5 587 721,21	6 391 859,74	6 901 593,91	143,5%
- podatek rolny	876 787,45	1 267 219,94	1 477 943,90	1 512 485,19	1 481 215,79	168,9%
- podatek leśny	57,00	70,00	70,00	66,00	101,00	177,2%
- podatek od nieruchomości	1 321 307,24	1 423 687,41	1 545 940,47	1 572 694,31	1 597 871,12	120,9%
- podatek od środków transportowych	69 577,00	61 754,00	67 224,00	73 383,15	83 594,65	120,1%
-wpływy z opłaty skarbowej	13 482,71	15 577,80	14 090,87	10 081,19	12 965,90	96,2%
- podatek od czynności cywilnoprawnych	83 834,00	99 227,79	51 640,91	124 456,03	90 253,10	107,7%
- podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej	-	3 636,39	3 425,60	2 251,25	1 852,40	-
wpływy z opłaty targowej	-	60,00	95,00	75,00	120,00	-
dochody z majątku	182 306,94	177 528,73	198 673,32	216 048,80	750 984,94	411,9%
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa razem	1 344 025,94	1 357 135,20	1 542 993,68	1 905 451,55	1 804 914,91	134,3%
wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	1 166,66	446,47	1 381,02	176 844,33	335 613,70	28 767,1%
wpływy z usług	117 803,04	84 286,18	180 031,58	105 589,21	124 031,87	105,3%
dochody z majątku - dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych JST oraz innych umów o podobnym charakterze	122 276,26	125 264,99	139 753,99	125 058,84	125 646,61	102,8%
dochody podatkowe - ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	2 361 794,51	2 885 021,44	3 155 513,53	3 300 404,70	3 259 886,15	138,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 60. Struktura % dochodów własnych gminy Gronowo Elbląskie

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015
	udział % w dochodach własnych ogółem				
Dochody własne razem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
- podatek rolny	18,23%	24,71%	26,45%	23,66%	21,46%
- podatek leśny	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
- podatek od nieruchomości	27,47%	27,76%	27,67%	24,60%	23,15%
- podatek od środków transportowych	1,45%	1,20%	1,20%	1,15%	1,21%
-wpływy z opłaty skarbowej	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- podatek od czynności cywilnoprawnych	1,74%	1,94%	0,92%	1,95%	1,31%
- podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej		0,07%	0,06%	0,04%	0,03%
wpływy z opłaty targowej		0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
dochody z majątku	3,79%	3,46%	3,56%	3,38%	10,88%
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa razem	27,95%	26,47%	27,61%	29,81%	26,15%
wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	0,02%	0,01%	0,02%	2,77%	4,86%
wpływy z usług	2,45%	1,64%	3,22%	1,65%	1,80%
dochody z majątku - dochody z najmu i dzierżawy składników majątkowych JST oraz innych umów o podobnym charakterze	2,54%	2,44%	2,50%	1,96%	1,82%
dochody podatkowe - ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	49,11%	56,26%	56,47%	51,63%	47,23%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Tabela 61. Dotacje z budżetu państwa ogółem - gmina Gronowo Elbląskie

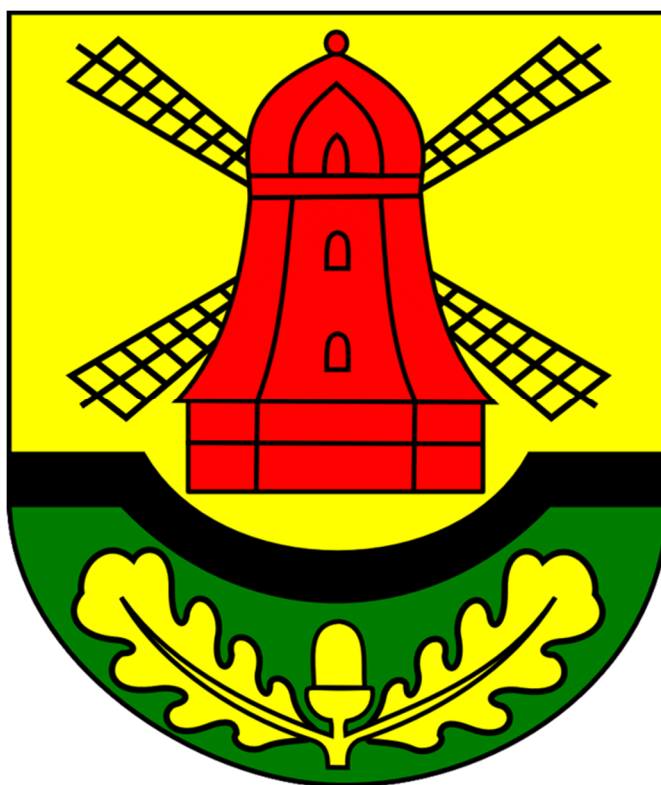
Lp.	Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1	dotacje ogółem (celowe + dotacje §§ 200, 620 + dotacje §§ 205, 625) ogółem	4 837 284,21	4 416 678,68	4 503 458,48	4 244 913,07	4 901 722,18	4 567 944,42
1a	w tym inwestycyjne	895 558,77	565 312,61	232 851,00	72 356,00	160 956,62	146 692,79
2	dotacje celowe ogółem	4 097 909,19	4 115 756,76	3 911 754,16	3 850 035,75	4 372 975,50	4 566 797,45
2a	w tym inwestycyjne	493 805,77	383 742,61	41 950,00	25 000,00	142 928,12	94 000,00
3	dotacje celowe z budżetu państwa	4 020 704,42	3 733 117,91	3 869 804,16	3 825 035,75	4 234 356,18	4 469 997,45
3a	w tym inwestycyjne	487 000,00	3 981,47	0,00	0,00	4 308,80	14 000,00
4	dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej	2 789 238,16	3 042 160,79	3 119 134,26	2 864 876,76	3 111 022,68	3 366 652,99
4a	w tym inwestycyjne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14 000,00
5	dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne	1 231 466,26	690 957,12	750 669,90	960 158,99	1 106 633,50	1 103 344,46
5a	w tym inwestycyjne	487 000,00	3 981,47	0,00	0,00	4 308,80	0,00
6	dotacje celowe z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	0,00	0,00	0,00	0,00	16 700,00	0,00
7	dotacje otrzymane z funduszy celowych	70 399,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	dotacje celowe na zadania realizowane na podst. porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	6 805,77	379 761,14	41 950,00	25 000,00	138 619,32	16 000,00
8a	w tym inwestycyjne	6 805,77	379 761,14	41 950,00	25 000,00	138 619,32	0,00
9	dotacje §§ 200, 620	739 375,02	300 921,92	591 704,32	394 877,32	528 746,68	290 115,40
9a	w tym inwestycyjne	401 753,00	181 570,00	190 901,00	47 356,00	18 028,50	52 692,79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Gronowo Elbląskie, 2017 rok.

CZĘŚĆ IV.

OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROJEKTU „STRATEGII ROZWOJU GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE NA LATA 2017-2025”

Gronowo Elbląskie, 2017

I. STRESZCZENIE PROGNOZY W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

1. Podstawy prawne prognozy i informacje o metodach zastosowanych przy jej sporządzaniu

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii rozwoju gminy Gronowo Elbląskie na lata 2017-2025”.

Prognoza wykonana została zgodnie z Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Uzgodnienia dotyczące zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko „Strategii rozwoju gminy Gronowo Elbląskie na lata 2017-2025” na wniosek Wójta Gminy Gronowo Elbląskie wydane zostały przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie i przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie.

W prognozie oddziaływania na środowisko „Strategii ...” zastosowano następujące metody prognozowania:

- indukcyjno - opisową (od szczegółowych analiz po uogólniającą syntezę),
- analogii środowiskowych (na podstawie założenia o stałości praw przyrody, bez tego założenia prognozowanie zmian środowiska przyrodniczego jest niemożliwe),
- diagnozy stanu środowiska na podstawie materiałów archiwalnych jako punktu wyjścia ekstrapolacji w przyszłość,
- analiz kartograficznych.

2. Informacje o zawartości i głównych celach „Strategii ...” oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

Strategia Rozwoju Gminy Gronowo Elbląskie została wypracowana metodą partnersko-ekspercką podczas czterech warsztatów strategicznych: analizy słabych i mocnych stron gminy oraz szans i zagrożeń. W „Strategii ...” przedstawiono misję i wizję rozwoju gminy, analizę problemów i celów oraz zadania do realizacji.

Dokument końcowy Strategii Rozwoju Gminy Gronowo Elbląskie na lata 2017-2025 składa się z trzech części. Są to:

- 1) Diagnoza stanu - stanowi analizę stanu obecnego z uwzględnieniem najważniejszych dziedzin mających wpływ na jakość życia mieszkańców. Dotyczy ona procesów i zjawisk, jakie miały miejsce w Gminie Gronowo Elbląskie do 2015 roku. Do analizy przyjęto minimum pięcioletni przedział czasowy. Przedstawione wyniki diagnozy w wyodrębnionych tematycznie rozdziałach wyrażają stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy, trendy rozwojowe, a także wskazują obszary, w których istnieje konieczność wprowadzenia działań mających na celu ich poprawę.
- 2) Plan strategiczny z harmonogramem rzeczowo-finansowym wdrażania, monitoringiem i ewaluacją. Plan strategiczny został wypracowany głównie na warsztatach strategicznych i składa się z wizji i misji, analizy problemów i celów oraz zadań do realizacji. Plan strategiczny obejmuje zagadnienia poświęcone wdrażaniu strategii, zakresom odpowiedzialności oraz źródłom finansowania, a także monitoringowi i ewaluacji strategii.

3) Wybrane informacje statystyczne - jako podstawa do diagnozowania, ale także jako materiał porównawczy do monitoringu i ewaluacji strategii.

Powiązania „Strategii ...” z innymi dokumentami:

- dokumenty strategiczne i planistyczne: krajowe i wojewódzkie, w szczególności następujące:
 - „Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” (2017),
 - „Koncepcja przestrzennego zagospodarowania Kraju 2030” (2011),
 - „Program rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020”,
 - „Program operacyjny Infrastruktura i środowisko - Narodowa strategia spójności 2014-2020” (2014),
- dokumenty strategiczne, programy i plany regionalne i gminne, jak:
 - Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025” (2013),
 - „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego” (2015),
 - Regionalny program operacyjny województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2014-2020” (2014),
 - „Strategia Elbląskiego Obszaru Funkcjonalnego/Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych” (2015),
 - „Lokalna Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Kanału Elbląskiego na lata 2016-2023” (2015, 2017),
 - „Program Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław - do roku 2030 (z uwzględnieniem etapu 2015)” zwany „Programem Żuławskim - 2030” (2010),
 - „Strategia rozwoju gminy Gronowo Elbląskie 2004-2013” (2004),
 - „Program ochrony środowiska dla gminy Gronowo Elbląskie na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023” (2017),
 - „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gronowo Elbląskie”;
 - Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego;
- regionalne programy i plany z zakresu ochrony środowiska, w szczególności:
 - „Program ochrony środowiska województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020” (2016),
 - „Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022” (2016).

3. Analiza i ocena stanu środowiska i jego potencjalne zmiany na obszarze gminy Gronowo Elbląskie

Gmina Gronowo Elbląskie w całości położona jest w obrębie deltowej niziny Żuław Wiślanych, na wschód od Nogatu, w części zwanej Żuławami Elbląskimi. Pod względem administracyjnym gmina położona jest w zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie elbląskim. Powierzchnia gminy wynosi 8 875,43 ha. Obejmuje ona 16 sołectw, w tym 19 miejscowości wiejskich.

Powierzchnia ziemi w gminie Gronowo Elbląskie została w przeważającej części uformowana przez człowieka z żuławskich aluwii wraz z regulacją stosunków wodnych, rozwojem systemu polderowego i przejmowaniem kolejnych terenów pod uprawę lub zabudowę. Jest prawie

płaska, w większości położona poniżej poziomu morza, zwłaszcza w części centralnej i wschodniej, z największym obniżeniem zlokalizowanym na wschód i południe od miejscowości Jegłownik. Wyżej wyniesiona jest południowo-zachodnia część gminy, szczególnie w rejonie miejscowości Gronowo Elbląskie, Fiszewo i Rozgart.

Gmina swoimi granicami obejmuje fragmenty 3 zlewni jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych:

- Elbląg od Młynówki do ujścia wraz z Drużnem RW200005499 - przeważająca część gminy;
- Nogat RW200005299 - zachodnia część gminy;
- Kanał Jagielloński RW200005269 - północny skraj gminy.

Obszar gminy znajduje się w granicach dwóch jednolitych części wód podziemnych:

- PLGW200018 - przeważająca część gminy,
- PLGW200016 - zachodnia część wzdłuż rzeki Nogat.

Obszar Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 203 „Dolina Letniki” znajduje się w sąsiedztwie zachodniej granicy gminy.

Rolniczy charakter gminy decyduje o postaci jej szaty roślinnej. Powierzchniowo w sposób zdecydowany dominują tu zbiorowiska użytków rolnych - ornych oraz użytków zielonych. Zarówno w obrębie żuławskich aluwiów, jaki i mineralnego wyniesienia na południe od Jegłownika - tzw. Góry Żuławskiej. Roślinność naturalna lub półnaturalna związana jest przede wszystkim z ciekami oraz miejscami podmokłymi w zagłębieniach terenu lub zastępującymi dawne zbiorniki wodne. Największym obiektem tego typu jest Nogat. Na terenie miejscowości znaczny udział ma roślinność ruderalna oraz zbiorowiska przydomowych upraw i ogrodów. Są to też miejsca występowania największych powierzchni ogólnodostępnej zieleni urządzonej, niekiedy starej, z zabytkowym cennym drzewostanem, porastającym m.in. stare cmentarze.

Gmina Gronowo Elbląskie położona jest na skraju regionalnego korytarza ekologicznego obejmującego rzekę Nogat i jej otoczenie. Lokalne składowe systemu osnowy ekologicznej na obszarze gminy Gronowo Elbląskie tworzą korytarze rzek Fiszewka i Tina. Obszary polderowe obejmujące m.in. terytorium gminy są stale narażone na zalanie w wyniku przzerwania wałów ochronnych, awarii pompowni czy niedrożności kanałów i rowów melioracyjnych. Największe znaczenie ma zagrożenie powodziowe wynikające z całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego oraz całkowitego zniszczenia wału/budowli pasa technicznego. W pierwszym przypadku zalana zostanie niemal cała północna część gminy. W drugim przypadku pod wodą znajdzie się już niemal cały obszar gminy z wyjątkiem Góry Żuławskiej, Gronowa Elbląskiego, okolic Wikrowa i Fiszewa. Mniejsze znaczenie ma zagrożenie powodziowe od strony Nogatu, tak pod względem wód rzecznych (powyżej śluzy w Michałowie), jaki i wód morza, w tym morskich wód wewnętrznych (poniżej śluzy w Michałowie).

4. Dziedzictwo kulturowe gminy Gronowo Elbląskie

W granicach gminy Gronowo Elbląskie znajduje się:

- **16** obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa warmińsko - mazurskiego w Fiszewie (3), Gronowie Elbląskim (1), Jasionie (1), Jegłowniku (2), Rozgarcie (4), Różanach (3), Szopach (1) i Wikrowie (1),
- **155** obiektów architektonicznych, układów zabudowy i cmentarzy wpisanych do ewidencji zabytków,

- 2 stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków województwa warmińsko - mazurskiego, objęte strefą „W” ścisłej ochrony archeologicznej,
- 18 stanowisk archeologicznych w trzech miejscowościach (Wikrowo, Nowy Dwór, Jegłownik) objętych strefą „OW” obserwacji archeologicznej.

Szczegółowe przepisy dotyczące ochrony zabytków, strefy ochrony archeologicznej oraz dóbr kultury współczesnej i elementów krajobrazu kulturowego chronionego zawierają Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. oraz ustalenia „Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Gronowo Elbląskie” (2001).

5. Analiza istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji „Strategii ...”, w szczególności na obszarach form ochrony przyrody, w tym obszarów natura 2000

W gminie Gronowo Elbląskie znajduje się fragment Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat, obejmujący pas terenu wzdłuż koryta rzeki, sięgający do prawobrzeżnego wału przeciwpowodziowego przy północno-zachodniej granicy gminy. W otoczeniu gminy Gronowo Elbląskie, położone są następujące obszarowe formy ochrony przyrody:

- rezerwat przyrody „Jezioro Drużno” - minimalna odległość ok. 1,4 km,
- Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej - minimalna odległość ok. 5,6 km,
- obszary chronionego krajobrazu:
 - OCHK „Jezioro Drużno” - minimalna odległość ok. 0,6 km,
 - OCHK „Wysoczyzny Elbląskiej Zachód” - minimalna odległość ok. 4,4 km (pokrywający się z otuliną Parku Krajobrazowego Wysoczyzna Elbląska),
- obszary Natura 2000:
 - obszar specjalnej ochrony ptaków „Jezioro Drużno” PLB280013 - minimalna odległość ok. 0,6 km,
 - obszar mający znacznie dla Wspólnoty „Jezioro Drużno” PLH280028 - minimalna odległość ok. 1,4 km,
- użytki ekologiczne - najbliższy z nich to „Półmieście” w gm. Nowy Staw, nr 348 w rejestrze województwa pomorskiego - minimalna odległość ok. 2,6 km.

6. Analiza celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i regionalnym istotnych z punktu widzenia „Strategii ...”

„Strategia ...” opracowana jest w nawiązaniu do ww. dokumentów międzynarodowych i krajowych, a ich wytyczne uwzględnia poprzez opracowania regionalne. 7. Analiza i ocena przewidywanych, znaczących oddziaływań ustaleń „Strategii ...” na środowisko

7.1. Ocena oddziaływania na środowisko przedsięwzięć określonych w „Strategii”

Ocenę oddziaływania na środowisko przeprowadzono dla głównych grup przedsięwzięć określonych w „Strategii ...” o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym, których realizacja będzie miała wpływ na środowisko, tj.:

- rozwój przedsiębiorczości, w tym powstanie Bio przedsiębiorstw, przedsiębiorstw ze zdrową żywnością,
- zmiana przeznaczenia gruntów rolnych na cele budowlane usługowe i przemysłowe,

- budowa i rozbudowa infrastruktury turystyki (budowa ścieżek rowerowych, organizacja samoobsługowego mini muzeum mostów w Szopach Elbląskich; przystosowanie przepompowni w Różanach do przyjmowania turystów; budowa obiektów z miejscami noclegowymi: schroniska, hostele, motele, agroturystyka; promocja turystyki aktywnej (wodno- rowerowej); urządzenie plaży nad Nogatem; organizacja wypożyczalni rowerów wodnych i kajaków; budowa stancji rowerowej),
- przebudowa dróg,
- budowa przydomowych ekologicznych oczyszczalni ścieków,
- budowa przystanków autobusowych,
- budowa oświetlenia ulicznego,
- budowa obiektów sportowo - rekreacyjnych (siłownie zewnętrzne, place rekreacyjno-turystyczne, kompleks bieżni),
- rozbudowa infrastruktury kulturalnej (remont i rozbudowa bibliotek, i świetlic oraz organizacja placu zabaw),
- budowa i modernizacja obiektów edukacyjnych (szkoły, przedszkola, zielone szkoły) i społecznych (schronisko młodzieżowe, dom pomocy dla osób niepełnosprawnych),

w podziale oddziaływań na:

- powierzchnię ziemi,
- wody powierzchniowe i podziemne,
- powietrze atmosferyczne i klimat,
- roślinność,
- zwierzęta,
- różnorodność biologiczna,
- formy ochrony przyrody, w tym obszary Natura 2000,
- zasoby naturalne,
- zabytki.
- dobra materialne,
- krajobraz,
- ludzi,

z uwzględnieniem zależności między ww. elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

W większości oddziaływania wdrożenia „Strategii ...” oceniono jako pozytywne i neutralne dla środowiska.

Do oddziaływań negatywnych dla środowiska należeć będą:

- powierzchnia ziemi (przypowierzchniowa warstwa litosfery, w tym gleby) - intensyfikacja przekształceń litosfery, będących efektem użytkowania terenu przez mieszkańców i użytkowników i turystów- oddziaływanie zależne od lokalizacji, dojazdów, zagospodarowania rekreacyjnego, tras pieszych i rowerowych oraz natężenia ich użytkowania,
- wody powierzchniowe i podziemne - zmiany proporcji w ogniwach lokalnego obiegu wody, potencjalne zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych w sytuacjach awaryjnych, wzrost zapotrzebowania na wodę do celów socjalno-bytowych i technologicznych oraz potencjalne oddziaływanie na stan czystości wód odbiorników

ścieków opadowych na etapie eksploatacji nowej infrastruktury drogowej i towarzyszącej nowej zabudowie,

- klimat - zmiany klimatu w wyniku emisji zanieczyszczeń do atmosfery ze źródeł ciepła i układu komunikacyjnego,
- powietrze - emisja zanieczyszczeń do atmosfery w wyniku pracy sprzętu budowlanego, transportu materiałów budowlanych i ludzi oraz składowania materiałów budowlanych (ewentualne źródło pylenia),
- warunki akustyczne - emisja hałasu do atmosfery z przebudowanego układu komunikacyjnego oraz hałasu przemysłowego z nowych obiektów przemysłowych i usługowych,
- roślinność - likwidacja roślinności na terenach nowego zainwestowania głównie agrocenoza gruntów ornych i roślinności ruderalnej oraz potencjalne zniszczenia roślinności w wyniku penetracji terenów zieleni przez użytkowników obiektów usługowych, turystycznych i rekreacyjnych,
- zasoby naturalne - zmiana przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze i wyłączenie części gruntów z produkcji rolnej, wykorzystanie wód powierzchniowych do utrzymania upraw i użytków zielonych, jak i wód podziemnych do celów konsumpcyjnych i ewentualnie produkcyjnych - przewidywany wzrost zapotrzebowania na wodę w wyniku intensyfikacji produkcji rolnej, rozwoju przetwórstwa spożywczego oraz wzrostu liczby mieszkańców i potencjalnych turystów,
- ludzie - oddziaływania na warunki życia ludzi na etapie budowy (emisja zanieczyszczeń do atmosfery i hałasu w wyniku pracy sprzętu budowlanego, transportu materiałów budowlanych i ludzi oraz ewentualne źródło zapylenia ze składowania materiałów budowlanych).

Będą to w większości oddziaływania o małym natężeniu i lokalnym zasięgu oddziaływania.

7.2. Ocena oddziaływania „Strategii ...” na formy ochrony przyrody, w tym w szczególności na obszary Natura 2000

Realizacja ustaleń „Strategii ...”, w tym poszczególnych przedsięwzięć:

- wymaga zachowania ustaleń Rozporządzenia Nr 36 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 23.04.2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat. Ze względu na lokalne oddziaływania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji oraz w większości lokalizację na terenach zainwestowania wiejskiego wdrożenie „Strategii ...” nie spowoduje osłabienia funkcjonowania OChK Rzeki Nogat jako korytarza ekologicznego,
- wdrożenie „Strategii ...” nie spowoduje oddziaływań na obszary Natura 2000 specjalnej ochrony ptaków „Jezioro Drużno” PLB280013 i mający znaczenie dla Wspólnoty „Jezioro Drużno” PLH280028 oraz pozostałe obszary Natura 2000 w dalszym otoczeniu.

W razie stwierdzenia w trakcie realizacji „Strategii ...” chronionych gatunków roślin, grzybów (możliwe występowanie chronionych porostów nadrzewnych) i zwierząt (możliwe występowanie lęgów chronionych gatunków ptaków) wymagane jest przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. i rozporządzeń wykonawczych do niej.

7.3. „Strategia ...” a adaptacja do globalnych zmian klimatu i ich mitygacja

Realizacja „Strategii ...”

- nie odnosi się bezpośrednio do zagadnień zmian klimatu,

- nie wpłynie negatywnie na siedliska (różnorodność biologiczna, a siedliska) i korytarze ekologiczne w kontekście potencjalnych zmian klimatu,
- nie spowoduje zwiększenia wrażliwości obszaru gminy na globalne zmiany,
- przyczyni się do zwiększonej adaptacji do zmian klimatu poprzez remonty/modernizację budynków.

Przedsięwzięcia przewidziane w „Strategii ...”, zwłaszcza w zakresie modernizacji budynków nawiązują do działań określonych w „Programie ochrony środowiska dla gminy Gronowo Elbląskie na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023” (2017), mających na celu łagodzenie zmian klimatu.

7.4. Ocena skumulowanego oddziaływania na środowisko „Strategii ...”

Poprawa stanu środowiska w wyniku oddziaływania realizacji przedsięwzięć „Strategii ...” dotyczyć może w szczególności:

- warunków aerosanitarnych - zastosowanie technologii niskoemisyjnych (w modernizowanych budynkach i termomodernizacja budynków istniejących),
- stanu wód powierzchniowych i podziemnych - budowa przydomowych ekologicznych oczyszczalni ścieków,
- stanu materialnego dziedzictwa kulturowego (remonty i modernizacje budynków) i krajobrazu kulturowego.

Ww. pozytywne oddziaływania „Strategii ...” dadzą w efekcie skumulowanym poprawę stanu środowiska gminy, w ujęciu ekologicznym i warunków życia ludzi.

8. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu ustaleń „Strategii ...”

Analiza skutków środowiskowych związanych z realizacją przedsięwzięć wskazanych w „Strategii ...” wskazuje, że ze względu na lokalny charakter planowanych działań inwestycyjnych nie wystąpią oddziaływania transgraniczne.

9. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji „Strategii ...”, w szczególności oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszarów natura 2000 oraz integralność tych obszarów

Działania mające na celu zapobieganie lub ograniczenie negatywnych oddziaływań na środowisko głównych przedsięwzięć określonych w „Strategii ...” dotyczą:

- zmniejszenia oddziaływania wdrożenia „Strategii ...” na stan zoologiczny środowiska,
- poprawy warunków życia mieszkańców,
- zrównoważonego wykorzystania przyrodniczych zasobów środowiska przyrodniczego obszaru gminy Gronowo Elbląskie,
- ochrony i harmonijnego kształtowania krajobrazu.

Wdrożenie „Strategii ...” nie stwarza zagrożenia negatywnego oddziaływania na najbliższe obszary Natura 2000, w tym nie spowoduje pogorszenia stanu siedlisk gatunków zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszary Natura 2000 i nie spowoduje negatywnego oddziaływania na te gatunki. Wdrożenie „Strategii ...” nie spowoduje dezintegracji obszarów Natura 2000 i nie wpłynie na spójność sieci obszarów Natura 2000. W wyniku oceny oddziaływania wdrożenia „Strategii ...” na formy ochrony przyrody na obszarze gminy i w jej najbliższym otoczeniu, w

tym na obszar OCHK Rzeki Nogat oraz obszary Natura 2000 specjalnej ochrony ptaków „Jezioro Drużno” PLB280013 i mający znacznie dla Wspólnoty „Jezioro Drużno” PLH280028, nie stwierdzono potrzeby podejmowania działań z zakresu kompensacji przyrodniczej.

10. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w „Strategii ...”

Podstawą opracowania „Strategii ...” było opracowanie diagnostyczne, którego celem było określenie stanu obszaru gminy z uwzględnieniem najważniejszych dziedzin mających wpływ na jakość życia mieszkańców. Przedstawione wyniki diagnozy w wyodrębnionych tematycznie rozdziałach wyrażają stopień zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy, trendy rozwojowe, a także wskazują obszary, w których istnieje konieczność wprowadzenia działań mających na celu ich poprawę.

Działania zaproponowane w „Strategii ...” są wynikiem konsultacji społecznych konsensusu społecznego. Wobec powyższego w prognozie nie wskazano alternatywnych rozwiązań w zakresie kierunków rozwojowych gminy. Ewentualne rozwiązania alternatywne mogą dotyczyć szczegółowych rozwiązań na etapie opracowania projektów poszczególnych przedsięwzięć.

11. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień „Strategii ...” oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Przedmiotem monitoringu i ewaluacji będą stopień realizacji zadań zapisanych w strategii i efektywność pozyskania środków zewnętrznych na nie.

Stan środowiska gminy Gronowo Elbląskie i jego potencjalne zmiany, w tym w wyniku realizacji „Strategii ...”, podlegać będą kontroli realizowanej w cyklu rocznym przez WIOŚ w Olsztynie oraz kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

12. Wskazanie napotkanych w prognozie trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Przy sporządzaniu prognozy oddziaływania na środowisko „Strategii ...” nie napotkano trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, z wyjątkiem braku inwentaryzacji przyrodniczej gminy, która zawierałaby dane nt. stanowisk chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt oraz chronionych siedlisk przyrodniczych.

„Strategia ...” będąca przedmiotem niniejszej prognozy jest dokumentem o dużym stopniu ogólności. Nie porusza i nie zawiera konkretnych propozycji nowych, innowacyjnych rozwiązań lub technologii, których ocena mogłaby sprawić trudności, a jedynie wyznacza ramy realizacji zamierzeń rozwojowych.

II. OPINIA REGIONALNEJ DYREKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA W OLSZTYNIE ORAZ WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO PAŃSTWOWEGO WOJEWÓDZKIEGO INSPEKTORATU SANITARNEGO

1. Opinia Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie

Strategia Rozwoju Gminy Gronowo Elbląskie na lata 2017-2025 zakłada realizację wielu działań, które w efekcie mają na celu zrównoważony rozwój, a przy tym poprawę stanu środowiska, jednak w skali krótkoterminowej mogą powodować pewne negatywne oddziaływania i uciążliwości związane z realizacją inwestycji, co może doprowadzić w pewnym stopniu do chwilowego, lokalnego pogorszenia stanu środowiska w stosunku do jego stanu obecnego. Jak wskazuje prognoza, realizacja przedsięwzięć zaplanowanych na poziomie lokalnym będzie wiązała się z zaistnieniem następujących rodzajów oddziaływań na środowisko:

1. Bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane (np. budowa nowej infrastruktury technicznej w celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń pyłowych, gazowych oraz emisji hałasu, rozbudowa infrastruktury mająca na celu poprawę jakości wód).
2. Ze względu na czas trwania oddziaływań: oddziaływania krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe (np. uciążliwości związane z emisją hałasu podczas prowadzenia inwestycji).
3. Pozytywne, negatywne (np. modernizacja zabudowy, wymiana ogrzewania, rozbudowa terenów inwestycyjnych).

Oddziaływania bezpośrednie związane będą głównie z możliwością wystąpienia awarii lub innego nieprzewidzianego zdarzenia na terenie Gminy. Zdarzeń takich nie można wykluczyć nawet w przypadku podejmowania wszelkich najlepszych zabezpieczeń i technologii. Odpowiednie zabezpieczenia i procedury mają jednak za zadanie dążyć do szybkiej minimalizacji zagrożenia. Oddziaływania o charakterze pośrednim należy rozpatrywać w myśl zasady, że środowisko to system wzajemnie oddziałujących na siebie elementów. Bezpośrednia zmiana jednego może powodować pośrednie oddziaływania w innych komponentach środowiska, jak np. wpływ na wody podziemne zanieczyszczeń, które potencjalnie mogą dotrzeć do gruntu na skutek nieprzewidzianego zdarzenia podczas realizacji nowej inwestycji. Mimo podjętych działań naprawczych zanieczyszczenia mogą przedostać się do głębszych warstw wód podziemnych i wpłynąć na ich jakości w zupełnie innym rejonie.

Z kolei oddziaływania wtórne to oddziaływania wynikające z oddziaływań bezpośrednich lub pośrednich, będące skutkiem późniejszych interakcji ze środowiskiem. Oddziaływania skumulowane mogą powstać w wyniku nakładania się na siebie skutków realizacji różnych rodzajów działalności i zamierzeń, w tym działań realizowanych już wcześniej. Na wystąpienie oddziaływania skumulowanego mogą mieć wpływ działania o nieznaczającym oddziaływaniami, jednak w interakcji z innymi oddziaływaniami powodujące znaczący skutek dla środowiska. W związku z tym ważne jest przed realizacją kolejnych przedsięwzięć (na etapie oceny oddziaływania na środowisko poszczególnych inwestycji) wykonanie analizy np. akustycznej, która pokaże czy nałożone na siebie wartości, w efekcie końcowym nie będą powodować przekraczania dopuszczalnych norm hałasu w przypadku realizacji.

Oddziaływania krótko i średnio terminowe będą miały miejsce podczas fazy budowy przedsięwzięć, utwardzenia terenu, rozbudowy obszarów inwestycyjnych czy podłączenia do sieci infrastruktury. Oddziaływania długoterminowe zachodzić będą na etapie eksploatacji poszczególnych przedsięwzięć i wiązać się mogą np. ze zwiększającym się ruchem pojazdów samochodowych, nieodwracalnymi przekształceniami terenów, nieodwracalnymi zmianami w krajobrazie, przerwaniem szlaków migracji.

Bez względu na stopień szczegółowości treści zawartych w projekcie Strategii oceniając jej wpływ na środowisko w aspekcie oddziaływań zarówno pozytywnych, jak i możliwych negatywnych, należy pamiętać, że działanie na jeden komponent środowiska nie powoduje zmian tylko w tym komponencie. Środowisko należy traktować jako system wzajemnie ze sobą powiązanych elementów, w którym zmiana jednej części wpływa na inną lub całość systemu.

Należy zwrócić uwagę, że konkretne oddziaływania środowiskowe będzie można ocenić dopiero w oparciu o konkretne dane projektowe i lokalizacyjne na etapie procedury oceny oddziaływania na środowisko poszczególnych inwestycji. Na obecnym etapie projektu Strategii, takich danych nie można przedstawić, ponieważ jest to dokument ogólny i strategiczny, zawierający ogólne wytyczne dla gminy, ogólne ramy przedsięwzięć planowanych do realizacji na tym terenie.

Ze wstępnych ustaleń wynika, że znaczna część przewidzianych działań nie będzie stanowiła przedsięwzięć w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 71). W przypadku, jeżeli na etapie realizacji okaże się, że zadanie będzie stanowiło przedsięwzięcie, wówczas będą miały zastosowanie odpowiednie przepisy: w stosunku do przedsięwzięć, dla których przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko będzie obowiązkowe lub zostałoby nałożone postanowieniem o obowiązku oceny oddziaływania na środowisko, a co za tym idzie sporządzeniem raportu oddziaływania na środowisko, o możliwości realizacji inwestycji przesądzą w ostateczności wyniki dokonanej oceny oraz ustalone na jej podstawie warunki realizacji, zapisane i skonkretyzowane w decyzji środowiskowej, która wydawana jest po uprzednim uzgodnieniu z właściwymi organami, wymienionymi w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Postulowane jest utrzymanie i tworzenie nowych form ochrony przyrody, jako sposobu na ochronę bioróżnorodności i krajobrazu. Osiągnięciu tego celu służy przestrzeganie przepisów wynikających z ustawy o ochronie przyrody oraz aktów ustanawiających poszczególne formy, które w powiązaniu z innymi obszarami tworzą krajowy system obszarów chronionych, będących jednocześnie korytarzami ekologicznymi. Dlatego wszelkie działania prowadzone na tych terenach powinny uwzględniać zachowanie ich ciągłości i integralności.

Po przeanalizowaniu przyjętych w Strategii założeń oraz planowanych działań, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie uznała, że jej realizacja powinna wpłynąć na rozwój gminy Gronowo Elbląskie. Negatywne efekty, które wiążą się najczęściej z działaniami inwestycyjnymi i które nie są do uniknięcia powinny w każdym przypadku być analizowane i minimalizowane. Dlatego Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie wyraźnie zaznacza, że realizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisku będzie wymagała przeprowadzenia procedury oceny oddziaływania na środowisko.

2. Opinia Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektoratu Sanitarnego

Po przeanalizowaniu przedłożonej dokumentacji Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny stwierdza, że ustalenia „Strategii Rozwoju Gminy Gronowo Elbląskie na lata 2017-2025”, pod warunkiem, że zostaną zrealizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami z zakresu ochrony środowiska oraz zdrowia ludzi, nie budzą zastrzeżeń natury sanitarno-higienicznej.

W związku z powyższym orzeka się, że Warmińsko-Mazurski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pozytywnie opiniuje projekt „Strategii Rozwoju Gminy Gronowo Elbląskie na lata 2017-2025”.

Gronowo Elbląskie, 2017 rok